

Digitaliseret af | Digitised by



**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Oehlenschläger, Adam.; Udvalg ved F. L. Liebenberg ; besørget af A. Boysen.

Poetiske Skrifter

Vol. 3

København : Det Nordiske Forlag, 1896-99

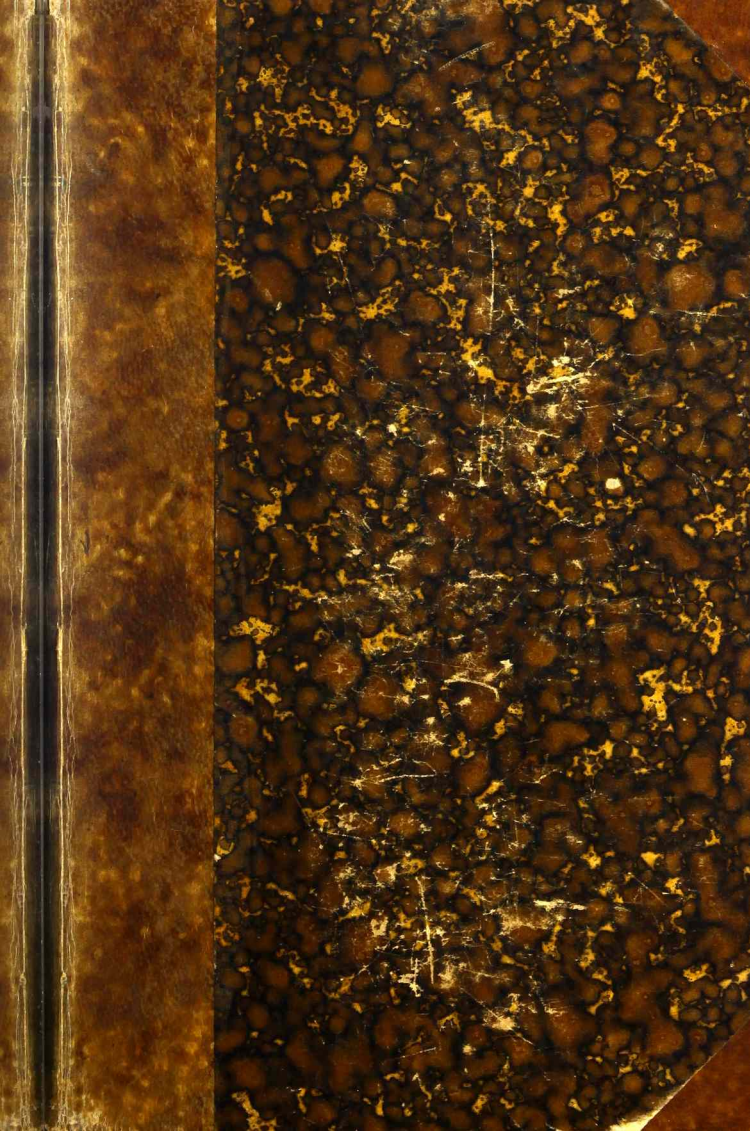
15 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author



32, - 120.

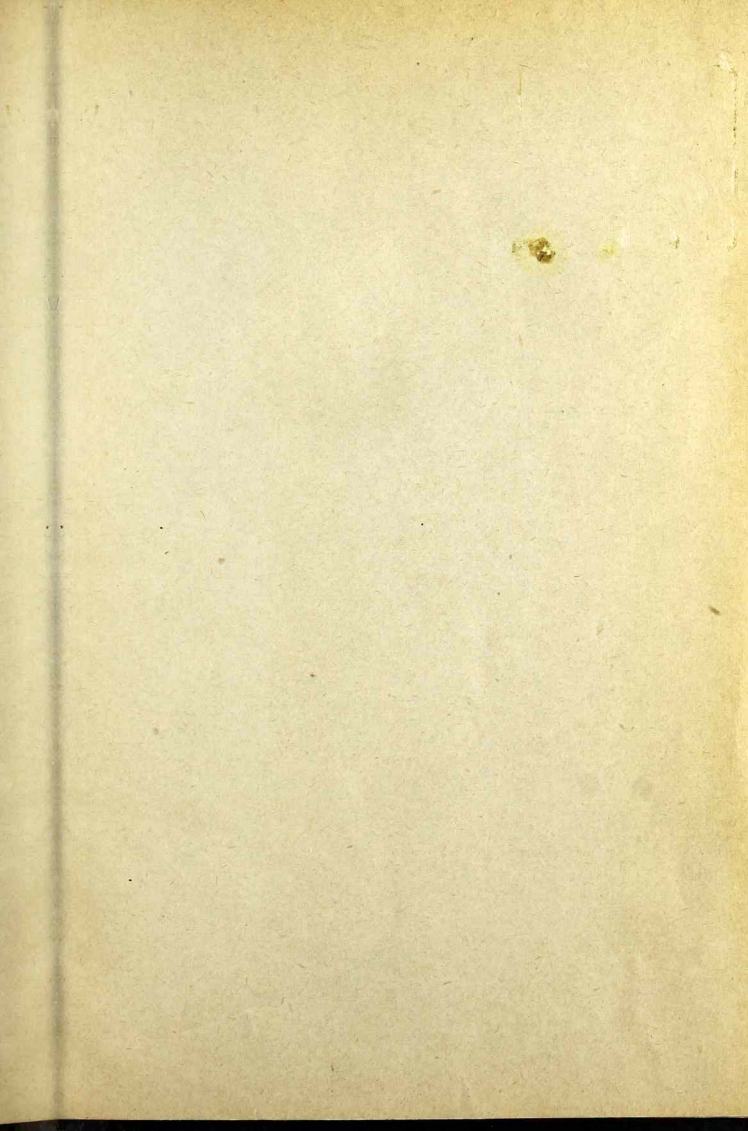
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

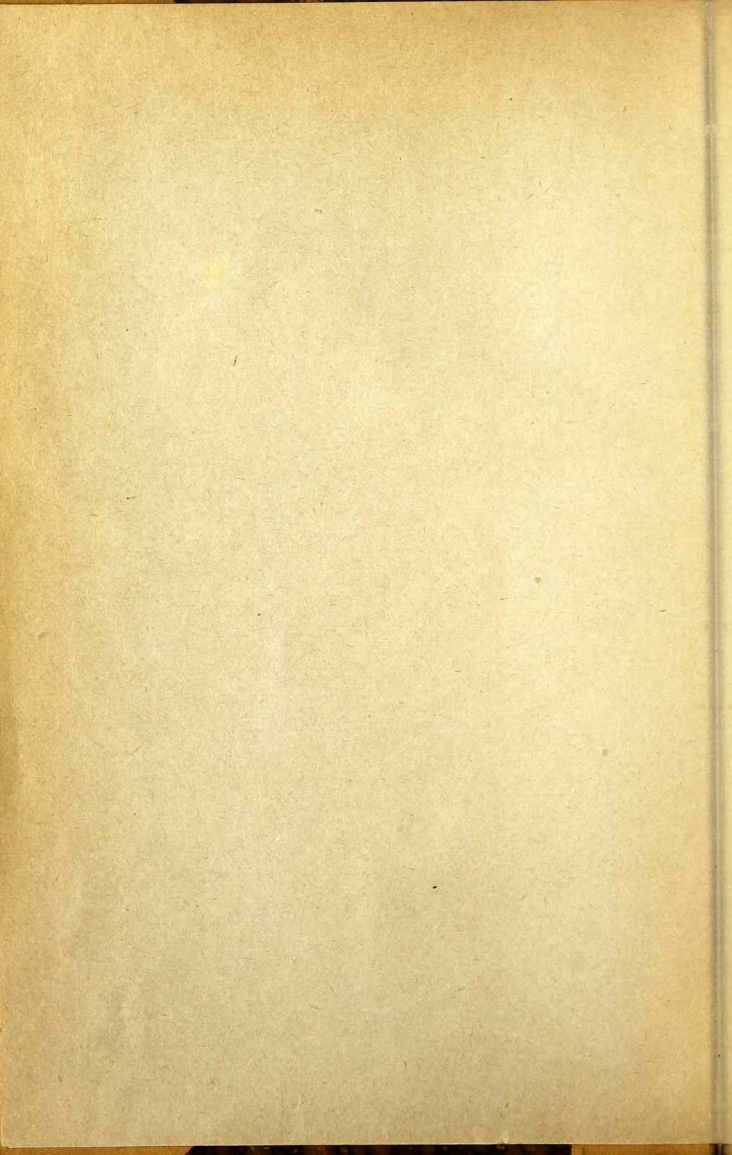


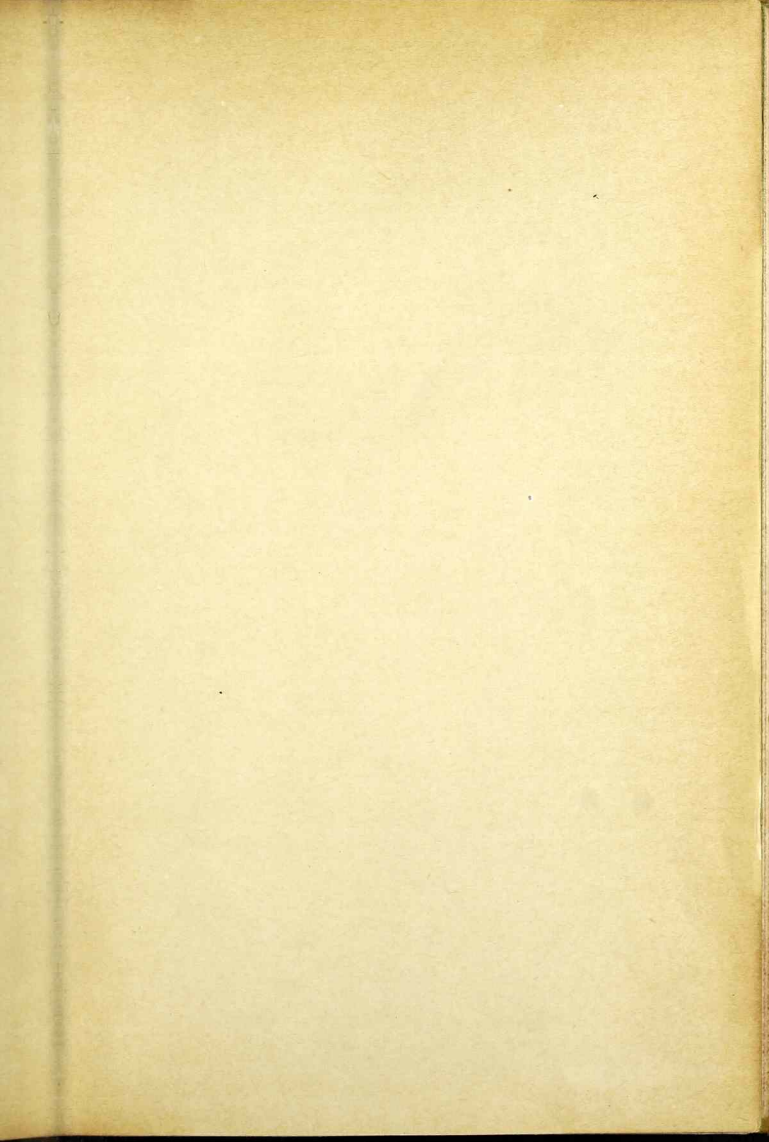
1 1 52 0 8 05812 6

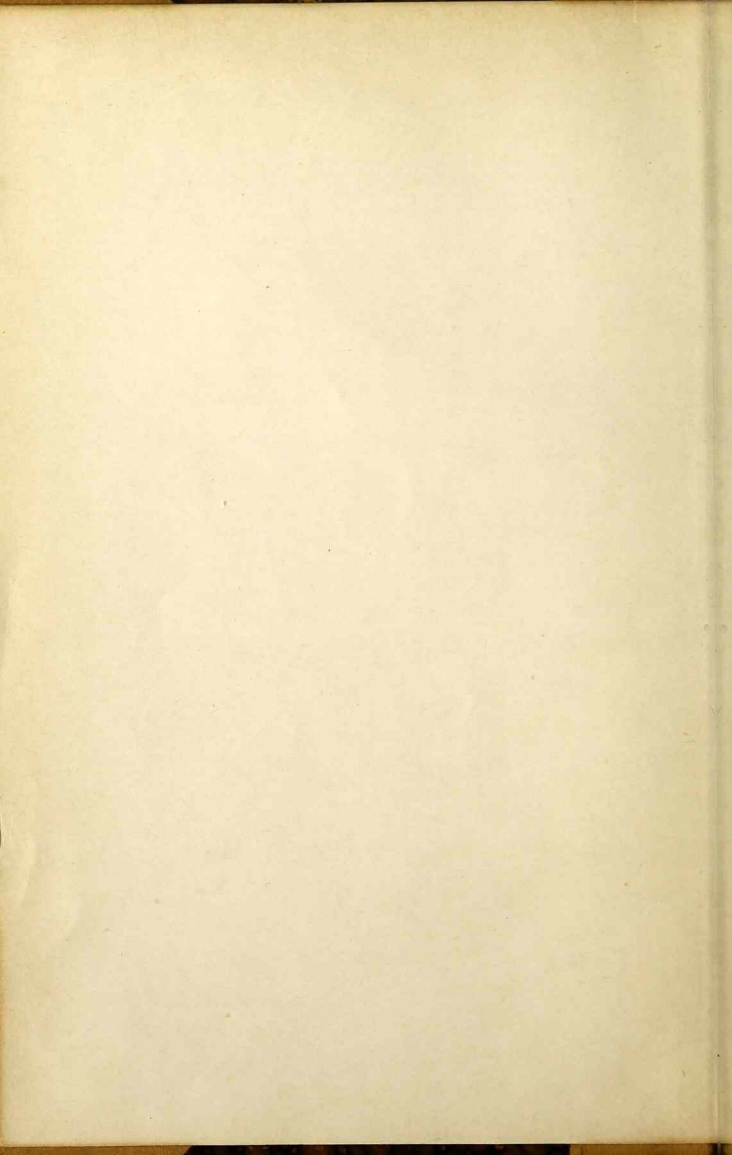
+REX











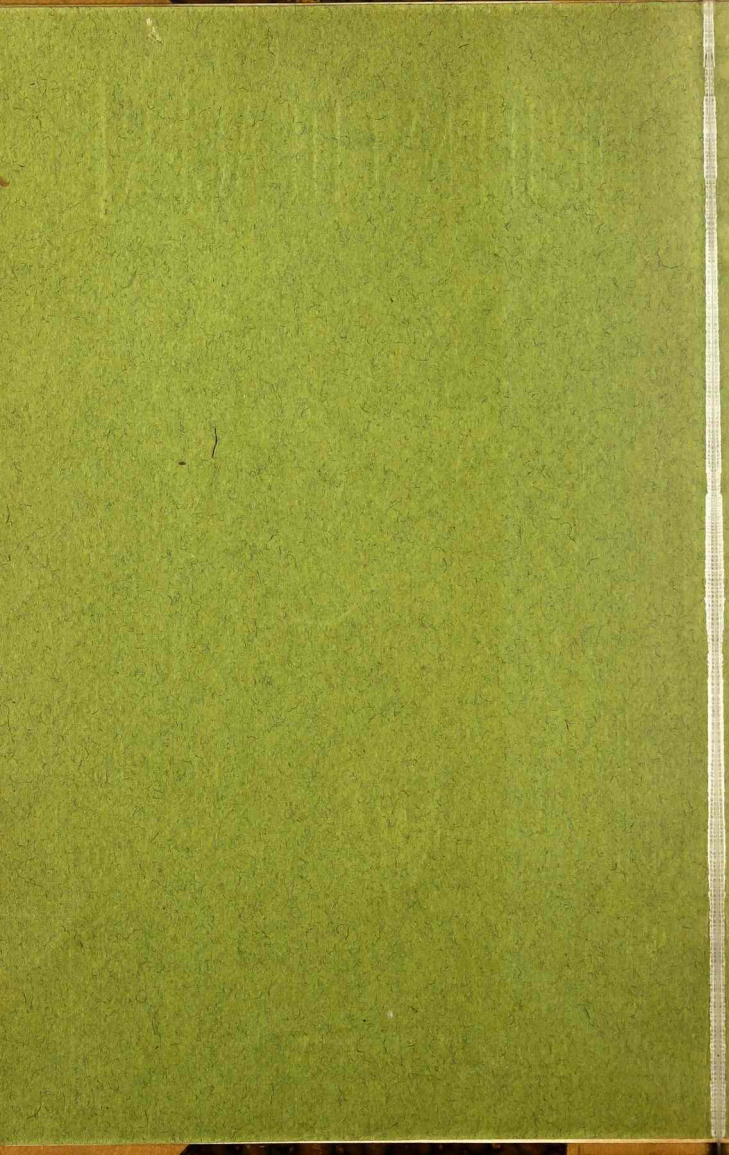
OEHLENSCHLÄGER



F. H. M.

P. H. 95.

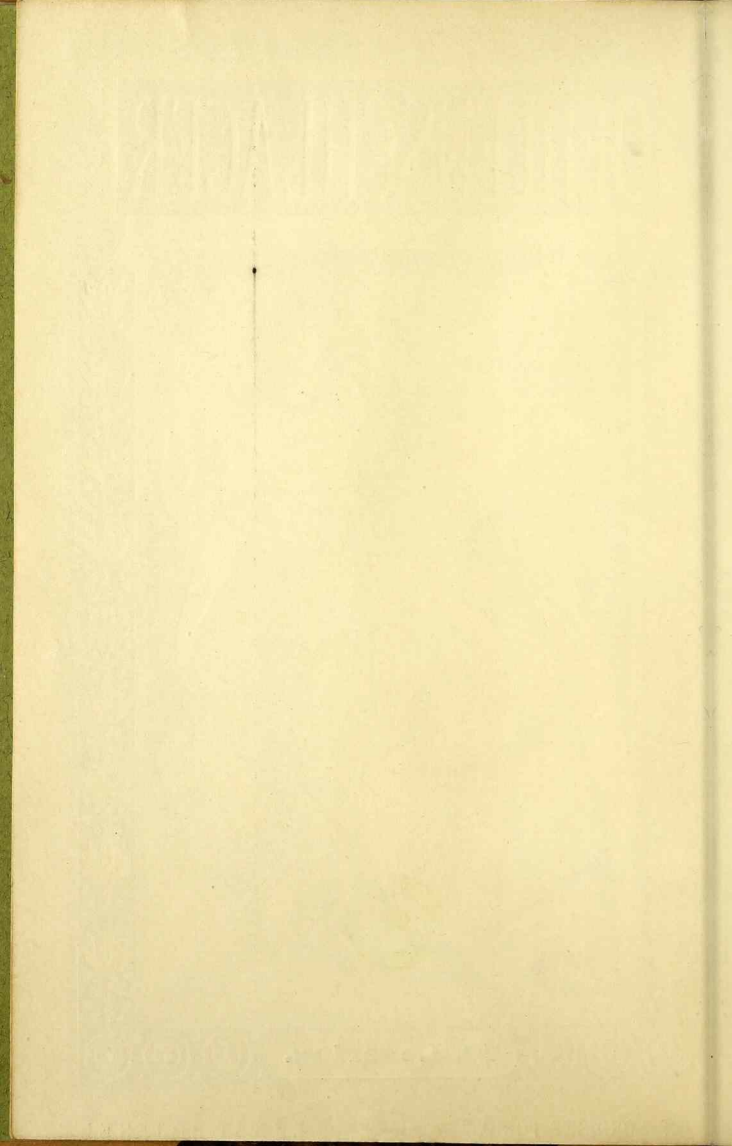
G. B. N. F.



OEHLENSCHLÄGER



10. Levering.



GERMANISCHES MUSEUM

POETISKE SKRIFTER

UDGIVET AF K. L. LUNDBERG

1845

ANDEN DEEL

UDGIVET AF E. LUNDBERG

III



OEHLENSCHLÄGER.
POETISKE SKRIFTER

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG.

BESØRGET AF A. BOYSEN.

TREDIE BIND.

DRAMATISKE DIGTNINGER.

III.



KØBENHAVN.
DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.
ERNST BOJESEN.

1896.

OEHLENSCHLÄGER.

AXEL OG VALBORG.

CORREGGIO.

LIEBENBERGS UDGAVE.

BESØRGET AF A. BOYSEN.



KØBENHAVN.

DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.

ERNST BOJESEN.

1896.



Trykt hos Nielsen & Lydiche.

AXEL OG VALBORG.

ET SØRGESPIL.

„Gud dennem forlade, som Aarsag er,
At de ei sammen maae være,
Som have hinanden af Hiertet kiær,
Og elsker i Tugt og Ære!“

PERSONERNE.

HAKON HERDEBRED, Norges Konge.
SIGURD AF REINE, hans Staller.
AXEL THORDSØN, hans Frænde.
VALBORG, Axels Brud.
VILHELM, hans Ven.
ERLAND, Erkebiskop.
KNUD, Sortebroder.
Bjørn GAMLE,
ENDRID HJIN UNGE,
KOLBEIN, og
Flere Kæmper.
En fiendtlig Kæmpe med Følge.
GOTFRED, Vilhelms Svend.
Dronning THORA med sine Fruer og Jomfruer.
Biarkebeiner.
Munke.

Handlingen foregaaer i Christ-Kirken i Nidaros. Til begge Sider Begravelser i Murene; midt paa Gulvet Harald Gilles Liigsteen. I Forgrunden tvende mægtige Kirkepillere, som understøtte Hvælvingen; den venstre betegnet med tre Kors, den høire viser Tegnet **X**, omkranset af Forgietmigei. Dybt i Baggrunden Høialteret. Over Altertavlen staaer et gyldent Skrin, der oplyses af de brogede Ruder i Choret, hvorigiennem Solen skinner. I Midten af Gangen en Lysekrone. Tiden er 1162.

FØRSTE ACT.

AXEL. VILHELM.

VILHELM.

Her er da den berømte Thronthiems Kirke,
Hvis Ry har bredet sig til selve Rom.

AXEL.

Har Rygtet pralet?

VILHELM.

Nei.

AXEL.

O, hvilket Tempel!

VILHELM.

Et høit udhulet, hvælvet Dovrefield!

AXEL.

Ærværdig Rolighed har her sit Sæde,
Og gyder Fromhed i det stille Sind.

VILHELM.

Et prægtigt Syn, naar midt man staaer i Gangen
Og skuer op til Altret.

AXEL.

Messen holdes

I Choret; hør! den fjerne Morgensang
Runger i Kirkens trinde Hvælvinger.

VILHELM.

Hvor dunkelt for en Sommermorgen! Norden
Er dunkel.

AXEL.

Dunkel, som det Hellige!
De gule Voxlys brede svage Straaler
Fra Messingkronen hen i Kirkens Gange;
Saa glimter Haabet i et sorgfuldt Hierte.
O, hvilket Syn! den unge Morgenrøde
Gløder igiennem Farverne paa Vindvet
I Østen. Hil dig, hil dig, skønne Sol!
Du vækker alle mine Barndomsminder.

VILHELM.

Og hvad betyder vel den gyldne Kiste
Hist over Alteret?

AXEL.

Sanct Olafs Skriin.

VILHELM.

Ha, det er Olafs Skriin!

AXEL.

Der glemmes fromt
De hellige Levninger af Nordens Helgen.

VILHELM.

Og klippes end hans Skiæg og Negle stundom
Af Kongerne?

AXEL.

Nei; Harald Haarderaade
Fandt det uværdigt, at forstyrre Liget
I sin høitidelige Ro; han kasted

I Havet Skrinets Nøgler, og fra den Tid
Hviler det ædle Støv i stille Fred.

VILHELM

betragter Pillerne.

Herlige Støtter ved Sanct Innocens!
De har en stærkere Rygrad, bred're Skuldre,
End du og jeg; og de vil kneise fort,
Naar vore trætte Been er længst i Muld.
Men hvad betyde disse trende Kors?

AXEL.

Kom, Vilhelm! lad os see den næste Pille.

VILHELM.

Siig mig kun først, hvad disse Kors betyde!

AXEL.

De trende Kors betyde Haarderaades,
Kong Olaf Kyrres og Kong Magni Høider.
Men lad os eftersee den næste Pille!

VILHELM.

Hvad vilst du see?

AXEL.

Et mindre Mærke, Vilhelm!

Ei nær saa høit, ei nogen Kæmpehøide,
Saa høit kun som en femtenaarig Mø;
Ei hugget ud i Stenen, ridset ind kun
Med svage Træk i Træomfatningen.

VILHELM.

Din Valborgs Maal?

AXEL.

Bi, bi en liden Stund,
Lad mig forhøie Nydelsen ved Dvælen!

VILHELM.

Naar skarst du det?

AXEL.

For fem Aar siden, da
Jeg treen i Kirken for til Gud at bede,
For Afsked med min Kiærlighed og med
Mit Fædreland at tage. Valborgs Moder
Var nylig død, og Valborg sat i Kloster
At lære Sømmen sye og læse lære.
Hun var kun femten Aar; men, o min Broder!
Den modne Siæl alt smiilte som en Engel
Igiennem Øiets Himmelblaa. — Jeg kom;
Det var en aarle Morgenstund. Kong Eisten
Var fanget Dagen før, og skiændigt myrdet.
En vældig Rædsel drev mig bort fra Norge.
Grunt raste Landets Sønner mod hverandre;
Grunt raste Kiærligheden i mit Bryst.
Jeg bad til Gud, at ud han vilde slukke
Den stærke Flamme, der, endskiøndt uskyldig,
Dog skyldig brændte til min skønne Frænke.
Jeg bad, og som jeg bad, da aabnedes
Hist Klosterdøren, hvorigiennem ellers
De fromme Nonner komme hid til Messen.
Det undrede mig, at de kom saa aarle;
Men, ak! det var kun Een, en Uindviet,
Hvis Skønhed Sløret endnu grusomt ei
Bedækte. Tæt det sorte Klædebon
Sig vandt om hendes smekkre Midie; blegt
Som Silke faldt det silkebløde Haar
I Fletninger om Skuldrene. Hun saae
Mig ei, hun knælte her for Graven, Vilhelm!
Her for sin Moders Grav; hun hæved fromt
De trinde Arme, liliehvide Hænder.

Hun bad, som jeg: »O Himmel, sluk min Elskov!
»O Moder, styrk din Datter i sin Dyd!«
Da glemte jeg Sanct Olaf, alle Helgen,
Og Himlen selv; thi Himlen aabenbared
Sig for mig i min Valborg. Aldrig var
Tilstaaelsen end kommen mig paa Læben.
Fra Barnsbeen kaldtes vi vel Ægtefolk;
Det var i Spøg, fordi den søde Mø
Som Glut alt var mit Hierte dyrebar.
Jeg nærmed mig, igiennemglødet af
Det stærkeste, det elskovsfulde Mod.
Nu syntes alle Farer mig forsvundne.
Min Skiebne laae som Lindorm for min Fod,
Jeg stod paa den, kiæk som Sanct Michael,
Og stødte Spydet i Uhyrets Ryg,
Mens mine Følelser med stærke Vinger
Sig løfted imod Himlen. Saadan treen jeg
For Valborg; med min venstre Haand omslyngte
Jeg hendes skønne Midie, med den høire
Drog jeg mit Sværd, og svor ved alle Helgen:
Valborg skal vorde Axel Thordsøns Brud
Paa Jorden eller hist i Himlen!

VILHELM.

Amen!

Min brave Broder!

AXEL.

Ak, da skiælved Valborg:

»Axel, hvad sværger du! Er ei vor Elskov

»Mod Religionen og mod Sæderne?

»Er vi ei Slægtninge? Forbyder Kirken

»Ei sligt et Ægteskab? Bad vore Mødre

»Indstændigt os paa Sottesengen ei,
 »At tvinge denne Flamme? Spaaede de
 »Os idel Kummer ei og Undergang,
 »I Fald vi handlede mod deres Raad?
 »See vore Mødre paa Liigstenene!
 »De bøie deres Hoveder, de græde
 »Af inderlig Medlidenhed for os,
 »For deres Børns grusomme Skiebne!« Vilhelm!
 Da skar jeg vore Træk i Pillen der,
 Og svor igien: Jeg kommer hiem med Orlov
 Fra Paven, eller aldrig, aldrig mere!

VILHELM.

Hvor lykkeligt at stande ved sit Maal,
 Begavet nu med Alt, hvad forhen mangled!
 Kom, lad os eftersee dit Navnetræk!

AXEL.

Ja, det skal være mig mit første Varsel.

Han gaaer hen mod Pillen, og opdager Blomsterkrandsen.

O, Vilhelm! Vilhelm! Valborg er mig tro;
 Himlen er ei saa blaa, som disse Blomster.

Han omfavner sin Ven.

VILHELM.

Lyksalige, som elsker, og som elskes!

AXEL.

Staldbroder! hav Taalmodighed med Axel,
 Lad ei hans Blødhed trætte dig. Snart er
 Han lykkelig, da skal han dele Livet
 Imellem Valborg og sin Broder Vilhelm.
 Du fulgte mig til Norge, for at kiende
 Den nordiske Natur. Alt skalst du skue;
 Men Kiærligheden, Ven! er ogsaa nordisk:

Den høie Agtelse for Qvinden, Vilhelm!
 Har Sydens Ridder lært af Nordens Kæmpe.
 Hvis du vil kiende Nordens Aand og Sæder,
 Maa du begynde med dens Kiærlighed.

VILHELM.

Elsk du, min Ven! sværm, og vær lykkelig.
 Du kaared dig en ærlig Tydsker til
 Din Ven, og du skalst altid finde sand
 Deeltagelse ved dette Bryst.

AXEL.

Det veed jeg.

Da Odins Skarer skiltes ad, blev Roden
 Af Sproget og vort Sindelags Natur
 Udeelt; og derfor bør det sig bestandig
 At Gothen og Germanen vorde Venner.

VILHELM.

Du viste dig i Henrik Løves Tog
 Saa diærv en Ridder, som en trofast Beiler
 Her ved de vakte Minder af din Elskov.
 Jeg lader ene dig med Kiærligheden,
 Og iler hen til Skibet, for at bringe
 Vort Folk Besked og Bud.

AXEL.

Jeg skulde selv —

VILHELM.

Ei! du est undskyldt; lad du mig kun raade.
 Tak, for du viste mig den skønne Kirke!
 Pilegrimskaaben har jeg ladet lægge
 I Stolestadet hist ved Vandringsstaven,
 Hvormed du første Gang vil see din Valborg.

Jeg overlader dig til denne Glæde;
Paa Skibet kanst du atter finde mig.

AXEL.

Jeg bringer dig i Kongens Hal, saasnart —

VILHELM.

Først ønsker jeg at hilse Bispen; dog
Det haster ei, men Kiærligheden haster.

Han gaaer. 19

AXEL.

Du tapre Vilhelm, redelige Tydsker,
Udkaarne Ven, trofaste Vaabenbroder! —
Hvor lifligt straalere Solen Munterhed
Ind i mit Hierte, som i Kirkens Hvælving!
Men hvilken Skygge kommer at formørke
Den lyse Fryd? Ha, Sortebroder Knud!
Jeg kiender ham, det samme lumske Træk
Ved Øiet og det samme sledske Smil
Paa Læben, som for fem Aar siden. — Kunde
Jeg undgaae ham! Men han har seet mig alt.
Hvis her han dvæler, til min Valborg kommer!
Ulykkesfugl! du skal den Første være,
Som her mig møder? Et usaligt Varsel!

KNUD

kommer.

Ei! hellige Guds Kors! hvad? seer jeg ret?
Hvad? Axel Thordsøn? Axel her i Landet?
Bedrage mine Øine mig?

AXEL.

Jert Øie

Seer klart og sundt, min fromme Fader! Axel
Er her. Guds Fred! Hvor gaaer det, Broder Knud? 20

KNUD.

Gud takke dig for denne gode Hilsen!
 Hvordan det gaaer? Det Gamle! Præstegang!
 Fra Klosteret til Kirken, og fra Kirken
 Til Klosteret, og endelig derfra
 Et Skridt til Graven; det er Munkelivet.
 Men siig mig, kiære Søn! hvor gaaer det dig?
 Ei, ei, hvor du est bleven før og stærk!
 Hvor har du færdedes? Hvad har du øvet?
 En vakker Kæmpe lever meer et Aar,
 End alle Munke deres Levedage.
 Hvordan forstaaer jeg her Tilbagekomsten?

Han betragter Axel opmærksom.

AXEL.

Kan det forundre eder, at en Normand
 Tilbagevender til sit Fædreland?

KNUD.

Jeg veed, hvorfor du drog af Landet ud;
 Ak, alle Kirkens Brødre maatte rose
 Saa fromt et Forsæt hos saa ung en Svend:
 Du vilde ved Fraværelsen betvinge
 Din syndefulde Brynde til skøn Valborg.
 Nu, det var smukt giort, det var vel giort, godt giort!
 Men nu Tilbagereisen, kiære Søn?
 Dog fem Aars Tid er gaaet, det er sandt.
 I fem Aars Tid kan glemmes meget, veed jeg;
 Og i Italien er skønne Qvinder,
 Trinde som Lilier, blussende som Roser,
 Blide som Duer, fyrige som Ild.
 Da glemmes Nordens blege Skønhed snart.
 Ei sandt, min Søn?

AXEL.

Det kan vel hændes, Fader!

KNUD.

Ja, ja! saa er det hændt sig, kan jeg tænke.
Og det er vel; det var en blodig Synd,
Dit unge Hierte dengang stod i Fare
For at begaae.

AXEL.

Hvor lider Valborg?

KNUD.

Nu,

Som det nu gaaer de unge Møer; hun
Er bleven from, klog, smuk —

AXEL.

Det var hun alt,

Da jeg drog bort.

KNUD.

Ja, ja! hun tegned brav,

Hun tegned brav.

AXEL.

Saa er hun mere deilig?

KNUD.

Det, kiære Søn! kan ikke jeg bedømme;
En Munk forstaaer sig ei paa jordisk Skjønhed,
Han seer kun paa den himmelske.

AXEL.

Er Valborg

Endnu i Klostret?

KNUD.

Undertiden, ja!

Dog oftere hos Thora, Kongens Moder,
Paa Kongens Gaard. Snart blier hun der vel stedse.

AXEL.

ovH Hvorledes det?

KNUD.

Hun kaldes Axels Brud

bnE Endnu for Spøg af Byens Piger; men

y IV Vi vide vel, at Konning Hakon snart

liV Vil dele Norges Krone med skøn Valborg.

AXEL.

svH Hvad? Hakon?

KNUD.

Nu, han elsker Jomfru Valborg

bem Med al sit Hiertes Heflighed.

AXEL.

Og Valborg?

KNUD.

nuH Hun — ham igien.

AXEL.

Der løist du, Broder Knud!

KNUD.

o iE Ei, ei, min unge Ven! jeg troede sikkert,

uE Du havde fromt bekæmpet dine Synder.

AXEL.

nuH Hun elsker Hakon ei, hun hader ham.

KNUD.

indO Christ frie os! hade Kongen!

AXEL.

Har han beilet

liT Til hendes Haand?

KNUD.

Alt længst; og Valborgs Frænder

vsO Gav Kongen alle Ja.

AXEL.

Men Valborg, Munk!

Men Valborg gav ham Nei.

KNUD.

Hun er optugtet

I Ærbarhed og Christendom; hun veed,

At Lydighed er Qvindens Hovedsmykke.

AXEL.

Nei, Munk! ved alle Himlens Stierne, Valborg

Ægter ei Hakon, hun er Axels Brud.

KNUD.

Du troer at giennemdrive denne store

Forargelse?

AXEL.

Retmæssigt skal hun vorde

Min Brud for Gud, som for mit Hierte.

KNUD.

Axel!

Hvorledes —

AXEL.

Derom taler jeg med Kongen,

Og skylder eder intet Regnskab. Valborg

Er min trods alle Diævle, alle Munke.

Han gaaer.

KNUD.

En vigtig Nyhed, ønskelig for mig!

Det blier en Kirkesag. Vor Erkebisp

Vil neppe blande sig i dette Væsen;

Han har jo eengang været selv forelsket,

Den gamle Taabe. Altsaa — Broder Knud! —

Axel afstaaer ei Valborg med det Gode;

I Elskovsheden har han atter glemt —
 Jeg iler hen at aabenbare Kongen
 Den hele Sag. Erland er syg og gammel;
 Snart maa der tænkes paa en anden Biskop,
 En vigtig Post, især i disse Tider;
 Normannakonning trænger til en Mand
 Med Kraft og Klogskab, der ved sin Idræt
 Har viist Hengivenhed. Mod, Broder Knud!
 Her byder sig en Leilighed, som kaldet.
 Hvormed belønner høit nok Elskeren
 Den Mand, som skaffer ham hans Elskerinde?
 En vigtig Nyhed, ønskelig for mig! Han gaaer.

AXEL

kommer tilbage i en Pilegrimskappe befæstet med Muslingeskal-
 ler, han har en hvid Stav, en bred Hat og et graat Skiæg i sin
 Haand.

Alt borte? Vel! Iil du kun hen at bringe
 Hakon det sieldne Bud; jeg kommer selv. —
 Han elsker hende, Hakon elsker Valborg;
 Men Valborg elsker mig. Og hvoraf veedst du,
 Og hvoraf veedst du, at hun elsker dig?
 Hakon er Konge, Valborg er en Mø,
 Og Qvindens Lod er Svaghed. Skam dig, Axel!
 Bør Synden tvivle om en Engels Dyd?
 Men Pigen elsker Glimmer. Axel! Axel!
 Da her for Gud hun knælte, med sit Hierte
 Af hellig Elskov fuldt, stod Jordens Glimmer
 Da ogsaa dengang i den Renes Blik?
 Ak, Tiden matter Alt, den sløifer selv
 Hist Pyramiderne paa Nilens Sletter;
 Hvor meget meer — O, Kiærlighed! du est
 Ei nogen god, uskyldig Drift; du vækker

Mistillid, Had og Frygt i Mandens Hierte. —
 Fem Aar! Jeg har forandret mig i den Tid;
 Jeg har ei tabt derved, er vorden Helt.
 Mit Blik er mere roligt, mere skarpt,
 Min Hage skiules tæt af dunkle Duun.
 Mit Sværd har ikke rustet i sin Balg
 Imidlertid. Den store Henrik Løve
 Udmærkte mig; for hans Skyld bærer jeg
 Mangt sammenskrumpet Ar paa Bryst og Skulder.
 Var jeg elskværdig før i Valborgs Øine,
 Da maa jeg mere vorde det som Mand;
 Hvad elsker Qvinden meer end kraftig Manddom?

Hans Øie falder paa Krandsen.

O, hulde Blomster! som en lysegrøn
 Maidag, omhælvvet af det Himmelblaa,
 Mildner I Sorgen i mit Hierte. — Thora
 Fra Messen kommer alt med sine Møer.
 Til Sagen! Som en sølverhaaret Gubbe
 Jeg speide vil min Skiebne. Er hun utro,
 Da bort saa hurtig, som jeg kom! da lynsnar
 I Henrik Løves Hær tilbage! Brat
 Jeg finder der min Død for Vendens Øxe.
 Og fanges jeg, og offer Hedningen
 Mig hen for Radegast, for Svantevit,
 For Provo, eller for den grumme Siva —
 Hvad er det meer? Jeg faldt et Offer alt
 Her for en christen, mere grum Gudinde.
 Han gaaer afsides. Dronningen gaaer igiennem Kirken med sine
 Fruer og Jomfruer.

VALBORG

kommer i det sidste Par; hun standser i Forgrunden, og siger til
 sin Følgesøster:

Gak du foran, Svanhvide! at jeg ene

Kan giøre Bønnen efter daglig Skik
Her ved min Faders og min Moders Grav.
Jeg følger efter.

Dronningens Følge gaaer bort. Valborg knæler ved sine
Forældres Grav.

AXEL,

som forklædt er kommen tilbage, og knæler i en Afstand.

Himmel! det er Valborg.

Jeg kiender hende neppe. Hvilken Væxt!
En fyldig Rose, hvad kun før var Knop.
Hvor hun er bleven deilig! Hendes Aasyn
Er kun det samme. Men de røde Roser
Er bleget hen til hvide Veemodslilier.
Held mig! Jeg vilde gyse, hvis hun blussed
I freidig Munterhed.

VALBORG

staaer op, og seer sig omkring.

Jeg er alene;

Hist knæler kun en gammel Pilegrim.

Hun gaaer hen for Pillen med Navnetrækket, tager den forrige
Krand af, og hænger en frisk i Stedet.

Jeg hilser dig, min Kiærlighed! god Morgen!

AXEL.

O, Himmel!

VALBORG

betragter Axel.

Hvor han beder fromt, den Gamle!

AXEL.

Tak, høie Fader, for din Miskundhed!

VALBORG.

Hvor salig er hans Fryd, den sølygraa Gubbe!
Han har tilbagelagt en hellig Reise,
Og lettet Hiertet for en tung Bekymring.

Nu staaer han reen, uskyldig ved sin Grav;
 Den aabner sig, som Favnen af en Ven.
 O, gode Gud! hvor selsomt gaaer det dog
 Paa denne Jord; tidt nyder Alderdommen
 En barnlig Ungdomslyst, imens den Unge
 Maa tæres hen af glædeløse Sorger.

Hun gaaer ham i Møde, i det han reiser sig.

Held dig og sæl, min fromme Vandringsmand!

AXEL.

Jeg takker eder, skønne Jomfru Valborg!

VALBORG.

Du kiender mig?

AXEL.

Jeg gik til Nidaros,
 Deels for at knæle ved Sanct Olafs Skriin,
 Deels for at bringe eder Brev og Hilsen
 Fra Tydskland, hvorigiennem Veien faldt.
 Jeg har alt hilset Helfred, eders Frænke
 Paa Immersborg; hun spaaede mig en god
 Modtagelse for dette gode Budskab.

VALBORG.

Mig kiender Ingen i den vide Verden;
 Kun Helfred er min tro Veninde. Men
 Du kommer langveis fra; hvad kanst du bringe?

AXEL.

Fru Helfred har — en Broder.

VALBORG
 rødmer.

Axel Thordsøn?

AXEL
 afsides.

O, søde Lilier! I forvandler eder
 Til Roser atter.

Høit.

Rigtig, Axel Thordsøn;

En ærlig Kæmpe, kun lidt kummerfuld.

I Saxen traf jeg ham i Henriks Leir,

Og neppe hørte han, jeg drog til Norrig,

Saa flyede han mig dette Brev, og bad

Mig bringe det i eders egne Hænder.

VALBORG

kaster et frygtsomt Sideblik hen i Kirken; da hun finder sig ene
med Gubben, rækker hun efter Brevet, og siger:

Min Gubbe! du har bragt — kiærkomment Budskab.

AXEL.

Har jeg? Nu, Gud velsigne jer for det!

VALBORG.

Du tager Deel i Axel Thordsøns Skiebne?

AXEL.

Og i skøn Valborgs med. Læs eders Brev!

VALBORG

bryder Brevet, og læser:

Ung Axel lader Brev udgaae;

Valborg, du søde Qvinde!

Christ give, det dig finde maa

Min Brud, min Elskerinde!

En Ring jeg tager af min Haand,

Du den paa Fingren sætte!

Jeg elsker dig med trofast Aand,

Og kan dig ei forgiette.

Kom vel i Hu, min unge Brud!

At jeg dig saa mon fæste,

Skjøndt Axel drog saa vide ud,

For fremmed Folk at gieste.

Han tiener i Herr Henriks Hær;
 Forgylt er hver hans Spore,
 Fra Velskland er hans gode Sværd,
 Og ridderlig hans Fore.

Men, ak! han sover ei sødelig,
 Som sig mon Kæmpen sømme;
 Hver Nat han har ei Ro hos sig
 Alt for de stærke Drømme.

O, vær mig tro, min Fæstemø!
 Bøi fra mig ei din Villie!
 Jeg sviger ei paa Verdens Ø
 Valborg, min hulde Lilie.

Og Lykken vexler ofte om;
 Det kan sig vel saa hænde,
 At Axel bringer Bud fra Rom,
 Kiært for hans søde Frænde.

Maaskee han for dit Aasyn staaer,
 Naar mindst du troer hans Komme.
 Farvel nu, Valborg, hulde Maard,
 Rose for alle Blomme!

Valborg stirrer veemodig paa Brevet, og gientager langsomt og
 forsaet:

Maaskee han for dit Aasyn staaer,
 Naar mindst du troer hans Komme!

Hun slaaer Øinene op, og bliver i det samme Axel vaer, som har
 afkastet Forklædningen.

O, Himmel!

AXEL

i hendes Arme.

Her er han, Valborg, hulde Maard,
 Rose for alle Blomme!

VALBORG.

Axel!

AXEL.

Valborg!

VALBORG.

O, min Gud!

Er det dig selv?

AXEL.

Nei, det er ikke Axel;

Axel var en bedrøvet, sorgfuld Svend,

Og, elskte Valborg! du omfavner her

Den lykkeligste Helt i dine Arme.

VALBORG.

Min Axel! er det muligt?

AXEL.

Elskte Pige!

Alting er muligt for et trofast Hierte.

Alting er lykkedes din Pilegrim.

Han stander ved sit Maal, ei ved sin Grav,

Og takker Himlen for dens Miskundhed.

Jeg svor en Eed, at ei jeg kom tilbage,

Før Kirken havde billiget vor Elskov;

See, her er Orlov fra den hellige Fader,

Nu kan vi elske, elske uden Synd.

Jeg bærer Pergamentet i et Omslag

Af Silke paa mit blotte Bryst. See, Valborg!

Det gule Pergament! Et Himmelbrev!

See! seer du: *Hadrianus Episcopus*,

Servus servorum Dei — Ak! det er

I Romersproget, det er sandt; men Brevet

Tillader dig at elske mig, min Valborg!

Den gode Olding svor mig det. Og nu
Sværg mig, mit Hiertes Allerkjæreste!
Her paa den brede Liigsteen, som bedækker
Vor Stammefaders, Harald Gilles Støv,
At end i Dag du vil for Altret træde
Med Axel som din Fæstemand.

VALBORG.

Min Axel!

Veedst du, at Kongen —

AXEL.

Alting veed jeg, Alting;
Han elsker dig. Og du?

VALBORG.

Jeg elsker Axel.

AXEL.

O, søde, himmelske Veltalenhed!
Endnu en Gang! siig det endnu en Gang,
Du hulde Lilievand! Jeg hørte ei,
Hvad første Gang din Purpurlæbe talte.

VALBORG.

Jeg elsker Axel.

AXEL.

Har I hørt det, Mure?
I høie Hvælvinger? I hellige Altre?
Hun elsker Axel! Nu, saa skal da ogsaa
Kun Døden skille dig fra Axel. Kom!
Kom, lad mig sætte Ringen paa din Finger!

Han taber den.

Den faldt.

VALBORG.

O, Gud!

AXEL.

Den trilled i en Revne.

VALBORG.

Den trilled ned i Harald Gilles Grav.

AXEL.

Jeg lader smedde andre ti til hver
Af dine runde Alabasterfingre.
Med Perler skalst du flette dine Haar;
Silke, med Roser og med Lilier sat,
Skal svulme kring dit Bryst; din spæde Fod
Skal sluttes ind af sølverspændte Skoe;
Af dit Skarlagensskind skal Gangerpilt
Strunk bære Slæbet, naar som Axels Hustru
Du vandrer hen til Kirken fra hans Gaard.
Heel mangan Klump af Vendernes Skurdguder
Faldt i din Kæmpes Lod; du varst hans Skioldmø,
Granvoxne Valborg!

VALBORG.

Elskelige Svend!

Hvor har du ogsaa stærkt forandret dig;
Dit Hierte kun, din Elskov er den samme.
Jeg skuer neppe meer den skielmske Kløft
I Hagen her for lutter sorte Kruser.
Barbar, som du est vorden! Valborg elskte
En hvid, glathaget Ungersvend; nu favner
Hun her en solbrændt, skiæggehaget Vildmand.

AXEL.

Og til Beviis paa, at du frygter ei
Den barske Vildmand med det sorte Skiæg,
Saa tryk din glatte, silkebløde Hage
Mod disse dunkle Duun, i det du trykker

Det første Indsegl af din Kiærlighed
Paa Axels Læber med din Mund.

Han kysser hende.

VALBORG.

Min Axel!

AXEL.

Min Valborg! — Saa! nu træder jeg for Hakon,
Nu har jeg drukket Mod og Dristighed.
Jeg frygter ei; han skal ei røve mig
Min Brud. Han kan det heller ei; han er
En nordisk Drot, og kan ei være nedrig.
Det er min Pligt, ei at formode det.
Farvel! O, Hulde! hvor det koster Axel,
At rive sig fra dig, min Elskerinde!
Men det maa være. Snart forenes vi
Saa huldt og fast, som vore Navnetræk.
See, søde Pige! hvad er dette A?
Et omvendt V! Og hvad er dette V?
Et omvendt A! Saa gaaer det vore Hierter.
Vi er een Siæl, i tvende Parter adskilt,
Hvis hele Stræben er at enes atter.
Christ signe dig! Smyk dig som Brud; du finder
Din Axel her igien som Brudgom.

Han gaaer.

VALBORG.

Axel! —

Hvor han er vorden mandig, tillidsfuld!
Hans Blik udstrømmer Munterhed og Trøst.
Hvi gikst du bort, og lodst din Valborg ene
Tilbage mellem Gravene, min Axel?
Nu falder atter ængstligt hendes Øie

Paa hendes Moders blege Billed hist.

Hun græder end bedrøvet; ak, som om

Hun vilde sige: »Ulyksalige!

»I fryder eder i et stakket Haab.

»En grusom Skiebne har opreist sin Muur

»Af Jern imellem eders Hierter. Først

»I Graven —« Gud! i Graven faldt hans Ring,

I Haralds Grav! — Han stander i sin Rustning,

Den døde Konge, barsk og truselsfuld,

Med Haand paa Sværd, med vredtindrukne Bryn.

Vor Stammefader! ak, fortørnes ei!

Min Axel bringer Pavens Orlov hiem,

Vort Ægteskab er ingen Brøde længer. —

Men, ak! han truer ubevæget fort,

Som om han vilde sige: »Intet Brev

»Kan svække Blodets Magt; ei nogen Bulle

»Gjør Indgreb i Naturens hellige Orden.«

Og Axels Ring — o, alle gode Helgen!

Den trilled i vor Stammefaders Grav.

ANDEN ACT.

KONG HAKON. SIGURD AF REINE.

SIGURD.

Hil og lyksalig dig, min Herre Hakon!
Jeg mærker, man maa gaae til Kirke nu,
Naar man vil være sikker paa at træffe
Normannakonning.

HAKON.

Bringer du os Budskab?
Har du indhentet Nys om Erling, Sigurd?

SIGURD.

Et Kiøbmandsskib er løbet ind i Fiorden,
Har sneget sig ved Nattetide bort
Fra Bergens By; det bringer ilde Nyhed:
Ung Magnus kaares rundt i søndre Norge,
Og Erling stormer slemt i Bergen. Dræbt
Er Arne Brigdeskal, din Sysselmand;
Disligest Ingebiørn, Landshøvdingen.
Hver Kiøbmandssnekke holdes fast i Bergen,
For ei at bringe Bud til Nidaros
Om Erling Skakkes Rustning. Hændelsen
Har vi at takke for den sidste Tidend.

HAKON.

Den Niding ønsker sig vel samme Hilsen,
Som Inge fik paa Bekesuden.

SIGURD.

Herre!

Klog Mand foragter ei sin stærke Fiende.
Ei altid hjælper Lykketræf, som sidst, da
Din Piil paa Isen traf Gregorius Dagssøn.
Erling er ingen Niding, som Kong Inge,
Den skranten Vissenfod; fra Barnsbeen har
Han lært at taale Jern. I Niørfasund
Formaaede selv Blaamandens Øxehug
Ham ei at fælde, da med Ragnvald Jarl
Han drog til Serkland, og paa Veien entred
Den stolte Dromund. Endnu bærer han
Paa Skraa sit Hoved efter dette Hug —
Og kaldes Erling Skakke.

HAKON.

Vi vil prøve

At hugge til ham fra den anden Side,
Saa, tænker jeg, det gaaer.

SIGURD.

Det give Gud!

Men, Konge! taal en Gubbes Dristighed:
Hvad gjør du mellem Gravene? Hvi sukker
Du, som en skranten Kvinde? Hvorfor bleges
Din brune Kind? Hvi gløde dine Øine
Sygt, som den Druknes? Hakon! kan en Mø
Din Sundhed og din Dygtighed betvinge?
See, Landet trænger til en ærlig Herre,
En Drot, som ener Haarderaades Kraft

Med Magni Viisdom. Du besidder nu
Den norske Throne, Rigets Arvinger
Er faldne, Retten hævder dig dit Spiir,
Som Harald Gilles sidste Sønnesøn.
Nu reiser sig en anden Slægt, for atter
At spille Landets Blod ved indre Krig.
See, Hakon! Norges Haab staaer nu til dig.
I Danmark har alt Valdemar beviist,
Hvor snart en Helt kan vende Splid til Orden.

HAKON.

Du giver mig Exempel af min Fiende?

SIGURD.

Lign ham i Æren, vig ham i hans Feil!
Sværn længer ei imellem disse Mure,
De stolte Tegn af Augustini Hovmod!
Nu bygger han i Bergen andre Mure
Imod din Magt til Erling Skakkes Tarv.

HAKON.

Vær rolig, Sigurd! snart, snart har min Længsel
Sin Gienstand fundet.

SIGURD.

Nu, saa skynd dig da,
Men gjør det kort og godt! Stil dine Længsler,
Ryst Ungersvenden, Elskerén af Ærmet,
Og mød som Helt og Drot for dine Kæmper!

HAKON.

Som Helte vil vi møde Erling Skakke.

SIGURD.

Det er paa Tiden, at derpaa du tænker;
Hvad sikkrer dig for Erlings Overfald?
Saml dine Skibe, lad der blæses Hærblæst

Endnu i Dag, lad høit Krigspiben fløite,
Kast Brynien over hviden Hals, og viis
Dig vaabendiærv og færdig at undfange
Oprørerne!

HAKON.

Vel, vel, i Morgen, Sigurd!
I Morgen! Kun i Dag er det umuligt.

SIGURD.

I Morgen er kanskee det meer umuligt,
Hvis Erling overfalder os i Nat.
Glem ei —

HAKON.

Glem heller ei Ærbødigheden!

SIGURD.

Kun af enfoldig Troskab har jeg talt.
Det krænker mig, at Erlings Rygter troes,
Fordi tilfældigt Uheld styrker dem.
Det er et Folkesagn, at Harald Gille
Besteg ved et Bedrag den norske Throne,
Og at til Straf for det, og for den Grumhed,
Han viste Magnus Blinde, Biskop Reinald,
Det gaaer saa ilde med hans Afkom nu,
At der er intet Held og ingen Trivsel
Med al den gilske Slægt i hvad den virker.
Saa taler Folket, og det krænker mig.

HAKON.

Sligt Eventyr bør krænke gammel Qvinde,
Ei gammel Helt.

SIGURD.

Ærværdighed og Varsel
Er i et Folkesagn.

HAKON.

Og Overtro. —

Jeg skuer Broder Knud.

SIGURD.

I ham er Vantro

Uden Ærværdighed, den lumske Hykler!

Jeg væmmes over denne sorte Snegl.

Kom, Hakon! følg mig, og lad Sneglen krybe.

HAKON.

Ærbødigt tal om Kongens Skriftefader!

SIGURD.

Din Skriftefader? Nu, i Herrens Navn!

HAKON.

Jeg har en vigtig Sag ham at betroe.

SIGURD.

Gud naade da din Sag! Farvel! Jeg pleier

Just ellers ei at drives let paa Flugt;

Men for de sorte Kutter er jeg Niding. Han gaaer.

HAKON.

Utaalelig med samt sin Ærlighed,

Med samt sin Kraft! en evig Tugtemester!

Hvor kildrer det dog den Forfængelige

At revse, rette, hvor han seer en Higen

Hos Andre, som han selv ei har! Du finder

Din Fryd i Kampen kun; derfor skal Hakon

Kun ogsaa finde Fryd i den. Din Alder

Har slukt al Elskovs Ild; derfor skal Hakon

Nu ogsaa døve Flammen i sit Hierte.

Hvor viist! Den frosne Vinter med sin Snee

Bebreider Vaaren, at den staaer i Blomster.

Nei, elske vil jeg, elske med mit Hiertes
Ungdommelige Fylde. See saa du
Mit Kongedom i Nidaros, i Bergen,
I Vigen, hvor du vilst! Jeg skuer det
I Valborgs Hierte; det skal ingen Erling
Berøve mig, naar først min Kiærlighed
Har huldt erhvervet mig min skønne Throne.

Til Munken, som holder sig i en ærbødig Afstand.

Kom, Broder Knud! kom nærmere. Den Gamle
Er borte.

KNUD.

Jeg forbaustes ved at see ham
I Kirken her; den allerførste Gang
I tyve Aar!

HAKON.

Tal! har du fundet Valborg?
Har ved forstandig Tale du forsøgt —

KNUD.

Forsøgt? Ak, Eders Naade! ellers kan
Forstandig Tale vel udrette meget;
Men her er Talen spildt. Saameget meer —

HAKON.

Hvad nu?

KNUD.

I kiender jo de gamle Griller,
Den uforglemmelige Kiærlighed.

HAKON.

Og kanst du ei afmale den saa styg
Engang med alle Helveds røde Farver,
At hun afskrækkes? Kanst du ei desuden

Med al Sandsynlighed bevise hende,
At slig en Elsker, som saa længe tier,
Maa enten være troløs, eller død?

KNUD.

Det er en egen Sag, at disputere
Med Qvindfolk, Herre! synderlig, naar heftigt
De elske. De antager ingen Grunde,
Antager ingen Tid og intet Sted.
Den Elskte er dem altid nær, om selv
Han tiene mellem Væringerne hos
Kyrialax i Grækland —

HAKON.

Grumme Skiebne!

KNUD.

Hvor meget meer, naar pludselig han staaer
I Nidaros!

HAKON.

Hvad siger du?

KNUD.

Jeg siger:

Hvor meget meer, naar pludselig han staaer
I Nidaros!

HAKON.

I Nidaros?

KNUD.

Saa kaldte

Jo Olaf Trygvesøn, jer Stammefader,
Vor gode By.

HAKON.

Ha, Munk!

KNUD.

Tilgiv, min Herre!

Jeg meente vist, man havde sagt jer alt,
At Axel Thordsøn kommen var tilbage.

HAKON.

Tilbage?

KNUD.

Ak! I veed det ei? Tilgiv da,
At jeg uskyldig melder eder først
Et uvelkomment Budskab.

HAKON.

Axel her?

KNUD.

Han søger eder overalt, min Herre!

HAKON.

Har alle Magter sig da sammensvoret?
Axel er her! Og har han samme Tanker
Om Valborg?

KNUD.

Tanker, Eders Naade? Ak!
Naar tænker Elskeren? Han brænder som
Et Hekla efter hendes Favnetag.

HAKON.

Nu, vi vil see, hvo af os To der vinder
Det Skakspil.

KNUD.

Eders Naade vogte Kongen
For Løberen! Med Sindighed og Kulde
Kan Spillet vindes, Dronningen bevares.
Tillader I mig her at tale frit?

HAKON.

Tal!

KNUD.

Axel er en Drømmer nu, som altid.
En Tidland har han sværmet om i Tydskland,
Og vovet et og andet Lykkespil
Paa Henrik Løves Tog. Den tydske Fyrste
Har med et Ord opmuntret Svendens Mod.
Nu svulmer han af Selvtillid; nu troer han,
At Alt maa lykkes ham. Den gamle Pave
Den hellige Hadrianus har omskiftet
Det Timelige med det Evige;
Nu strider Victor hardt med Alexander
Om Pavedømmet. Alexander valgte
Vel af Conciliet; men Fredrik Rødskiæg
Beskytter Victor imod Alexander.
Alt er i Kamp og Oprør; Henrik stormer
Mod Venden, Fredrik til Italien;
I Danemark og Norge raste længe
Mord, Ødelæggelser og Borgerkrige.
De stolte Riddre nytte denne Tilstand.
Jo mere Overherrens Vælde synker,
Desmere stiger enkelt Ridders Magt.
De mene: Paverne og Fyrsterne
Har nok at gjøre nu med egne Sager;
Hver troer at kunne handle, som han vil —
Og dette Øieblik benytter Axel.

HAKON.

Saa sandt jeg er en Konge —

KNUD.

Eders Naade

Har huldt tilstedet mig at tale frit;
Jeg beder derfor om et gunstigt Øre,
Til jeg har udtalt. Eders Naade elsker
Skøn Valborg — hvor naturligt! hun er skøn.
I hader Axel Thordsøn — hvor naturligt!
Han er den Lykkelige. Eders Naade
Troer dog at vinde Seier — hvor naturligt!
I er den Mægtige. Saa vidt er Alting
Fornuftigt, i sin Orden, og naturligt.
Nu gaae vi videre. Axel er kommen;
Han beiler om skøn Valborgs Haand. Skøn Valborg
Er fader-, moderløs; som Norges Konge
Staaer I skøn Valborg nu i Faders Sted.
Axel maa søge hendes Haand hos eder,
En Haand, som I af ovenmeldte gode,
Naturlige, urokkelige Grunde
Ei giver ham. Her er endnu ei Talen
Om noget Spil; vor Sag gaaer uanfægtet
Sin retlige, sin skiæve Gang, en Gang,
Der sikkert falder ud til Kongens Fordeel.
Her har ei Eders Naade nødig altsaa
At sætte Drottens Værdighed tilside
Ved hidsig Ordstrid eller noget Sligt.
Ung Axel kommer som en Undersaat,
Frembærer eder i Ærbødighed
Sit Ærind. Uden Tvivl, da han er kommen
Til Nidaros, vil han tilbyde eder
Sin Tieneste mod Erling Skakke. Nu,
Sligt Tilbud er ei noget Afslag værd.
Nu gaaer han videre, begiærer Valborg —
Det er en Kirkesag. I sender ham

Til Præsterne. Jeg henter Kirkebogen,
 Beviser Axels Slægtskab med skøn Valborg;
 Den gamle Erland nødes efter Pligt
 Til at udføre det, som han maaskee
 Af Sindelag er heel uvillig til.
 Kongen har holdt sig rolig i sin Høihed —
 Og dog er Maalet naaet.

HAKON.

Jeg føler dybt
 Forskielligheden af den barske Sigurds
 Umilde Stolthed og dit Venskabsraad,
 Min Skriftefader! Ja, saa skal det være.
 At gribe Lykken stræber Mennesket,
 Og bruger hvert et Middel, som Naturen
 Har stemplet med sin Lovlighed. Hans Elskov
 Er imod Kirken, imod Sæderne;
 Min er uskyldig, derfor vil og Himlen
 Beskytte den. Gaa, hent mig Kirkebogen,
 Bring mig den ufortøvet, Broder Knud!

Knud gaaer.

Deri har Sigurd Ret: det sømmer sig
 Normannakonning ei at sukke, ei
 At tæres hen af Længsler. Hun skal vorde
 Min Dronning, tvungen eller villig. Ha!
 En Mø er som et Barn: det græder efter
 Hvad Viisdom negter det, men glemmer snart
 Sin Kummer, takker snart den kloge Leder,
 Som tvang det til sin virkelige Lykke. —
 Er Hakon ei en fagervoxen Mand?
 Ung, rask og fyrig? Er han Konning ei?
 Ei Konning over Thrønderne? et Folk

Saa stolt, at fast man skulde troe, det lod sig
Beherske kun af Gud i Himlen! Valborg
Skal vorde min. Men seer jeg ret? Ha, Axel!
Tving dig, min Vrede! svulm ei nu, mit Hierte!

AXEL

kommer.

Hil og lyksalig Hakon Herdebred!

HAKON.

Velkommen, Axel! Man har meldet mig
Din Ankomst alt.

AXEL.

Man sagde mig, at her

Jeg vilde træffe dig; og da —

HAKON.

Velkommen!

Velkommen, Frænde! Hvad kan vi tilskrive
Den Lykke, her at see dig atter, Axel?
Vi troede alle, du varst vorden slig
En fornem Ridder hos den tyske Henrik,
At reent du havde glemt det arme Norrig.

AXEL.

Det er ei Norskes eller Danskes Viis,
At glemme deres Fædreland. Normannen
Kan streife vidt og bredt i fremmed Land,
Han vender sikkert dog engang tilbage
Til Fædrelandet, eller ogsaa tager
Han Fædrelandet bort med sig, og stifter
Et lille Danemark og Norge, snart
I England, snart i Frankrig, snart i Velskland,
Hvor det nu saa kan træffe.

HAKON.

Mangen Helt

Drog ud af Landet paa en Tid, naar Freden
Ham kieded hiemme, eller og naar Vandflod,
Naar Pest og Hunger drev ham fra sin Arne.
Med dig har det en anden Art: du gikst
Herfra, da Landet var i Oprør; da
De dragne Sværd klang blodigt mod hinanden;
Da der var nok at tage Haand i for
En ærlig Kæmpe. Deraf maa man troe,
Du foretrakst et andet, fremmed Rige
Dit Fædreland.

AXEL.

Mit Fædreland! og hvad
Er Fædrelandet, hvad et Broderfolk,
Naar Raseri og Herskesyge giærer
I alle Aarer, og omspænder Hiertet?
Hvad er en Undersaats, en Kæmpes Pligt,
Naar alle Pligter, alle Forhold løses?
Den er en Niding, som ei ærlig stander
Sin Konge bi i Modgang som i Medgang
Med Liv og Blod; men hvad skal Kæmpen gjøre,
Naar fire Konger kives om et Land,
Alle med lige Ret, og alle Brødre,
Og alle Tigre, Bødler mod hverandre?
Min Fader Thord Husfreia var din Faders
Kong Sigurds ærlige, trofaste Mand;
Han stod med ham, han faldt med ham. Da Eisten
Fra Skotland kom og tog sig af din Ungdom,
Og arved Throndelagen efter Sigurd,
Jeg tante ham saalænge, til ham faldt
I Inges Hænder, og paa skiændig Viis
Blev hugget med en Øxe Kors paa Ryggen,

Imens hans blege Læber bed i Græsset.
 Nu var kun Inge Konge. Skulde jeg
 Nu blevet? svoret Inge Troskab? Troskab
 Din Faders Banemand? Da flygted jeg,
 Med Rædsel uden og med Kummer inden.
 Nu har sig Skiebnen mildnet. Eistens Hær
 Har kaaret dig, og du har fældet Inge.
 Nu est du Drot med Rette for vort Folk;
 Og jeg er her igien, og byder dig
 Som Thrønder, Kæmper og din nære Frænde
 Min høire Arm mod dine stolte Fiender.

HAKON.

I lang Tid, Axel! har du været Ven
 Af Danmarks Valdemar, min Avindsmand.

AXEL.

Det var han ei den Tid, jeg kiendte ham.
 Han var en tapper, en elskværdig Helt;
 Det er han end. Jeg laante ham min Arm,
 Mens han, trods List og Svig, med Heltemod
 Grundfæsted sig udi sit eget Rige.

HAKON.

Sit Rige? Du vil sige Barbarossas.
 Har han ei taget Danemark til Lehn
 Af Tydscklands Keiser?

AXEL.

Et Spillfægteri

Var dette Lehn, det gialdt jo kun for Venden.
 Med Rænker fik ham Fredrik lokket til
St. Jean de Laune; han maatte Haand ham række.
 Al Verden loe af Keiser Fredrik Rødskiægs
 Forfængelige Smaahed. Valdemar

I Tydskland var saa anseet og saa agtet,
At Mødre mødte ham i Stadens Porte
Med deres Børn, og bad ham røre dem,
At Held de kunde faae i Væxt og Tugt.
Paa Landet bad ham Bonden tage Korn
I Haand og kaste det paa Agren ud,
At Sæden derved skulde voxe bedre.

HAKON.

Og slig en Keiser, med saa smaalig Svaghed,
Ham har du kunnet tiene?

AXEL.

Jeg har tient

Den store Henrik Løve, Saxens Hertug.

HAKON.

Vel stor! Jeg nys har hørt et Træk af ham,
Som huer mig; som viser, at han er
Ei blot en Helt med Dristighed og Styrke,
Men og en Mand af Pligt, Samvittighed:
Han har sig ladet skille ved sin Hustru
Clementia, fordi de var hinanden
For nær beslægtede.

AXEL.

Det var ei Grunden.

Henrik er Kriger, Løve, han vil grunde
En vældig Fyrsteslægt; hans Hustru skienkte
Ham ingen Sønner. Det var Hovedsagen.
At dette Træk ei huer mig, det indseer
Du uden Tvivl, Kong Hakon! da du veedst,
Jeg elsker Valborg, min Beslægtede,
Og haaber ei, at du vil lægge Hindring
For min og hendes Lykke.

HAKON.

Er det muligt?

Du har end ei forglemt den Daarlighed?

AXEL.

Saa lidet, at jeg agter end i Dag
Med din Tilladelse at føre Valborg
For Alteret.

HAKON.

Ei! du est hurtig, Axel!

AXEL.

Den Beiler kan ei kaldes saa, som trolig
Har ventet paa sin Brud fem lange Aar.

HAKON.

Din Brud? Og er det da saa vist og afgjort,
At Valborg elsker dig?

AXEL.

See denne Krands

Om vore Navne; den har Valborg bundet.
Fem Somre skienkte Marken daglig Blomster
Til slig en Krands, som bandtes af min Valborgs
Sneehvide Hænder.

HAKON.

Dette Navnetræk?

AXEL.

Har Axel skaaret.

HAKON.

Denne Blomsterkrands?

AXEL.

Har Valborg bundet.

HAKON.

Ha!

AXEL.

Hør mig, min Herre!

Jeg seer, dit Øie gløder, og jeg kiender
Dit Hiertes Tilstand. Lad os tale ærligt
Som Normænd om vor Siæls Anliggende.
Mig er Forstillelsen umulig, Hakon!
Jeg elsker Valborg, Valborg elsker mig.
See, Hakon! du est Konge til et Rige,
Et stolt og stort og herligt Kæmpfolk;
Vilst du berøve nu en ærlig Frænde
Det Eneste, han har — sin Fæstemø?
See, Æren kalder dig! Din Fødsel vinker
Til Kamp og Daad. End er ei Timen kommen
Til rolig Elskov; det indseer din Norne,
Hun kalder dig til Hildursleg. Velan!
Følg hendes Vink, udrust dig mod din Fiende,
Tilintetgør den Modstand, der vil rokke
Dig paa din Throne. Mangen tapper Mand
Vil følge dig, og med den sidste Draabe
Af Axels Hierteblod skal han betale
Din Godhed, hvis du skienker ham sin Valborg.

HAKON.

Du røber tydeligt din Tilstand, Frænde!
Dit Hierte hidses i et Øieblik
Af de forskielligste Bevægelser.
Du beiler om en Mø, imens du stiller
Dig ind som Stridsmand for din Konges Throne;
Giver mig Raad, Formaning, som en Gubbe,
Imens du, som en heftig Yngling, tager
Din Tilflugt til mit Hiertes Godhed. Taal,
At Hakon mere kold og mere rolig

Føler sin Værdighed, og svarer dig
Med Orden paa din Tales Vilderede.
Forstod jeg ret, saa bød du først din Arm
Og Troskab, som en indfødt Thrønder, mig,
Den thrøndske Konge, imod Erling Skakke?

AXEL.

Det byder jeg med al Oprigtighed.

HAKON.

Og jeg modtager dette gode Tilbud
Paa samme Maade.

AXEL.

Dette Haandtag gjør
Mig til din tro, usvigelige Mand.

HAKON.

Jeg takker dig, og skønner paa dit Værd.
Hvad nu den anden Sag vedkommer, om
Den Elskovsild, du troer at spore hos mig,
Om Grumheden, du frygter for, med mere,
Da er det Ting, min Høihed maatte tage
For Mangel af Ærbødighed, hvis ei
Din Lidenskab var mig bekiendt. Ung Valborg
Er faderløs og moderløs, forladt;
Min kongelige Magt beskytter hende.
I Fald jeg, ved at dele Norges Krone
Med denne hulde Skabning, vilde lønne
En Dyd, en Skønhed, som er Kronen værd;
I Fald jeg derved vilde see at døve
En Kiærlighed, som Kirken kalder syndig;
Faae hende til at glemme ved min Ømhed
En Beiler, som i fem Aar blev usynlig —
Var det en Brøde?

AXEL.

Ædle Hakon! ha,
Nu først forstaaer jeg dig: du vilde som
En Fader, en Velgiører huldt beskytte
Den skønne Mø, formilde hende Livet.
Du elsked ei — og saa er Alting godt.
Den samme Godhed, samme Venlighed,
Som drev dig til at ægte Valborg, vil
Nu bringe dig til at staae fra dit Forsæt,
Da Beileren er her, og Valborgs Lykke
Beroer paa denne hellige Forening.

HAKON.

Bestandig taler du, som den Beruste.
Jeg elsker ei? Og hvorfor ei? Hvoraf
Har du opdaget det? Troer du, dit Øie
Ene formaaer at skue Valborgs Skønhed?
Og kan en Helt ei føle Kiærlighed,
Fordi han ikke bruser vildt, som du?

AXEL.

Du elsker Valborg da?

HAKON.

Ja, som en Mand,
Og som en Konge. Jeg vil hendes Vel;
Jeg vil, at hendes Ægteskab skal grundes
Paa Lovlighed og Uskyld, og for Resten
Troer jeg at kunne gjøre Valborg Livet
Saa lykkeligt og glædefuldt, som du.

AXEL.

Den Elskende seer ene Livets Lykke
I den udkaarne Gienstand.

HAKON.

Du est altsaa

Den lykkelig Udkaarne?

AXEL.

Valborg dele

Os denne Sag imellem! Som en Helt

Ær Qvindens Villie, som en Konning agt

Din Undergivnes Ret, og som en Christen

Glem ei det hellige Sagn om Naboths Viingaard!

HAKON.

Selvraadig vil jeg ikke handle her;

Men Valborg skal ei dele os imellem.

En Mø er efter Loven sat en Værge,

Hun kan ei raade, dele selv sin Sag.

Den hellige Kirke dømme mellem os!

AXEL.

Dermed er jeg tilfreds.

HAKON.

Tænk ei, at Hakon

Vil handle som Tyran; men tænk ei heller,

At daarlig han forsage vil sin Lykke,

Naar Kirkens Lov har udelukket dig.

AXEL.

Er det din sande Mening og din Agt?

HAKON.

Det hørte Olaf, min udkaarne Helgen.

AXEL.

For dette Sindelag behøver Retfærd

Ei at forsage, Elskov ei at græde.

Din Fordring grunder sig paa Ret og Fromhed,

En Fordring, som sig Axel selv har giort.

Af denne Aarsag saae hans Valborg ei ham
I fem, fem lange Aar, og, ædle Hakon!
Hun skulde aldrig seet ham, hvis den Gud,
Som huldt beskytter trofast Kiærlighed,
Ei havde banet Veien ham til Valborg
Igiennem Kirkens hellige Hvælvinger.

HAKON.

Hvad mener du?

AXEL.

Her giver jeg en Afskrift

Af Hadriani faderlige Brev
I dine Hænder; det, han selv har skrevet,
Har jeg alt givet Erkebispem. Bullen
Ophæver Axels Slægtskab med skøn Valborg.
Vort Ægteskab er ingen Brøde meer.

HAKON

med udbrydende Heflighed.

Ha, Argelist! ha, Helved!

AXEL.

Er det muligt?

Kong Hakon Herdebred har Axel sat
Et ærligt Vilkaar, i den Mening blot,
Det blev umuligt ham at gjøre Fyldest?

HAKON.

Vig bort fra mine Øine!

AXEL.

Hakon! Hakon!

HAKON.

Bort! siger jeg. Hvor længe vover du,
En Undersaat, med plump forvoven Tale
At sætte min Langmodighed paa Prøve?

AXEL.

Jeg er en Thrønder af den gilske Rod,
 Saavel som du; jeg var en agtet Kriger
 I Henrik Løves Hær, og nu din Kæmpe,
 Men ei din Træl. Skøn Valborg er min Brud;
 Ei naaer din Magt til Kirkens Helligdom.
 Jeg gaaer at føre hende frem for Altret.
 Fat dig! Betving dit Hiertes Lidenskab!
 Den største Seier for en ærlig Helt.

HAKON.

Bort, siger jeg!

AXEL.

Gud dele os imellem!

Han gaaer.

HAKON.

Det var da Enden paa den hele Drøm?
 Det var din Skiebne, Hakon Herdebred?
 Hiin kommer for at røve dig dit Rige,
 Og denne for at røve dig din Brud.
 Hvad har du mere, der kan røves? Ha,
 Et opbragt Hierte! Vel! men dette Rov
 Blier ei saa let. Det svulmer efter Hevn,
 Det tørster efter Blod, det vrede Hierte.

Han bliver BRODER KNUD vaer, som er kommen ind under Slut-
 ningen af foregaaende Scene, har henlagt Kirkebogen, og læser
 med megen Opmærksomhed i Pergamentet, som Hakon har
 ladet falde.

Hvad vilst du, Munk?

KNUD

rolig, uden at vende Øiet fra Pergamentet.

Tillader Eders Naade —

HAKON

stirrer forbittret paa Krandsen og Navnetrækket, drager sit Sværd,
 og hugger det med en stor Spaan fra Pillen.

Vel truffet, Hakons Sværd! Saaledes skalst

Du overhugge Baandet, som forbinder
 Mit Eet og Alt til denne lumske Niding.
 Hvor listig vidste han at dreie Sagen,
 At lokke mig et Ord fra Læberne!
 Men bi, Forræder! Nej, din falske Kløgt
 Skal ikke lykkes dig. Du skalst ei trykke
 Den Fagre i din Arm, saalænge dette
 Hoved staaer over Mulden. Ved min Krone!

KNUD

bestandig læsende med tilsyneladende Glæde.

Tillader Eders Naade —

HAKON.

Munk! hvad vilst du?

Gak med din Bog, og ti med dine Taler!
 Det sømmer Munke sig ved Læbens Kløgt
 At bane Lykkens Vei; en Konge bruger
 Sin kongelige Magt. Og ved min Høihed,
 Det vil jeg. — Hakon skulde som en vakker Yngling
 Vel holde Lyset for dig her ved Altret?
 Vel lyse dig dermed til Brudesengen?
 Din Brudeseng skal vorde smykt med Roser,
 Med røde Lagen og med svovlblaae Bolstre.
 Løsnet er givet alt. — Hvad vilst du, Munk?

KNUD,

som har udlæst.

Tillader Eders Naade med et Ord —

HAKON.

Ti, du Elendige! Jeg vil ei længer
 Her dvæle mellem Gravene; jeg vil
 Ei sladdre Tiden bort imellem Munke,
 Ei sværme, Sigurd! nei, det loves dig.
 Jeg ryster Elskeren af Ærmet, nyder

Min Glæde som en Mand, og møder dig
Som Helt, min tappre Sigurd! og som Konge.

Han iler bort.

KNUD.

Vild, som en Ulv! Hør mig, Kong Hakon! hør mig!
Den hele Bulle vorder uden Kraft;
Det Vigtigste er glemt. Hør mig, min Herre!

Han skynder sig efter Kongen.

TREDIE ACT.

ERKEBISKOP ERLAND. KNUD med Kirkebogen.

KNUD.

Tilgiv, ærværdige Fader! at jeg kalder
I Eenrum eder hid fra Chorets Brødre;
Men Pligten byder mig at forberede
Eder i Hast. Ung Axel skynder paa
Sit Bryllup; vi kan vente Brudeskaren
Hvert Øieblik, den drager alt fra Borgen.

ERLAND.

Mig under Himlen før min Død den Fryd
At sammenføie tvende rene Hierter!

KNUD.

Det smerter mig, at maatte med et Ord
Forstyrre eders Fryd, ærværdige Fader!
Dog Skiebnens Styrelse maa jo den Vise
Betragte som et Vink fra Himlen; altsaa
Vil I hengive jer i Herrens Villie,
Naar I erfarer, at ung Axels Bryllup
Har ikke fundet Naadens Bifald, og

A
I
H
At derfor ved en sær Omstændighed
Den Orlov, som den hellige Hadrianus
Har givet Axel, vorder uden Kraft.

ERLAND.

2
J
I
Saa vist som Kirkens Arm med Vælde strækker
Ud over Kongernes, saa vist skal og
Det hele Brev stadfæstes i sin Kraft.

KNUD.

I
Bullen er uden Kraft, ærværdige Fader!

ERLAND.

I
O
Har Hadrianus ei med klare Ord
Ophævet Axels Slægtskab med skøn Valborg?

KNUD.

H
I
2
H
T
O
2
Ret vel, Herr Biskop! Jeg har ogsaa læst
Den hele Bulle, har end ei forglemmt
Saa ganske mit Latin, at jeg jo vel
Forstaaet har hvert Ord: Den hellige Fader
Tilintetgjør det Forhold mellem Axel
Og Valborg, der er mellem dem som Frænder,
Som Søskindbørn —

ERLAND.

Og er ei dette nok?

KNUD.

I
H
T
H
A
I
Det skulde synes saa. Selv Axel Thordsøn
Har uden Tvivl formodet, det var nok;
Thi ellers er det ubegribeligt,
Hvordan han kunde forbigaae en Sag
Af samme Vigtighed, som deres Frændskab.
Dog — maaskee har han selv ei vidst det.

ERLAND.

Hvilket?

KNUD.

Som Søskindbarn kan Axel elske Valborg;
Men som Daabsøskinde forbyder Kirken
Endnu dem Ægteskab.

ERLAND.

Hvad siger du?

KNUD.

Sandhed, som Kirkebogen skal bevidne.
Høiværdige Fader! I er nylig kommen
Til Stedet, efter Augustini Flugt;
I veed naturligviis ei saa Besked
Om Kirkens Sager, som en flittig Tiener,
Hvis Liv randt hen imellem disse Mure.
Jert fromme Levnet gjorde jer til Biskop.
Vel har man troet tilforn, at til med Hæder
At styre Bispestaven hørte meer
End hellig Vandel. Absalon i Danmark
Har viist, hvor smukt Staalbrynien klæder over
Det uldenhvide Pallium; at Hielmen
Kan ogsaa spændes om et raget Hoved;
At ei det bør en Biskop blot sig være
Ustraffelig, men vaabendiærv og stærk,
Som en Cherub i straalende Metal
Med Vredens vældige Slagsværd for sit Eden.
Dog, Augustini Sledskhed lærte Hakon
At søge sig en Bisp, som forestaaer
Sin Post — uskadelig. Jeg ønsker eder
Al Held og Lykke til det høie Kald.

ERLAND.

Jeg takker dig. Lad mig med Fred og Ro
Henvandre det Par Skridt, jeg har til Graven;

Jeg vil ei længe være dig i Veien.
 Spild Tiden ei! Din Tidende om Axel
 Bedrøver mig langt meer. En Yngling skuer
 Sit Haab i Møde; Oldingen er vant
 Til Frost og Storm. Den Uforsigtige
 Har kunnet glemme —

KNUD.

Uden al Tvivl veed
 Han det saalidt, som Valborg; thi som Sagen
 Forholder sig, har deres Mødre søgt.
 At skiule det. Den stærke Thord Husfreia
 Var Konning Sigurds Mand, saa vild en Kæmpe,
 Som Sigurd her fra Reine. Efter Uskik
 Lod han sin Søn, den unge Axel, løbe
 Fem Aar reent uden Daab og Sacramente.
 Da Immers Datter Valborg skulde døbes,
 Og holdes over Daaben af Fru Helvig,
 Bad han sin Frænke tage Gутten med:
 »At det dog eengang kunde vorde giort
 »Fra Haanden«. Saadan døbttes de tilsammen,
 Skjøndt Axel fem Aar ældre er, end Valborg;
 Og for at undgaae videre Scandal
 Har deres Mødre dulgt det. Men i Bogen
 Har Jon optegnet Alt. Jeg var tilstede
 Som Famulus, og mange Vidner leve
 Endnu, som kan bekræfte denne Sag.

Han viser ham Stedet i Kirkebogen.

ERLAND.

En grusom Skiebne følger denne Slægt.

KNUD.

En grusom Skiebne følger stedse Synden,

Og Synderne i Harald Gilles Slægt,
Som i hver anden. Dersom Thord Husfreia
Smukt havde ladet døbe strax sin Søn,
Var Axel ei Daabbroder nu til Valborg;
Og elsked Axel ei mod Kirkens Bud
Sin nære Frænke, men en anden Mø,
Da vilde Intet hindre ham hans Lykke.
Af Gilskeslægten er Kong Hakon vigtigst;
Vel! hvad der straffer Overtræderen,
Lyksaliggjør hans dyderige Liv.

ERLAND.

I Ulyksalige!

KNUD.

Jeg indseer vel,
At slig Begivenhed, ærværdige Herre!
Maa saare eders Hierte. I er gammel,
Og eders Helbred ei den bedste. Altid
Troer I kun slet om Broder Knud, jeg veed det;
Dog har maaskee han meer Hengivenhed
For eder, end I tænker. Gaa I kun
Med Fred til Klosteret! Jeg vil undskylde
For Kongen eders Bortgang her, og gierne
Forrette Tienesten i Dag for eder.

ERLAND.

Gierne forrette Tienesten? jeg troer det.
Nei, Knud! du skalst ei være deres Bøddel.
Det trøster den Ulykkelige i
Sin Nød at høre Skiebnens Dom forkyndes
Af en medlidende, en venlig Læbe.
Jeg vil forrette selv min haarde Pligt,
Og skulde saa mit gamle Hierte briste.

Jeg vil af alle Kræfter virke for
 De Ulyksalige. Jeg selv vil skrive
 Til Paven, og udvirke dem en Orlov
 For dette som for hiint.

KNUD.

Derpaa er ei
 At tænke, kiære Herre! Hadrianus,
 Den gamle Normandsven, er død og borte;
 Victor og Alexander kives ivrigt
 Om Herredømmet, gribe hvert et Middel
 For at indsmigre sig hos Kongerne.
 Kong Hakon her har hyldet Alexander,
 Og Alexander vil vist ei undlade
 I slig en ringe Sag at være Kongen
 Igien til Villie.

ERLAND.

En ringe Sag!
 To ædle Menneskers Lyksalighed.

KNUD.

Saaledes taler man paa Prækestolen;
 I Vaticanet og paa Kongeborgen
 Udfordrer sindrig Statskløgt anden Mening.

ERLAND.

Ha, hvad de kalde Statskløgt! Helved eier
 Ei værre Monstrum i sin skumle Kule —
 Mod den var Hydra skøn, og Cerberus,
 Og Fenris i det hedenske Valhalla.
 De viste aabenlyst dog deres Struber;
 Men denne Satan, rig paa alle Laster,
 Med bundløs Uforskammenhed tør kalde
 Sit Nidingsværk Fornuft, og skiuler Dolken

Bag Værdighedens Flig, mens han forraader
Uskyldighed, som Judas, med et Kys.

KNUD.

En prægtig Strøm af Ord, ærværdige Fader!

ERLAND.

Vee den, hvem Dydens Røst er ikkun Ord!

KNUD.

Man nærmer sig; jeg hører Skarens Komme.

ERLAND.

Styrk dig, mit gamle Bryst! og tøm din Skaal.
Det var jo længst en Siælesørgers Pligt,
At følge den Ulykkelige til
Hans Golgatha.

KNUD.

Vi ile maae til Choret,
For derfra i ærværdig Procession
At møde Skaren her, og standse den.

Under en Choral kommer Brudeskaren i følgende Orden: først Kongens Drabanter med Hellebarder; derpaa en Skare Chordrenge i røde Kiortler, og med Hætter af samme Farve paa Hovedet, bærende Brudeblus; AXEL THORDSØN og HAKON; flere Riddere Par og Par; en Flok unge Piger med Kurve, hvoraf de strøe Blomster paa Kirkegulvet; DRONNING THORA, som fører VALBORG, der er klædt i hvidt Atlask med en Rosenkrands over det gule Haar; Dronningens Fruer og Jomfruer parviis. Toget gaaer rundt om Harald Gilles Liigsteen i Forgrunden og om begge Pillerne; derpaa standse de saaledes, at Mændene staae paa højre Side ved Axels, Qvinderne paa venstre Side ved Valborgs Familiebegrovelser. De Elskende knæle, og gjøre en Bøn ved deres Forældres Grave. I Baggrunden stille Kongens Drabanter sig i en Række, og foran dem staae de unge Piger og Drenge med Fakler og Blomsterkurve. I Midten mellem Pillerne lades en Udsigt giennem Hovedgangen til Høialteret og Choret, hvorfra Munkene komme parviis i Procession; Broder Knud med Kirkebogen, Erkebispens med sin sølvbundne Stav. Imidlertid synger

CHORET:

Den Mand, Gud gav en Viv saa huld,
 Han eier meer end Perler, Guld;
 Et Kiøbmandsskib hun vel er liig,
 Hun gjør lyksalig ham og rig.

Hun strækker ud sin Haand saa veen
 Til Rokken og den fulde Teen;
 Hun virker Tæpper, Liin og Kiol
 Alt paa sin gyldne Væverstol.

Hun gaaer i Silke hvid som Snee
 Med Purpurbræmmer, skønt at see.
 Saa snildt og fromt hun tale veed,
 I Hiertet boer Uskyldighed.

Og Sønner skienker hun sin Mand,
 Og Dannemænd sit Fædreland.
 Lov, Priis og Ære Godheds Gud!
 Lyksalig Svend! lyksalig Brud!

MUNKENE

i Baggrunden.

Gloria in excelsis Deo!

CHORET.

Amen!

Axel og Valborg reise sig fra Bønnen. Kong Hakon leder Axel til Valborg, Enkedronningen Valborg til Axel. De række hinanden Hænder over Harald Gilles Liigsteen, og vende sig derpaa, for at vandre Haand i Haand op mod Alteret. Mellem Kirkepillerne mødes de af Munkechoret, hvor Biskoppen standser dem med sin Stav.

ERLAND.

Ulykkelige! efter Embedspligt
 En Olding nødes til at standse eder
 Paa Haabets blomsterstrøede Vei. Fortvivler

Ei over eders Skiebne, giver eder
 I Herrens Haand, og fatter intet Nag til
 En Gubbe, der sin Glæde vilde finde
 I at forene eder, dersom Himlen
 Tillod ham det.

AXEL.

Gud! Christus! hvad er dette?
 Ærværdige Herre! fik I Bullen ei;
 Har I ei seet, at vor Forening er
 Os tilladt? at vort Slægtskabsbaand er brudt?

ERLAND.

Min gode Søn! udrust dig mod din Skiebne
 Med Heltemod! Du kanst ei ægte Valborg.
 Jert Slægtskab er vel hævet; men I ere
 Gudsøskinde. I bragtes hid til Daaben
 Paa een og samme Tid af samme Qvinde.
 Fru Helvig var Gudmoder for jer begge.
 Om dette Forhold ymter Bullen Intet,
 Og Kirken hindrer sligt et Ægteskab.

AXEL.

Ha, Bisp! hvad siger du? O Gud, min Valborg!
 Hun blegner. Piger! Hielp!

VALBORG

understøttes af en Mø.

O, det er Intet!

Lidt svimmel blev jeg kun. Laan mig din Skulder,
 Svanhvide! Det gaaer over strax igien.

AXEL.

Gudsøskinde?

KNUD

kommer med Kirkebogen.

Ja, Søskind for Gud!

AXEL.

Staaer det der? Lad mig see, du blege Synder!

Du lyver, haaber jeg. Lad see, du Munk!

Axel kan ogsaa læse.

Han stirrer i Bogen, som Knud holder hen for ham.

Alting løber

I Eet for mine Øine.

Han styrter for Valborgs Fødder.

O, min Valborg!

Det er forbi!

VALBORG.

Nei, nei!

AXEL

springer op.

Jo, jo, forbi!

Jeg seer det grant, jeg indseer hele Følgen:

Min Stræben i de lange fem Aars Tid,

At nærme mig den gamle Hadrianus,

At skaffe mig hans Agtelse, hans Venskab,

At aabenbare ham mit Hiertes Tilstand,

Som endeligen lyktes mig — det er

Nu spildt, nu uden Virkning. Hvis han leved,

Hvad var det meer? en kort Opsættelse!

Men han er død, og Alexander lever,

En listig Cardinal; og Hakon lever,

Min Avindsmand. Jeg seer dig, Ulv! du lurer

Alt paa dit Bytte, smilker under Skind.

Min Stav er brudt! Alt er forbi, min Valborg!

Han kaster sig atter paa Knæe, og skiuler sit Ansigt i hendes
Hænder.

ERLAND

med et strengt Blik paa Kongen.

Det var ei fromt, ei velgiort, at man lod,

Det komme til saa yderligt et Skridt;

At spænde disse arme Hierter med
Et stakket Haab, for i den sidste Stund
At lade Haabets Sæbeboble briste;
Ei velgiort, at man overrumpled mig,
En Olding, der fortiener Agt, saavel for
Mit Embed, som min Alder, med et sligt
Ynkværdigt Optrin.

HAKON.

Hele Skylden falder

Paa Axel Thordsøn selv; hans Heftighed
Har hid ham skyndet til hans bratte Sorg.
I Fald han havde fulgt sin Konges Raad,
Da havde klogt han givet Tid. Jeg kan
Ei spærre mine Kæmper Vei til Kirken;
Og Kirkens Love tale giennem dig.

KNUD

kommer med et Liinklæde.

Da Axel Thordsøn ei maa ægte Valborg,
Saa fordrer Kirkens Lov et Mærke paa
Skilsmisens Vigtighed.

ERLAND

til Hakon.

Jeg tænker, Konge!

Vi sætte denne Skik tilside for
I Dag.

HAKON.

Min Værdighed befaler mig
At hævde Landets Love. Giør din Pligt!

ERLAND

nærmer sig de Elskende.

O, mine Børn! halvfierdsindstve Vintre
Har knuget dette gamle Hierte; men

Ei drak det end saa beesk en Skaal. Min Axel!
 Tilgiv en ærlig gammel Herrens Tiener
 Sin Pligt. Mig er det ei, dig skiller Skiebnen
 Fra Valborg; men Skilsmissen gielder kun
 For dette Liv, hist kan I evigt elske.

AXEL OG VALBORG

knæle for ham, gribe hans Hænder, og kysse dem.

O, min ærværdige Fader!

ERLAND.

Kiære Børn!

Stat op, min gode Axel! Hulde Valborg!
 Stat op! Tag med din Haand i dette Klæde,
 Min vakkre Svend! Du arme Pige! tag
 I dette Klæde.

Axel og Valborg tage hver i sin Ende af Liinklædet, Kongen rækker Bispen sit Sværd, han nærmer sig for at skære Klædet sønder, men holder inde.

Nei, jeg kan det ei!

Kom, Broder Knud! du har tilbudet jo
 Din Hielp i denne Sag. Jeg er for gammel,
 Jeg ryster paa min Haand; jeg har forglemt
 I fyrgetyve Aar at bruge Sværdet.
 Jeg kan det ei.

KNUD.

Vel, giv mig Sværdet, Herre!

Han nærmer sig Axel og Valborg, træder imellem dem med Sværdet i Haand, og siger:

Som Kongens Sværd i Geistlighedens Haand
 Her overskærer denne Dug, saaledes
 Adskiller Himlen evig Axel Thordsøn
 Fra Valborg Immers Datter.

Han skærer Klædet sønder imellem dem.

MUNKENE

i Baggrunden.

Amen! Amen!

Den røde Rosenkrands tages af Valborgs Hoved, en hvid sættes i
Stedet.

HAKON.

Forretningen er endt. Man bringe Valborg
Til Klosteret! Tilgiv, min ædle Moder!
Hvis I var Øievidne til et Optrin,
Som krænked eder.

DRONNINGEN.

Gud tilgive dig!

HAKON

rækker sin Moder Haand; i det han vender sig om, og betragter
Axel og Valborg:

Forretningen er endt. Man skille dem!

ERLAND

bestemt.

End ei. Du har med Streghed drevet paa
En Lovs Opfyldelse, som maatte gyde
Sin bittre Malurtdrik i disse Hierter;
Velan, jeg bringer i Erindring her
En anden Lov, som vennehuld tillader
Sligt ulyksaligt Par at tage Afsked
Først med hinanden.

HAKON

dvæler.

Vel, saa gjør det kort!

Tag Afsked, Axel! med din Søster Valborg.

ERLAND.

Saaledes var det ikke meent; det stedes
Dem frit at tale sammen her i Eenrum.

HAKON.

For atter daarlig Leilighed at give
Til denne syndefulde Flammes Næring?
Urimeligt er dette Bud.

ERLAND

fast.

Men dog

Et Bud, som kræver Efterlevelse.

HAKON.

Og hvis nu Kongen ei tilsteder det?

ERLAND

med Værdighed.

Saa overtræder han sin Skyldighed,
Og jeg erklærer ham i Kirkens Band.

HAKON.

Du taler dristigt.

ERLAND.

Som en Erkebiskop.

HAKON.

Hvo gjorde dig til Erkebiskop?

ERLAND.

Gud.

HAKON.

Ha, Gamle!

ERLAND

befalende, i det han hæver sin Stav.

Man forføie sig herfra!

Man lade de Ulykkelige ene!

HAKON

tvinger sig.

Vel! du har Ret til at befale her.

Han gaaer med sit Følge. Erkebispnen giver Knud og de andre
Munke et Vink, hvorpaa de forføie sig bort til Choret.

ERLAND.

Intet forstyrrer meer den stille Kummer;
Nu giver eders spændte Hierter Luft,
Og tager Afsked, mine kiære Børn!
Men Tiden er kun kort, som skienkes eder;
Benytter den. Gud styrke jer, I Arme! Han gaaer.

AXEL.

Tak, Gubbe! Tak! du dækker Smertens Torn med
Medlidenhedens blege Rose.

VALBORG

tager Krandsen af sit Haar, og betragter den.

Mærke

Paa hellig Elskov er den blege Rose;
Det jordiske, det røde Blus er slukt,
Den rene Form staaer englehvid tilbage.

AXEL.

O, Valborg! Valborg!

VALBORG.

Trøst dig, elskte Ven!

AXEL.

Jeg trøste mig? O, hvor er du i Stand til
Saa let, saa snart at fatte dig?

VALBORG.

Jeg var

Alt forberedt.

AXEL.

Du forberedt? Nei, Valborg!

Jeg saae din Glæde, da du stegst i Karmen.
Hvor smiilte sødt din Læbe, elskte Pige!
Hvor tindrede dit Øie!

VALBORG.

Øiet tindrer

Med stærkest Glands, naar det staaer fuldt af Taarer.

AXEL.

Hvor kunde Valborg tvivle? Tegned Alt
Ei til vort Held? Er jeg da som en Daare
Hidstormet til min drømte Lykke? Har jeg
Som Jakob ei med ufortrøden Stræben
Arbeidet Aar for Aar paa at erhverve
Min elskte Rachel? Og nu træffer mig
Et saadant Stød! Nei, nei! min Skiebne var
Uforudseelig, skrækkelig — den knuser
Mit hele Mod. Du havde Ret, min Valborg!
Da hist du skued Pilegrimen knæle:
Han stander ved sin Grav, ei ved sit Maal.
Du havde Ret, den aabner sig som Favnen,
Som Favnen af en trofast Ven. Hvad har
Jeg meer at søge over Jordens Flade?
Min Sol er siunken, og mit Lys er slukt.
Vel, luk dig op, min Grav! du est jo luun;
Vel, luk dig op, og tryk mig til dit Bryst!
Min Valborg tør ei trykke mig til sit.

VALBORG.

Jo, Axel! jo! for sidste Gang til Afsked
Din Valborg trykker fast dig til sit Bryst.

AXEL.

O, Skiebne! dræb mig nu i hendes Arme.

VALBORG.

Nei, elskelige Svend! nei, du maa leve.

AXEL.

Hvad skal jeg leve for?

VALBORG.

For Æren, Axel!

Erindre dig dit skønne Heltenavn:

Axel betyder stor og herlig i
Vort gamle Sprog.

AXEL.

Ja, det var Axel vorden,
Det var han vorden, hvis ei Skiebnen havde
Berøvet ham sit salige Valhalla,
Sin Valborg, Kampens Løn.

VALBORG.

O, gode Svend!

AXEL.

Krigsluren kaldte mig i Kampens Tummel,
Ei for at vinde dunkle Egeblade;
Du sad paa Skyen, som min Norne, Valborg!
Og strakte Rosenkrandsen mod din Beiler,
Den røde Rosenkrands.

VALBORG.

Rosen er visnet.

AXEL.

Jeg naaede Rom, jeg saae den gamle Pave;
Med Skiælven nærmed jeg mig Jordens Herre,
Drak Liv og Redning af hans Fadersmiil.
Han rakte mig det kiære Trolddomsbrev.
I, fierne, blaae italienske Bierge!
Hvor hurtig svandt I da i Horizonten!
Mit Øie, idelig mod Norden vendt,
Alt troede der at skue blege Nordlys;
De glimted som Erindringer fra Hiemmet.

VALBORG.

Det var din Valborgs Følelser, min Axel!

AXEL.

Den unge Pilegrim gik ufortrøden

Snart over Klipper, snart i lave Dale,
Langt fra sin Arne med sin Vandringsstav;
Et sikkert Haab om salig Fremtid lindred
Den kiælne Længsel, veemodsfulde Hiemvee.
Naar Lærken vakte ham, da sang den: Valborg!
Og Morgenrøden lued som hans Elskov.
Middagen drev ham i den dunkle Skov;
I mange velske Myrter, tyske Bøge
Staaer Valborgs Navn. O, skynd dig, runkne Bark!
At dække disse kiære Træk. Men du,
Dryade! syng med sagte Røst i Stammen
Om det ulykkelige Par i Nord
For Sydens Hyrdepiger, mens du ryster
I Aftenvinden dine grønne Lokker.

VALBORG.

O, Axel! Axel! du har elsket mig.

AXEL.

Nu skalst du atter see mig, vide Verden!
Men uden Vandringsstav — min Stav er brudt.
Nu skal jeg atter vanke mellem Stammer
I Skovens Nat; men uden Maal og Stræben.
Den første lille Tue paa min Sti
Kan aabne sig og skienke mig en Grav;
Der er min Arne.

VALBORG.

Grumme! saadan vilst du
Forlade Valborg?

AXEL.

Axel skulde blive
For rolig her at see dig slæbes hen
Til Altret af din Bøddel?

VALBORG.

Før skal han
Henslæbe mig til Retterstedet.

AXEL.

Tiger!
Et saadant Hierte knuser du, og kalder
Det Kiærlighed.

VALBORG.

Mit Øie, sløvt af Taarer,
Vil snart ei kunne taale Dagens Lys;
Før Døden lukker det, vil huldt min Moder,
Den hellige Kirke, laane mig et Slør.

AXEL.

O, Gud! min Valborg Nonne! disse Haar,
De lange, gule, silkebløde Lokker
Afskaarne! disse skønne Lemmer hyllet
I tykke, stive, sorte Klæder!

VALBORG.

Da

Skal mangen Nat jeg vandre her alene,
Og tænke paa min søde Drøm, og paa
Din Gienkomst, Axel! og vor bittre Skiebne;
Da skal mit Hierte stige fromt til Gud
I Bønnen og den høie Sang, og for
Min Bøns Skyld skal han lette dig dit Hierte.

AXEL.

O, Valborg!

VALBORG.

Stille skal jeg sidde i
Min lille Celle, virke Guld i Silke,
Henleve blid og sørgelig min Tid,

Som Turtelduen, der med al sin Fromhed
Dog aldrig finder Ro; der aldrig hviler
Paa grønne Green, om den er nok saa mødig;
Der aldrig drikker af det klare Vand,
Før den har muddret det med sine Fødder.

AXEL.

Og Axel?

VALBORG.

Du skalst drage til din Gaard,
Op til din Søster, til den gode Helfred;
Ei vild forsage reent dit Fædreland,
Ei heller blive paa et Sted, hvor daglig
Din Harme maatte voxer. Tiden læger
I Verden Alt, den læge dine Saar!
Naturen i sin ædle, stille Storhed,
En kjærlig Søsters vennehulde Omgang
Formaaer langt bedre, end det muntre Samqvem,
At lindre Hiertet. Derfor skalst du drage
Op til din Gaard, der kneiser med sin Muur
Paa Fieldets Kant, og skuer over Elven
Og over Dalen og det vildne Hav.
Saaledes skalst du skue paa din Skiebne.
Begynder Hiertet alt for stærkt at banke,
Da grib dit Spyd, din Bue, styrt dig i
De mørke Graneskove, øv din Harm
Paa Biørnen og den ondskafulde Los,
Som skrække Skovens Fred! Saaledes vil
Du efterhaanden overvinde Smerten.
Om Vinteraftnen skalst du sidde hos
Din gode Helfred i jer lille Stue,
Og læse hende for af gamle Sagn

Om Odin, Thor, og om den gode Baldur.
Ved Helfreds Harpe kanst du ogsaa synge
Heel mangel Vise; men, min Axel! vogt dig
For Signes og for Hagbarths, syng ei heller
Om Ridder Aage og om Jomfru Else!

Hun brister i Graad.

AXEL.

O, Valborg! Valborg! dem kun vil jeg synge.

Han omfavner hende.

ERLAND

kommer tilbage.

Nu, mine Børn! det kan ei Andet være,
Jeg nødes til at skille eder ad.

VALBORG.

Farvel!

AXEL.

Farvel!

VALBORG.

Vi sees igien.

AXEL.

Hos Gud.

De rive sig af hinandens Arme, og gaae hver til sin Side, Valborg
med Følge. Man bliver VILHELM vaer i Baggrunden.

ERLAND.

Ulykkelige Ædelinge! blegt
Som Stierne kaster eders Flamme Gienskin
Paa min Erindrings Vinterhimmel. Ja,
Den er en ufrisk Mand, som aldrig kiendte
Til Kiærlighedens Styrke. Gode Axel!
Min Skiebne var din saare liig. O, min
Eleonora! som en Maane straal
Dit Minde ned paa min Decembersnee.
Blevst du din Erland tro til Døden? Ingen

Ak! ingen Læbe bragte ham et Budskab
Om dig og om din Død.

VILHELM
i Baggrunden.

Eleonora

Von Hildesheim blev Erland tro til Døden.

ERLAND.

Taler en Røst til mig fra Gravene?

Han vender sig, og bliver Vilhelm vaer.

VILHELM.

Selv tvunget af sin Fader Gebhard til
At ægte Rudolf, blev Eleonora
I Hiertet Erland tro; hun favned dig
I Tankerne, naar paa den skumle Schwarzburg
Hun nødtes at omarme den Forhadte.

ERLAND.

Hvø er den fremmede, den blege Mand,
Der taler hist i Kirkens dunkle Baggrund?
Er det en Aabenbaring? Som en Støtte
Staaer han og læner fast sig til sit Sværd.

VILHELM
gaaer ham i Møde.

ERLAND.

Hvo est du, Fremmede?

VILHELM.

En Mellemting

Af Lam og Tiger, min ærværdige Fader!
En Sneebloomst, klækket ud i Kulden under
Et selsomt Horoscop, da Venusstiernen
Formørkedes af en ildrød Comet.

ERLAND.

Du est —

VILHELM.

En Søn af din Eleonora
Og din Blodfiende Rudolf.

ERLAND.

Alle Helgen!

Du? er det muligt? Ja, jeg seer, jeg seer
De elskte Træk; jeg seer dem blandte med
Den kolde Barskhed. O, min Søn, min Søn!
Eleonoras Søn! kom i min Arm,
Kom, lad dig trykke til mit gamle Hierte.

VILHELM

omfavner ham.

Jeg mener det saa varmt og godt, som du;
Men Taarer har Naturen negtet mig.

ERLAND.

Hvad er dit Navn, Eleonoras Søn?

VILHELM.

Vilhelm, i eders danske Sprog Vildhialmur.

ERLAND.

Og hvilken Engel førte dig til mig?

VILHELM.

Een af de gode, haaber jeg, min Herre!
Selsom er min Natur og halv en Uting;
Thi sammensat af stride Elementer,
Af Kiærlighed og Had, af Trods og Ømhed,
Jeg føler i min Barm en evig Giæring,
Som ene skaffes Lise, naar jeg styrter
Mig ind i Krigens Tummel, eller naar
Med stum og kold, men ærlig Trofasthed
Jeg slutter til en brav Staldbroder mig.
Saa har jeg sluttet mig til Axel Thordsøn.

Selv kan jeg ikke elske, men jeg finder
 Min Lindring i at hielpe den, som elsker.
 Jeg fulgte ham; jeg vidste, I var her.
 Min Moder havde paa sin Sotteseng
 Paalagt mig eengang at besøge eder.
 Hun vidste, at I havde byttet Pandsret
 Med Munkekappen; heftigt bad hun mig
 At bringe eder hendes Livs Farvel.
 Tilgiv! i Kampens Larm har jeg i ti Aar
 Forglemt det. Axels Reise mindte mig
 Heel pludselig derom; den vakte min
 Samvittighed. Jeg troer, det mørke Tungsind
 Har været mig en Straf, som vil forsvinde
 Nu, jeg har lydt min Moders sidste Villie.
 Ærværdige Fader! rør mit vilde Hoved
 Med eders Haand, giv mig Velsignelsen.

Han knæler.

ERLAND.

Gud signe dig!

VILHELM.

Tak! det har lettet alt.

Staaer op

Jeg skuer Himlens Vink i dette Møde.
 See, gode Gubbe! du din Brud har mistet
 For mange Vintre siden, dette Bryst
 Er lukt for Elskov; men to unge Hierter
 Adskilles her, kun skabt for Kiærligheden.
 Velan, ærværdige Fader! lad os To,
 Den Ene Offer for, den Anden Frugt
 Af et usaligt Ægteskab, forhindre
 Et lignende, og redde vore Venner.

ERLAND.

Min Søn! hvordan?

VILHELM.

Det kommer an paa dig,

Saa redder jeg dem.

ERLAND.

Kiære Søn! hvorledes?

VILHELM.

Seilfærdigt ligger end vort Skib i Fiorden,
Og kan forlade Land, naar Ankret lettes.
Valborg er bragt til Klostret. Veien did
Gaaer kun igiennem Kirken. For at hindre
Bortførelse, som Hakon holder mulig,
Skal Broder Knud med tyve Riddersvende
Her holde Vagt i Nat ved Kirkens Indgang,
Og give Nys om mindste Lyd, der høres.

ERLAND.

Og slig Forsigtighed, som gjør al Redning
Umulig, fryder dig?

VILHELM.

Forsigtigheden

Gjør ene Redning mulig. Luktes Kirken
Med sine jernbeslagne, tykke Døre,
Da var der ingen Redning; thi i Morgen
Vil Hakon føre Valborg hiem som Brud.
Men giennem tyve Riddersvende, giennem
Den skumle Munk selv Eenogtyvende
Veed jeg at gjøre Plads.

ERLAND.

Og vil Skiermydslen

Ei gjøre Larm og vække Borgens Kæmper?

VILHELM.

Det hellige Kirkegulv skal ei besudles
Med ærligt Blod af brave Riddersvende,
Som lyde deres Pligt og Kongens Bud;
Jeg veed et bedre Middel.

ERLAND.

Hvilket, Søn?

VILHELM.

Er ei den gyldne Kiste over Altret
Sanct Olafs Skriin? Og troer ei menig Mand,
At ofte sig ved given Leilighed
Hans døde Legem reiser op i Graven
Ved Midienat, som Gienfærd, for at skrække
Forbryderen, til Hielp og Bistand for
Den undertrykte Dyd?

ERLAND.

Saa troer Enhver.

VILHELM.

Har du som Erkebiskop ei hans Guldhielm,
Hans lange Jernspyd og hans Sølvmonskaabe
I din Forvaring?

ERLAND.

Jo.

VILHELM.

Axel er reddet.

ERLAND.

Min Søn! du vilst —

VILHELM.

Betænker du dig paa,
Om det ærværdige Folkesagn en Gang

Skal virke til det Godes Fordeel, som
Det ofte misbrugt virkede til Syndens?

ERLAND.

Nei! Det er ingen Synd. Gud vil tilgive
Det rene, det uskyldige Bedrag,
Som Nødsfald kræver her til Dydens Frelse.

VILHELM.

Bedrag? Og hvo har sagt, det er Bedrag?
Sanct Olaf kommer selv, ærværdige Fader!
Selv kommer han, han hyller sig i mig;
Jeg er hans Gienfærd. Er et Gienfærd ei
En jordisk Larve for en evig Aand?

ERLAND.

Ei anderledes staaer det til at indsee.

VILHELM

høitidelig.

Velan, jeg er Sanct Olafs blege Larve;
Selv har han blæst mig Tanken i min Siæl,
Jeg kommer som hans virkelige Gienfærd.

ERLAND.

Min Søn! dit dunkle Øie gløder stærkt.

VILHELM.

Min Tanke dvæler helst i Evigheden.

ERLAND.

Vel! jeg er rede. Følg mig, lad os ile!

VILHELM.

End er det Tiden ei. Naar Dagen synker,
Og Duggen falder kold paa Gravens Steen,
Tvivlen paa Mandens Mod, og Ængstligheden
Paa Synderens Samvittighed; naar Kirken
Er fyldt af det høitidelige Mørke,

Og Nattens Lampe kaster mat sit Skin
Igiennem Mulmet hen paa Gravene;
Naar Klokken slaaer sit dumpe tolvte Slag;
Naar Uglen tuder, og naar Hanen galer —
Da stiger Olaf i sin Kongepragt,
Som Nattens Konning, at forfærde Lasten,
At fælde Nidingen, at tørre Graaden
Af Uskylds Øie med sin Svededug.

FIERDE ACT.

Nat; Lysekronen brænder svagt i Dæmringen. BRODER KNUD sidder med BIØRN GAMLE, KOLBEIN og flere Kæmper paa en Bænk ved den venstre Kirkepille.

KNUD.

Her bedst vi sidde, mine kiære Venner!
Ved denne Pille, ved de hellige Kors
Af trende salige Normannakonger.
Her vil i Guds Navn vi tilbringe Natten.
Endrid! har du et vaagent Øie havt
Med Kæmperne ved Døren?

ENDRID
kommer.

Ja, de vaage.

KNUD.

Nu, vi vil ogsaa vaage. Kan vi bedre
End vaage for vor Konges Sikkerhed?
Just derfor har jeg valgt os denne Plads
Ved Kongepillen, som den kaldes; hellig
Den hæver sig med sine ædle Kors.
Seer Støtten derimod her overfor!
Skamstøtte kunde man vel kalde den.
Der havde tvende unge Syndefulde

Udskaaret deres Navne. Daarlig trodsed
De Kongens Scepter, Geistlighedens Stav.
Nu seer I Herrens Straf, Retfærdighedens:
I ædel Harm har Kongen med sit Sværd
Nedhugget dette Tegn, som voved at
Vanhellige Kirkens Træ med Elskovskrandse;
Nu visner Krandsen hist i Støvet der.

BIØRN.

Ja ja! hvad due Blomster Andet til,
End til at visne? Lad den ligge der!
Med Kongens Kors har det en anden Art,
Jo høiere det staaer, desbedre staaer det
Med Landets Kæmper, desto mere stiger
I Kraft og Ære Riget. Derfor huer
Mig og det øverste af disse Kors
For alle. De to andre høine sig
Vel ogsaa noget; men de naae dog ei
Den høie Harald.

KNUD.

Tal ei saa, min Gubbe!

Den ædle Olaf Kyrre staaer maaskee
Selv over Harald Haarderaade. Aldrig
Har Freden blomstret saa, som under ham;
Han var en Støttstav for Geistligheden.

BIØRN.

Det var Ulykken just — forstaa mig ret:
Jeg mener Freden; Geistligheden, Herre!
Den er al Ære værd, det veed jeg nok.
Men Olaf Kyrre, Magnus Barfod lagde
De første Spirer til Fordærvelsen,
Ved at forandre Landets gamle Sæder;

Og derfor, mener jeg, de naaer ei til
Den drabelige Harald Haarderaade.

KNUD.

Olaf har gavnet Landet med sin Daad.

BIØRN.

Før Olaf Kyrres Tid drak man af Horn,
Da brændte Ilden midt i Giestestuen,
Da sad blandt sine Mænd Normannakonning
Midt paa Langbænken, Øllet bragtes ham
Om Ilden. Det var Olaf ei tilpas.
Han skulde have sig Høisæde giort
Paa Gaffelbænken. Ilden fik ei Lov
At brænde varm og lystig midt i Stuen;
Den skulde stoppes i et Hul afsides,
Blot af den Aarsag, at de kiælne Lunger
Ei kunde taale Røg.

KNUD.

Nu, Fader Biørn!

Den falder og paa Brystet.

BIØRN.

Ei! hvad Brystet?

En ærlig Karl maa have Mod i Brystet,
Og ikke bryde sig om Røg og Damp.
At tale nu om Klædedragten, da
Har Olaf svare Synder, og vor Herre
Forlade ham det i hans Grav! Tilforn
Gik Kæmpen i sit Harnisk, eller i
Sin hvide Vadmelskiortel; nu blev Brogen
Ham snørt om Lænderne med Guld og Sølv,
Guldringe spændt om Læggene, i Folder
Det bløde Silke lagt om Arm og Skulder,

Endskiøndt for Resten Ærmet var saa trangt,
 At med et Værktøi paa det maatte drages.
 Med Magnus Barfod var det lige nær,
 Kun paa en anden Maade. Han var Helt;
 Men løb han efter sit irlandske Tog
 Med stakket Kiortel og med bare Been
 Ei om paa Gaderne, som Betler, skiøndt
 Han var Normannakonning? og kan ei
 Han selv sig takke for sit Øgenavn?

KNUD.

Nu, Alt forandrer sig med Tiden, Fader!

BIØRN

ryster paa Hovedet.

I Fald de havde kun i Ære holdt mig
 De gamle Drikkehorn, saa fik det være;
 Men denne Skik at nippe Øl af Bægre
 Er en Uvane, som vil bringe Landet
 Seent eller tidligt i Aftagende.
 En høvisk Svend maa tømme ud sit Maal,
 Ei sætte Skiæggelevninger paa Bordet.

ENDRID.

Nu, deri har vel Gubben Ret; Kong Harald
 Var en udmærket Helt. I Grækenland
 Staaer høit hans Navn endnu i Ære fra
 Den Tid, han tiente Dronning Zoe mellem
 De tappre Væringes.

BIØRN.

Du kommer lige

Fra Miklagard; hvor gaaer det? gjør I end
 Det gamle Norden Ære, som i min Tid?

ENDRID.

Alting er ei dødt ud med dig, min Gubbe!

BIØRN.

Saa sover end I paa den blotte Jord
Med Hielm om Tindingen, med Skiold paa Brystet,
Med Sværdet over Hov'det, med den Høire
Om Hialtet, og med Mod og Blod i Barmen?

ENDRID.

Ei anderledes.

BIØRN.

Rider end Kong Olaf,
Den hellige Dødning, paa sin hvide Hest
I eders Spidse, naar I gaae mod Fienden?

ENDRID.

Det hændes ofte, Fader Biørn! Har du
Ei hørt, hvad nylig sig tildraget har
Med Neiter, med hans Sværd?

BIØRN.

Nei, Søn! fortæl!

ENDRID.

I veed, at Ingebiørn, en tapper Svenske,
Tog dette Sværd, da Konning Olaf faldt
Paa Stiklestad. Det gik i Arv fra ham
Til Søn og Sønnesøn. Hans sidste Æt
Tiente med mig i sidste Keiserkrig.
Vor Leir var slagen, Væringerne hvilte,
Just som du siger: hver i Rustning, med
Sit Sværd i Haanden over Hovedet.
Som Svensken vaagner, har han intet Sværd;
Det ligger kastet langt paa Marken ud.
Saa gik det trende Nætter alt i Rad.
Nu spørger Keiseren, hvad det vil sige.

»Ja,« svared han, »min ædle Kyrialax!«
 (Betyder nemlig: Herr Alexius;
 Thi Kyrie er paa Græsk en Herre, veed I
 Af Psalmebogen.) Altsaa: »Kyrialax!
 »Det Sværd, jeg eier, kaldes Neiter; det
 »Var Olafs Sværd, som med sit Liv han misted
 »Paa Stiklestad.«

BIØRN.

Velgiort af Konning Olaf,
 Han vristed Sværdet ud af Svenskens Haand!
 Hvad skulde ogsaa han med Olafs Sværd?

ENDRID.

Rigtig; det indsaae Keiseren og Alle.
 Med stor Bekostning lod da Kyrialax
 En Kirke bygge for Sanct Olaf paa
 Det Sted, hvor Sværdet laae; og over Altret
 Blev Sværdet hængt, saaledes som hans Skriin
 Staaer over Alteret i Choret her.

KOLBEIN.

Hvor selsomt skinner den forgyldte Kiste
 Igiennem Mørket hid til os fra Choret!
 Er det da sandt, ærværdige Herre! at
 Kong Olaf gaaer igien?

BIØRN.

Er det et Spørgsmaal?

KNUD.

I Normænd er et uregierligt Folk;
 Da blier det vel nødvendigt, at selv stundom
 De Døde stige frem af Gravene,
 For at formane jer til Frygt og Bedring.

BIØRN.

Har du ei hørt de hundrede Mirakler?

KOLBEIN.

Vel har jeg det; jeg veed kun ikke rigtig,
Om de staae til at troe.

KNUD.

Forsynd dig ei!

Saa gierne kanst du tvivle, Søn! om Himlen
Og om din Salighed, som om Sanct Olaf
Og om hans Jertegn.

BIØRN.

Tag dig Vare, du!

At det ei gaaer dig, som den danske Jarl,
Der misted Synet for sin Vantro.

ENDRID.

Gamle!

Fortæl os Noget om den hellige Mand;
Din Alder har oplevet meget, veed jeg.

KOLBEIN.

Det hidser kun Indbildningskraften op;
Og da vi dog skal holde Vagt i Nat
I Kirken —

BIØRN.

Est du Niding?

KOLBEIN.

Ikke for

De Levende.

BIØRN.

Vel svart, min Søn! Har du
En god Samvittighed?

KOLBEIN.

Ja.

BIØRN.

Saa behøver

Du heller ei at frygte for de Døde.
Kong Olaf vil ei skade Nogen her;
Thi alle vi — naar jeg undtager ene
Den fromme Broder Knud — har store Synder,
Men vor Samvittighed er reen, og derfor
Vil Olaf ei tilføie Nogen Ondt.

ENDRID.

Fortæl!

BIØRN.

En Midienat i Kiøping her,
Som Klokken just slog tolv —
Klokken slaaer tolv.

ENDRID.

Ha, hørte du?

BIØRN.

Jeg er ei döv. En Nat, just Klokken tolv,
Da Hanen havde galet Midnatsgalet —

Hanen galer.

KOLBEIN.

Den galer! hører I?

BIØRN

fortrædelig.

Skal jeg fortælle,

Saa maa du tie. Hvad er det for Væsen?
Man kan ei høre sine egne Ord
For lutter Klokkeslag og Hanegal
Og tosset Snak. Det er en hæslig Vane,
At unge Svende blande næsviis sig

I Talen; i min Ungdom taug han stille,
 Naar gammel Kæmpe talte. — Men hvor var det,
 Vi slap?

ENDRID.

Ved Hanegalet.

BIØRN.

Rigtig.

Til Kolbein.

Falder

Du tiere mig i Talen, kanst du bede
 En tandløs Kiærring dig fortælle Resten. —
 Altsaa: en Midnat her, just Klokken tolv,
 Som Hanen havde galet, kom Sanct Olaf
 Fra Choret hist igiennem Kirken i
 Sin gyldne Rustning, med sin lukte Hielm
 Omkrandset af Karfunkelkronen, med
 Sit lange Spyd og med sin Sølvmoskaabe,
 Som slæbte efter ham i Kirkegangen.

EN SKIKKELSE lader sig see i Kirkens Baggrund, just saaledes som
 Biørn fortæller. Kolbein, som først bliver den vaer, blegner, og
 stirrer derhen med stive Blik.

Hvad gaaer der atter af dig, yske Svend?

Kolbein tier.

Nu, kanst du ikke lukke Munden op?

KOLBEIN.

Fortæl kun du! Jeg skal ei falde dig
 I Talen. Det vil jeg kun ellers melde
 I Forbigaaende: der staaer en Mand
 I Gangen hist livagtig, som du siger.

KÆMPERNE.

Christ frie os!

Munken flygter; Endeel vil følge ham.

BIØRN.

Bliver, er I norske Mænd!

Blier, er I ærlige, trofaste Kæmper!

Den er en Niding, en Ildgierningsmand,

Som flyer. Nedkaster jer paa eders Knæ,

Som jeg! — Saa! — Blotter eders Hoveder!

Folder andægtigt eders Hænder! — Saa!

Den er en Stimand, som forskrækket flyer

Før Olafs Aand. Hvad er I bange for?

Han er vor Skytspatron. Hvi flygter I,

I Fald han tale vil med sine Børn?

KOLBEIN.

Det kommer nærmere.

KÆMPERNE.

Gud staae os bi!

SPØGELSET.

Hvad hvisler i min Hvælving,

Hvor Døden hviler?

Hvad kalder Kongens Knokler

Af Kobberkisten?

Hvad buldrer, hvor den Blege,

Blodløse blunder?

Forlader uden Larmen

Med Sværd og Landser

De mulmbeklædte Mure,

Det bælnes Mørke;

Og lader før fra Læben

Ei Ordet lyde,

Før Solen i sin Skønhed

Min Grav bestraaler!

Kæmperne staae op, neie, korse sig, og forlade Kirken.

KNUD

kommer tilbage med Dørvogterne.

Jeg siger jer, det er Bedrageri!

Det var mig kun i første Øieblik

Lidt sært, før jeg fik Tid til Eftertanke.

Der staaer han. Nærmer eder! Vi er nok.

Omringer ham med eders Hellebarder,

Fanger ham levende! Det er en Giøgler.

Der spøger ingen Aander; det er Fordom.

Man vil bedrage Kongen. Overvinder

Jer Overtro! Sanct Olaf er en Støvhob,

En Ormesæk; hans Magt er længst forbi.

Spøgelset gaaer med hurtige Skridt ind paa Knud, og støder ham
Spydet igiennem Brystet.

KÆMPERNE.

Christ, frels os! Han er falden paa sin Synd.

Flyer! Lovet være Gud og alle Helgen!

Alle flye, Spøgelset forsvinder.

KNUD

alene.

Det blev mit Banesaar. Hielp! Redning! Hielp!

Forlader mig i Nøden ei! — Ha, jeg

Er ene! — Jeg forbløder mig. Var det

Et Menneske? Han stødte Spydet mig

I Brystet med en unaturlig Kraft

Igiennem Pandsret, som min Kutte skiuler.

Nei, nei, det var en Dødelig! Alt døer.

Der er jo ingen Evighed.

Klokken slaar et Qvarteer til eet.

Ha, hvad

Betyder dette dumpe Klokkeslag?

Den fæle stærke Eenklang fra det Høie?

O, Skræk! O, isnende Fortvivelse!

Er Intet, hvormed jeg kan stille Blodet?

Han famler omkring, og finder Valborgs Krands, som Hakon har nedhugget.

Her, her er Urter, som kan stille Blodet. —

Det rinder stærkere. Hvad seer jeg? Gud!

Skøn Valborgs Blomsterkrands! Barmhiertighed,

Forbarmelse! O, beder, beder for mig,

I unge Elskende! Mit Hierteblod

Har farvet eders Krands. O, beder for mig!

Han døer.

VILHELM kommer tilbage med VALBORG og ERKEBISPEN.

VILHELM.

Skjælv ei, min ædle Jomfru! I er frelst.

Min Svend er ilet hen at hente Axel.

Vinden er god, Alt klart forinden Borde.

De hvide Alfer puste venligt alle

I Skibets Silkeseil, og Freias Stierne

Nedfunkler klar fra Nattens dunkle Hvælvning.

ERLAND.

Min Søn! Gud takke dig for denne Daad.

VILHELM.

Min Daad er ringe, Fader Erland! dig

Kan Axel ene takke for sin Lykke.

VALBORG.

O, vi maae begge takke eder begge!

VILHELM.

Der er han.

AXEL

kommer med Sværd og Skiold.

Vilhelm! Elskte Valborg! Fader!

VILHELM.

Er Veien ryddelig til Skibet, Axel?

AXEL.

Gaden er tom; jeg saa den rædde Skare
Udstyrte nys af Kirkedøren, som
En Sværm af blege, tause Aftenbakker.
Men Munken, som vi skulde gribe strax
Som han kom ud af Kirken, saa vi ei.
Jeg frygter, han har skiult sig i en Krog,
At han forraader Alt.

VILHELM.

Vær uden Frygt!

Forræderiet fundet har sin Skranke.

Han viser ham Munkens Liig.

AXEL.

Knud i sit Blod!

VALBORG.

O, Himmel!

ERLAND

med et bange Blik paa Vilhelm.

Myrdet?

VILHELM

rolig.

Dræbt.

Hans frække Ryggeløshed jog ham selv
Bespottende i Skiebne's og Sanct Olafs
Ilskolde Jernspyd.

ERLAND.

Arme Synder, brat

Henrevet, uden Bod og Sacramente!

AXEL.

Hvad holder han i sine Hænder? Himmel!

Min Valborgs Krands. Tæt har han krystet den
Til Hiertet i sin Dødskamp.

VALBORG.

O, den Arme!
Han har fortrudt sin Synd. Gud naade ham!

AXEL.

Det vil han for din Bøns Skyld, søde Pige!
O, Glæde! seer mit Øie dig igien?

VALBORG.

To Engle har udrevet os fra Døden.

VILHELM.

To Mennesker. Og nu, mit kiælne Par!
Nu gielder Hurtighed. Naar Alt er endt;
Naar trygt den høie Schwarzburg med sin Ringmuur
Og med sit faste Taarn beskytter os;
Naar Fader Erland har i Borgcapellet,
Hvor Leonora tvunget blev til Rudolf,
Lagt eders Hænder i hinanden — da
Er nok af Tid til Kiærtegn; da skal I
Forvandle Schwarzburg til et Weissenfels;
Da skal den gamle Erland see sig ung
I eder, og den barske Vilhelm blid;
Da skal vi ogsaa synge Siælemesser
For denne arme Synders Salighed.
Men nu, gjør Alting kort, og følger Vilhelm!

VALBORG.

Gud, hvor mit Hierte banker!

AXEL.

Lad os knæle

Paa Haralds Grav, og tage Afsked med
Vort Fædreland!

I det de Elskende ville knæle, hører man tre huult hylende Toner
af et Horn langt borte.

Ha, hvad var det?

VILHELM.

Man kommer ind i Kirken.

Frygt ei, min ædle Jomfru! det er Gotfred,
Min ærlige, trofaste Svend. Hvad bringer
Du, Gotfred? Hvad betyde disse Toner,
Vi nys har hørt?

AXEL.

Det var et Ludurhorn.

GOTFRED.

Alt gjør os Flugten let. I denne Stund
Er Erling Skakke løbet ind i Fiorden
Fra Bergen med en talrig Flaade, for
At overrumple Hakon Herdebred.
Det Horn, I hørte, lød fra Erlings Skib,
Som Tegn til Angreb. Intet hindrer os
Nu i at flygte. Alt er i Forvirring.

VILHELM.

Den vrede Skiebnen gaaer med raske Skridt
Sin Hevn i Møde. Kom, min brave Broder!
At du vilst ikke stride mod din Frænde,
Forbyder dig dit Ædelmod, det veed jeg;
Vel, overlad ham til hans egen Skiebnen,
Og følg, hvorhen din gode Norne vinker!

AXEL

efter et Øiebliks Taushed.

Min gode Norne vinker til min Pligt.

VILHELM.

Hvordan? du troer —

AXEL.

Nu kan jeg ikke reise;
Det er umuligt, Valborg! plat umuligt.

VILHELM.

Du vilst?

AXEL.

Forsvare Hakon Herdebred.

VILHELM.

Din Avindsmand?

AXEL.

Hvad Avindsmand? Ham har
Jeg trodsig Ryggen vendt; nu er min Konge
Bestedt i Nød, ham skylder jeg mit Liv.

VILHELM.

Du skylder Fædrelandets Vel dit Liv,
Ei Hakon. Mener du at gavne Norge
Med at forsvare denne unge Daare,
Som overtræder alle Pligter for
Sin Lidenskab? som ringeagter Dyden
Og Undersaattens Ret? som glemmer ganske
Det Heles for sin egen Tarv? Nei, Axel!
Hvo Konge være vil, ham bør det sig
At tænke, handle kongeligt. Kom! Erling
Er en glørværdig nordisk Kæmpe, ædel.
Forsink ham ikke Seiren; han vil ei
Misbruge den. Lad Norges Scepter funkke
I Heltens Haand; det rustet i en Nidings.

AXEL.

Lad ei din Læbe med spidsfindig Kløgt
Forvirre Ærligheden i dit Hierte!
Hakon er ingen Niding; Munkens List
Forstod at nære lumsk hans Lidenskab.
Uheldig Elskov, Ungdom, onde Raad —
Eet af de Tre var nok til at forvirre
Det bedste Hierte. Hakon vilde grumt
Berøve mig min Brud — det led jeg ikke;
Nu vil man grumt berøve ham hans Rige —
Det lider jeg ei heller. Hakon er
Min Frænde. Erling taler slet om Harald,
Vor Stammefader i sin Grav; han vil
Ydmyge Harald Gilles Æt, og sætte
Sin egen Søn paa Norges Kongethrone.
Var jeg en Thrønder af den gilske Stamme,
I Fald jeg taalte det? en ærlig Svend,
I Fald jeg svigted Hakon i sin Nød?
Har jeg min Haand ei lagt i Hakons Haand?
Fortiente Axel denne Lilievand,
Dit Venskab, hvis han blev sin Konge troløs?

ERLAND.

Min unge Helt! du taler Pligtens Ord.
Iil at forsvare Kongen med dit Sværd!
Hvi negter Gud min matte Alderdom
At følge dig?

VILHELM.

Trøst du den væne Mø;
Jeg fylde vil din Plads i Kampen, Fader!
Jeg kiender ei Forholdet her saa nøie,

Som du og Axel. Hvis I begge mene,
At ærlig Troskab kalder ham til Kamp —
Vel, Sværdet er alt draget, og jeg følger.

AXEL.

Græd ikke, Valborg! Al min Frygt er endt.
Mit Hierte slaaer ei længer tungt og bange.
Jeg vil ei røve Valborg, nei, jeg vil
Fortiene hende. Ha, vor Stammefader!
Nu først forstaaer jeg dig. Du lægger Haand
Paa Sværd; din Mine siger: »Red min Ære,
Forlad ei Fædrelandet!» — Vel, min Elskte!
Vi vil forsone Skiebnen; Hakon selv
Vil vi forsone. Ynglingen skal lære
At sætte Priis paa ærlig Helt i Kamp.
Selv skal han efter overstanden Fare
Forene vore Hænder, elskte Valborg!
Her over Graven af den Hevnede.

Hornet lyder.

Jeg kommer, Hildur! dine Kæmper komme,
At skienke Karpen Blod i Thronthiems Fiord.
See, min Veninde! tvende røde Hierter
Staae brændende foreent i Axels Skiold,
Halv i den blaa, halv i den hvide Grund;
Det tyder: »Elskov, Uskyld, Himlen,« Valborg!
Vor Elskov er uskyldig, Himlen vil
Belønne den.

VALBORG.

Ja, med sin Salighed.

AXEL.

I Skyndingen har jeg forglemt at spænde
Sværdbæltet om min Lænd; jeg greb kun Sværdet.

VALBORG

tager et himmelblaat Skiærf af sin Skulder.
Kom, elskte Kæmpe! lad mig skienke dig
Dit Axelskiærf.

AXEL

knæler, hun hænger ham Skiærfet over Skulderen.
O, søde Valborg! Axel
Er din, din Kæmpe, og du tvivler om
Den sikke Seir?

VALBORG.

Du est min Kæmpe; jeg
Er din Valkyrie.

AXEL.

O, græd ei, Valborg!

VALBORG.

Jeg vil ei græde. Ogsaa Pigen, Axel!
Kan vise Heltemod i stille Taal.
Gak, min udkaarne, elskte Ungersvend!
Din Valborg skienker dig til Fædrelandet.

VILHELM.

En ærlig Pige, ved Sanct Innocens!
Farvel, ærværdige Fader!

ERLAND.

Mine Sønner!
Guds hellige Engleskare følger eder.

AXEL.

Farvel, min Valborg!

VALBORG

holder ham tilbage i sine Arme.
Bi et Øieblik!

Lad mig endnu en Gang, for sidste Gang,
See Axel i sit skønne Helteøie!

AXEL

kysser hende.

Farvel!

VALBORG.

Nu gaa! nu glemmer jeg dig aldrig.

Kæmperne gaae.



FEMTE ACT.

AXEL kommer ind med Kong HAKON, som er saaret i den høire Arm.

AXEL.

Her er vi sikke for en Stund, min Herre!
Her i Guds hellige Huus. Sæt dig paa Bænken!
Saa! lad mig nu forbinde dig din Arm!
En Kæmpe maa forstaae Saarlægekonsten;
Man har ei altid Hielp ved Haanden. Saaret
Er dybt, men ikke farligt. Havde vi
Et Stykke Linned kun!

HAKON.

Din Godhed saarer
Mig dybere, end Erling Skakkes Sværd.

AXEL.

Lad ei min Troskab saare dig; det var
Jo ganske mod dens Hensigt.

Han søger i sin Barm, drager et Klæde ud, studser, men fatter sig
strax, og siger:

Her er Linned.

HAKON.

Hvi studser du? Almægtige Guds Navn!
Jeg kiender dette Klæde.

AXEL.

Tving din Feber!

HAKON.

Du vilst forbinde mig med dette Klæde?

AXEL.

At ikke Blodet skal forløbe dig.

HAKON.

Du vilst forbinde mig med dette Klæde,
Hvormed jeg sønderrev dit Liv?

AXEL.

Min Herre!

Det er en anden Dug.

HAKON.

Nei, nei! det er

Liinklædet, som den ondskafulde Knud
Skar over mellem dig og Valborg, Axel!
Jeg kiender det. Ha, svøb det ei om Armen!
Det brænder mig, det marttrer mig kun meer.

AXEL.

Det er naturligt, at et Saar maa brænde,
Og at Forbindingen er smertelig.
Vær rolig, hvil et Øieblik, min Herre!
Og grib saa Sværdet med din venstre Haand,
Og følg paa ny med Axel mod din Fiende.
Nærværelsen af Kongen styrker Folket,
Og jeg vil være dig din høire Haand.

HAKON.

Er det en grusom, en hevngierrig Stolthed?

Er det naturligt, reen Høimodighed?
Hvordan forstaaer jeg Axel? Vilst du sanke
Gloende Kul paa Hakons Hoved?

AXEL.

Nei,
Ved Gud og Mænd! tro vil jeg tiene dig,
Ei krænke dig, ei forekaste dig.

HAKON.

Men denne Høimod smerter mig kun meer.
Ulykkelige Hakon Herdebred!
Din bedste Kæmpe ringeagter dig.

AXEL.

Ved Gud i Himlen, ved min Valborg, Hakon!
Jeg agter dig.

HAKON.

Nu troer jeg dig, min Frænde!
Du svorst en hellig Ed. Vel, er det saa!
Og Hakon handled som en heftig Elsker
Paa Kongethronen, Axel! ei som Niding.

AXEL.

Hvo kiender Elskovs Magt, og fatter ei
Dens Virkninger?

HAKON.

Nu taler du mig af
Mit eget Hierte, vakkre Kæmpe! See,
Din Troskab og din Høimod rører mig.

Pludselig vild.

Og dog, i Fald jeg mærked, at du troede,
Det var en qvindlig Blødhed, forarsaget
Af legemlige Smerter — Axel Thordsøn!

Jeg rev mit Sværd med venstre Haand fra Hoften,
Og fordred dig til Kamp paa Liv og Død.

AXEL.

Jeg svor ved Valborg, at jeg agter dig.

HAKON.

Velan! saa skalst du og høiagte mig.
Thi jeg vil gjøre dig et Offer, Axel!
Men Offeret er stort; det er nødvendigt,
At du indseer dets Kostbarhed.

AXEL.

Min Konge —

HAKON

afbryder ham.

Ti stille! ti! lad først mig tale ud.
Jeg indseer, hvad jeg vover ved at gjøre
Dig slig en Gave i en saadan Tilstand:
»Nu har den stolte Ungersvend engang
»Dog faaet Øiet op; nu indseer han
»Nødvendigheden af sin Thrones Værn;
»Nu trænger han til sine Kæmpers Troskab,
»Og derfor køber han sig Ven med Mø
»Udi sit Hiertes Angst og Nød.« O, fy!
Jeg vilde hade dig, jeg vilde kalde
Dig en barbarisk Fiende, kold og sløv,
I Fald du kunde dømme saa.

AXEL.

Min Herre!

HAKON.

For Valborg mister Hakon Norges Rige,
Og Valborg — mister han for Valborgs Skyld.
Skiøn paa min Gaves Værd! Man lønner ei

Det Mindre med det Større, for at tækkes
Sin Egennytte.

AXEL.

Hakon, ædle Frænde!

HAKON.

Men jeg har feilet, og din rene Siæl,
Dit Adelsind har aabnet mig mit Øie,
Og fri og frank, fordi jeg vil det Gode,
Betvinger jeg mit Hiertes Lidenskab,
Og skienker dig din Valborg, skienker dig
Det Kiæreste, jeg elsker her i Verden.
Miskiend mig ei, see min Opoffrelse!

AXEL.

Jeg seer den, og Gud seer den, ædle Konge!

HAKON.

Omfavn mig nu!

AXEL.

O, tag din Arm i Agt!

HAKON.

Nu brænder Saaret længer ei, nu smerter
Ei Klædet meer; det køler mig, som Saften
Af friske Urter.

AXEL.

O, min Konge!

HAKON.

Lad

Nu Erling overvinde Hakon! Hakon
Har overvundet kiæk sig selv; hans Seir
Er størst.

AXEL.

Men det skal ikke blive derved;
Den anden Seier vil vi ogsaa vinde.

Man hører Larm uden for Kirken.

Vær rolig, hvii! endnu et Øieblik!

Din gyldne Hielm er tung; dit Hoved trænger
Til Lettelse. Giv mig din Hielm! Der har

Du min i Stedet; den er lettere.

Larmen tager til; Axel kaster Kongens Purpurkaabe, som er løst
af under Forbindingen, om sine Skuldre.

HAKON.

Hvad gjør du, Axel?

AXEL.

Vær kun rolig, Herre!

Der kommer Nogen; mulig er det Fiender,

Lad Axel være da dit Skiold!

EN FLOK FIENDER styrter ind.

FORMANDEN.

Der staaer han,
Der staaer han, seer I? med den gyldne Hielm,
I Purpurkaaben. Det er Kongen. Trænger
Jer ind paa ham, og dræber ham!

HAKON.

Ha, Axel!

Nu fatter jeg din underlige Færd.

Giv mig min Hielm tilbage!

AXEL.

Drag dit Sværd,

Stil dig saaledes, at din høire Arm

Bedækkes af mit Legem! Naar du seer

Dit Snid, hug ud, og træk dig flux tilbage!

Han raaber

Herfrem, I Uslinger! her stander Hakon,
 Hans Sværd er draget, og han frygter ei
 Et Nidingsoverfald i Herrens Huus.
 Herfrem, I Mordere, som ikke vove
 At stævne Mand mod Mand i ærlig Kamp!
 Kommer at vinde Guld for Hakons Liv!
 Min blanke Løvetunge blinker tørstig;
 Vel, lad den læske sig i Nidingsblod!

HAKON

drager sit Sværd.

Han daarer eder: her staaer Norges Konge,
 At fælde Stimænd med sin venstre Arm.

AXEL.

Ti, Axel Thordsøn! du est saaret; Hakon
 Kan selv forsvare sig.

FIENDEN.

Ind paa ham! ind!

Strid. Man hører Larm udenfor af andre Kæmper; der raabes:
 Til Hielp! til Hielp! man overfalder Kongen.

DEN FIENDTLIGE KÆMPE

til Axel.

Dig skal de ikke redde.

Han saarer ham.

Iler! flygter!

Hakon er fældet. Slaaer med stærke Slag
 Jer giennem Biarkebeinerne til Erling!
 Hakon er fældet. Bort!

SIGURD AF REINE og VILHELM styrte ind med en Skare
 Biarkebeiner.

SIGURD.

Ha, hugger, stikker!

Forfølger Morderne!

Fienden drives paa Flugt.

SIGURD

til Kongen.

Dit Liv er frelst.

Bliver Axel vaer.

Axel i Kongens Kaabe, bleg og blodig,
Med Kongens Hielm?

AXEL

til Kongen.

Nu tag din Hielm igien,

Nu er den mig for tung; følg dine Kæmper,
Og lad mig ene med min Vaabenbroder!

HAKON.

Axel, min Frænde! er dit Saar —

AXEL.

Forlad mig,

Styrt dig mod Fienden, hevn Forsmædelsen,
Følg Sigurd og de barkeklædte Kæmper!

SIGURD.

Ja, Hakon! Norges Skove selv har rustet
Sig ud, for at forsvare Thronthiems Konge.
See disse Kæmper: Elvegrimmer, Bjørne,
Lutter bevægelige Granestammer
Fra Fieldene! I Mangel af et Harnisk
Bedækker Træets Bark de tappre Hierter;
Og Ellestangen, hærdet med sin Spidse
I Arnens Ild, gjør Fyldest for et Spiud.
Saaledes kæmpe de for Arnens Fred
Og Kongens Ære. Stil dig fremst i Flokken!
Saa storme vi, og hevne Axels Drab. —
Du dør en prægtig Død, min norske Broder!
Du falder for din Konge. Ogsaa vi
Vil følge dig, og hilse dig hos Gud.

Kom, Hakon! lad ham ene med sin Ven;
Livet forlanger Strid, men Døden Fred.

HAKON

til Kæmperne, i det han peger paa Axel.
I norske Mænd! han blegned for sin Konge.

BIARKEBEINERNE

støde utaalmødigen deres Træspyd mod Jorden.
Vi, vi vil ogsaa blegne for vor Konge.
Før os i Døden, før os imod Fienden!

HAKON

omfavner Axel.

Farvel! Vi sees igien, før Solen synker.

Han følger Kæmperne.

VILHELM

nærmer sig Axel.

Min Broder! er din Vunde dødelig?

AXEL.

Ja. Løs af Skuldren mig mit Axelskiærf,
Drag Skeden ud, giv mig det bløde Klæde,
At jeg en liden Stund kan stille Blodet
Og friste Livet. Tak! Nu led mig hen
Til Pillen, hvor jeg skar min Valborgs Navn. —
Her sidder jeg saa godt. Saa! lad mig læne
Min Ryg mod Støtten, at jeg falder ei,
Naar jeg afsiæles.

VILHELM.

Lider du af Smerte?

AXEL.

Nei, jeg er let og rolig i mit Hierte.

VILHELM.

Vilst du ei see din Valborg, før du dør,
Endnu engang i dette Liv?

AXEL.

Ak, Vilhelm!

VILHELM.

Jeg iler op at hente hende flux.

AXEL.

Et Øieblik! Det kunde hændes, Vilhelm!

At Axel var ei meer, naar Valborg kommer;

Siig da min Siæls Udvalgte: Axel døde

Med hendes Navn paa Læberne.

VILHELM.

Det skal jeg.

AXEL.

Siig hende: Hakon er en ærlig Helt;

At Axel ei blev skuffet i sit Haab om

Sin Konges Hierte.

VILHELM.

Det skal efterkommes.

AXEL.

Hils Helfred, hils min elskte Søster, Vilhelm!

Paa Immersborg; tak hende kiærligt for

De Følelser, de Glæder og de Sorger,

Som hun fra Barnsbeen deelte med sin Broder.

Ak, hun forstod mig, kiendte mig saa vel!

Siig hende: Axel har ei glemmt sin Søster

I Dødens Time.

VILHELM.

Jeg skal hilse hende.

AXEL.

Men Valborg først og sidst! Mit Ønske er

At slumre ved min elskte Piges Side

I Graven, naar hun her har endt sit Liv.

VILHELM.

Vel! Er der mere?

AXEL.

Nei.

VILHELM.

Saa — gaaer jeg da.

AXEL

rækker ham sin Haand.

Min ærlige, trofaste Vaabenbroder!

Tak for dit Venskab, din Hengivenhed;

Du viste den i Daad, i Ord kun sielden.

Tag af min matte Haand mit Livs Farvel!

VILHELM.

Farvel — Farvel!

AXEL.

Vilhelm! var jeg din Ven?

VILHELM.

Min eneste. Nu har jeg ingen mere.

Han gaaer.

AXEL

alene.

Jeg døer for Land og Drot, som mine Fædre;

Hvad kan en ærlig Kæmper ønske bedre?

Jeg træder tillidsfuld for dig, min Gud!

Jeg skal min elskte Valborg atter finde.

I Evigheden er hun Axels Brud;

Der røver Ingen ham hans Siæls Veninde.

Solen skinner igiennem Chorvinduet.

Du liflige, nyfødte Morgenlue!

Du kommer for mit brystne Blik at skue;

Den Bleges Kind du farver venlig rød.

Snart skal et Morgenrødt ham nu tilsmile,

Der aldrig hidser sig til Middagsglød;

Et Aftenrødt, som aldrig gaaer til Hvile. —

Men, mine Haab! I kom ei for at svinde:
 Gud skienkte mig en trofast Elskerinde,
 En Ven, en Konge, som mit Hierte lød,
 Som er ved Axel Thronen værdig blevet,
 Som han har reddet med sin egen Død.
 Vel, Axel! du kan døe, thi du har levet.

Og du, min Siæls Udvalgte! hisset binder
 Himlen en Krands af evigblaae Kiærminder;
 Den træffes ei af Lidenskabens Sværd.
 Der skal forklaret dig din Axel møde,
 Din Skønhed og dit Hierte mere værd;
 Hvor hellig Kiærlighed er ingen Brøde.

Farvel, min Valborg —

Han døer.

VILHELM kommer med VALBORG.

VILHELM.

Axel lever end!

Han lever! Hørte du, han nævnte Valborg?

VALBORG.

Jeg tog hans Livs Farvel.

Hun betragter ham.

Han er ei meer. —

Min Axel! lever du? I Fald du lever,
 Slaa Øiet op, og lad for sidste Gang
 Din ædle Siæl lyse Velsignelsen
 Paa Valborg giennem dine brustne Blik! —
 Han er ei mere. Han er død. Han døde
 Med Valborgs Navn paa Læberne. Vel, du
 Har udstridt, gode Svend! — Han faldt jo for
 Sin Konge?

VILHELM.

Som en Helt.

VALBORG.

O, skønne Død!

Hvor langt, langt bedre, end at flygte bort
 Til fremmed Land, og friste der dit Liv
 I kummerlig Landflygtighed, min Axel!
 End tæres langsomt hen af Hiertesorger!
 Nu lider du ei meer, hiertelskte Svend!
 Nu har du indlagt dig en evig Ære.
 Dit Fædreland, den ædle Moder Norge
 Er stolt af Axel, af sin brave Søn.
 I mange Tider vil endnu dit Navn
 Bestandig svæve hende frisk paa Læben.
 Paa Thinget vil hun ofte nævne høit
 Din Heltedaa, og tidt i Fruerstuen
 Om Aftnen i en gammel Vise siunge
 Om Axels Elskov og hans Trofasthed.

Til Vilhelm.

Hvor han er smuk i Døden! — Dine Lokker
 Hvirvle sig vildt omkring dit blege Ansigt.

Hun ordner hans Haar med sin Haand.

Saaledes! denne Pande maa ei dækkes;
 Den hvælver høi og ædel sig, som Himlen. —
 Han smiler i sin Død.

Hun kysser ham.

Farvel, min Axel!

Din Valborg kommer snart.

Hun staaer op, lægger Haanden paa sit Bryst, i det hun drager
 sin Aande dybt og tungt.

Ja snart, ret snart!

VILHELM.

Min ædle Valborg! du est bleg.

VALBORG.

Min Axel

Er blegere. Ti stille, gode Vilhelm!

Forstyr mig ikke i min Eensomhed.

Sværmerisk.

Hvor her er godsligt her i denne Kirke!

Hvor muntert Solen skinner giennem Vindvet,

Ret som i Gaar ved denne Tid, min Axel!

Da først du trykte Valborg til dit Bryst.

Hvor her er huusligt, smukt i denne Kirke!

Her skal vi leve ret fornøiet sammen,

Boe roligt ligeover for hinanden,

Du hos din Fader, Valborg hos sin Moder.

Naar Klokken da slaaer tolv, og Droslen synger

I Birken uden for vort Kirkevindve —

Da revner Muur og hviden Marmelsteen;

Da mødes vi ved Harald Gilles Grav;

Da gaae vi Haand i Haand opad mod Altret,

Og sætter os i Choret der i Maanskin,

Og lade Maanen skinne sølverbleg

Paa vore blege Kinder, mens vi høre

Paa Drosdens Foraarssang, og mindes grandt

Vor Kiærlighed og Trofasthed i Livet.

Naar Maanen skiuler sig bag Kirkemuren,

Da gaae bedrøvet langsomt vi tilbage,

Tre Gange Harald Gilles Liigsteen rundt;

Saa standse vi, og tage kiærligt Afsked

Til næste Nat. Saa slumre vi saa sødt

Dybt i vor Grav, imens de Levende
Larme derude.

VILHELM.

Axels Ønske var,
At hvile i den samme Grav, som Valborg.

VALBORG.

I samme Grav? Ak, det var herligt! Men
Det gaaer ei an, min ædle Ridder! Axel
Og Valborg var jo ei Trolovede.
Det gaaer ei an. Hvor meget gav jeg til,
At samme Kiste maatte giemme Valborgs
Og Axels Been! — Men, ædle Vilhelm! siig,

Hun stirrer ned for sig.

Hvad glimter hist i Støvet, der i Ridsen
Ved Haralds Liigsteen?

VILHELM.

Seer jeg ret, da er det
En Ring.

VALBORG.

En Ring?

VILHELM

tager den op.

Ja, det er Axels Ring;

Jeg kiender den.

VALBORG.

Den trilled ei i Graven?

Vor Stammefader! nu forstaaer jeg dig,
Og jeg forstod dig strax. — Giv mig min Ring!

Hun sætter den paa sin Finger.

Nu er jeg din Trolovede, min Axel!
Nu er jeg Axels Brud, nu kan vi slumre
I samme Grav tilsammen.

VILHELM.

Arme Pige!

VALBORG.

Hvad arme Pige? Lykkelige Pige!

Ei sandt, min ædle Ven! — jeg kalder dig
Min Ven; thi du varst Axel Thordsøns Ven —
Ei sandt, min Ven! du kanst den gamle Vise
Om Ridder Aage og om Jomfru Else?

VILHELM.

Erland har lært min Moder den; min Moder
Gienlærte mig den i min spæde Barndom.

VALBORG.

Du mindes den dog end?

VILHELM.

Fuldkommen vel.

VALBORG.

O, skönt! Min Axel har fortalt mig, at
Du har en herlig Stemme, ikke kiælen,
Som den, der kildrer Mennesket i Livet,
Men dyb, høitidelig og stærk, som Røsten
Fra Gravene. Vel, ædle Vilhelm! vil
Du vise mig den Godhed for min Axels
Og eders Venskabs Skyld, at synge Visen
For Valborg, medens hun til Giengield sætter
Sin Ring paa Axels blege Haand?

VILHELM.

Jeg vil

Ei vægre mig, hvis det dig trøste kan.

VALBORG.

Min Axel har fortalt mig, at du est
En herlig Harpeslager.

VILHELM.

Ofte dysser
Dens Toner mit oprørte Sind til Ro.

VALBORG.

Vel! Seer du hist i Krogen, kiære Vilhelm!
Tæt ved min Moders Grav, der staaer en Harpe?
Hvor mangen søvnløs Nat har Valborgs Røst
Ved den sig hævet mellem Gravene!
Hvor mangen Gang har hun ved den begyndt
Paa Ridder Aages Vise! Aldrig sang
Hun den til Ende; hede Taarer qvalte
Den svage Stemme. Vel, min ædle Vilhelm!
Dig skienkte Gud en mere stærk Natur;
Tag du den gyldne Harpe, sæt dig hen
Ved Pillen ligeover for min Axel,
Og syng ved Strængens Klang din Sang til Ende,
Mens Valborg knæler ved sin Axels Liig,
Og reis dig ei, før Alting er forbi,
Før Else har sin Aage fulgt i Døden.

VILHELM.

Jeg synger dig din Trøst i Morgenrøden.

Valborg knæler ved Axels Liig; Vilhelm tager Harpen, sætter sig,
og synger:

Det var Ridder Herr Aage,
Han red sig under Ø;
Fæsted han Jomfru Else,
Hun var saa væn en Mø.
Fæsted han Jomfru Else,
Alt med hiin røden Guld;
Maanedsdag derefter
Laae han i sorten Muld.

Det var Jomfru Else,
Hun var saa sorrigfuld;
Det hørte Ridder Herr Aage
Dybt under sorten Muld.
Op stod Ridder Herr Aage,
Tog Kisten paa sin Bag,
Lakked saa til hendes Buur,
Sig selv til megen Umag.

Han klapped paa Døren med Kiste,
Fordi han havde ei Skind:
»Hør, du Jomfru Else!
Og luk din Fæstemand ind.«
Giensvared Jomfru Else:
»Jeg lukker ei op min Dør,
Før du kanst Jesu Navn nævne,
Alt som du kunde før.« —

»Hvergang du dig fryder,
Og i din Hu er glad,
Da er min Kiste forinden
Med røde Rosenblad;
Hvergang du er sorrigfuld,
Og i din Hu er mod,
Da er min Kiste forinden
Alt med hiin levret Blod.

Alt galer Hanen den røde,
Til Graven maa jeg ned;
Til Graven skulle alle Døde,
Thi maa jeg følge med.

See du op til Himlen,
 Op til de Stierner smaae,
 Da skalst du see, hvor sagtelig
 At Natten den mon gaae!«

Op saa Jomfru Else,
 Op til de Stierner smaae;
 I Graven sank den Døde,
 Hun ham ei mere saa.
 Hiem gik Jomfru Else,
 Hun var saa sorrigfuld;
 Maanedsdag derefter
 Laa hun i sorten Muld.

Vilhelm tier; Valborg ligger ubevægelig med sit Hoved paa Axels
 Haand.

VILHELM.

Visen er endt, min ædle Valborg! — Valborg!

Han reiser sig.

Valborg, stat op! jeg har fuldendt min Sang.
 Hun rører sig ei! — Kold og bleg! Hun aander
 Ei meer. — O, Himmel, det har anet mig.
 Valborg er død, som Nanna med sin Baldur,
 Som med sin Hjalmar Ingeborg, som Else
 Med Ridder Aage. Ja, ja! hendes Hierte
 Er brustet over hendes Axels Liig. —
 O, Troskab! Troskab! du est stor i Nord. —
 Der ligge de nu i hinandens Arme,
 Afsiælede, i Himlen kun een Siæl!
 Og Vilhelm skulde synge eders Gravsang?
 Vel, vel! det er jo Venskabs sidste Pligt.

Krigsmusik uden for Scenen.

GOTFRED

kommer.

Hakon er falden, Erling Skakke seirer.

Man bringer Kongens Liig.

VILHELM.

Uddøet af Jorden

Er altsaa nu den hele gilske Slægt.

Vær hurtig, Gotfred! skynd dig op til Bispen,

Bring ham paa Skibet ud, og vent mig der.

Før Solen synker, seile vi fra Throndhjem.

Svenden gaaer.

VILHELM

drager sit Sværd.

Og nu, I kiære, elskelige Venner!

Til Graven aabner sig, og tæt forener,

Hvad Livet adskilt har, skal Vilhelm trofast

Bevise eders Støv den sidste Ære.

Jeg holder Vagt ved eders Liig; jeg lægger

Dit Skiold, dit Sværd paa Kisten, vakkre Kæmpe!

Omvundet af din Piges Blomsterkrands,

Og graver i den blanke Kobberplade:

Her hviler Axel Thordsøn og skøn Valborg;

Han døde Kongen, hun sin Beiler tro.

the first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

The first of the year, the weather was very
warm and the wind was from the south
and the sea was very calm.

CORREGGIO.

TRAGOEDIE.

PERSONERNE.

ANTONIO ALLEGRI, Maler.

MARIA, hans Kone.

GIOVANNI, deres Søn.

MIKEL ANGELO, }
GIULIO ROMANO, } berømte Kunstnere.

OTTAVIO, en Adelsmand fra Parma.

RICORDANO, en Adelsmand fra Florens.

COELESTINA, hans Datter.

SILVESTRO, en Eremit.

BATTISTA, Giestgiver.

FRANDS, hans Søn.

VALENTINO, NICOLÒ og flere Røvere.

LAURETTA, en Bondepige.

Et Bud.

En Opvarter.

FØRSTE HANDLING.

En Plads i Byen Correggio; paa høire Haand et Giestgiverhuus, paa venstre Haand ANTONIOS lille Bolig med et aabent Skuur, hvorunder han sidder og maler. HANS KONE sidder for ham; den lille GIOVANNI staaer ved hendes Side med en Agnusdei-Stav i Haand.
I Baggrunden Skov.

ANTONIO.

Staa stille, Dreng! Nu er jeg færdig strax,
Saa kan du atter løbe.

GIOVANNI.

Kiære Fader!

Og er Giovanni der i Maleriet
Snart ogsaa færdig?

ANTONIO.

Ja.

GIOVANNI.

Og Moder?

ANTONIO.

Med.

GIOVANNI.

Men, kiære Moder! du er jo Maria,
Jeg er Giovanni, og min Fader maler

Os af livagtig, som vi er; men hvor
 Er da det lille deilige Barn Jesus,
 Som du paa Skiødet har i Faders Billed?

MARIA.

Han er i Himlen.

GIOVANNI.

Og hvor kan da Fader
 Faae ham at see?

MARIA.

Han forestiller sig
 Ham i sin Siæl saa smuk som muligt.

GIOVANNI.

Thi

Det var det smukkeste af alle Børn.

MARIA.

Ja vist!

ANTONIO.

Maria! læg din runde Arm
 Om Drengens Skulder.

GIOVANNI.

Fader! skal jeg være
 Som du en Maler, naar jeg bliver stor?

ANTONIO.

Nu, det vil vise sig; hvis du er flittig.

GIOVANNI.

O, jeg vil være flittig, Faer!

SILVESTRO

kommer ud af Skoven, han nærmer sig umærkelig, og staaer nu
 bag Antonios Stol, betragtede Billedet.

Hvor skønt!

GIOVANNI
til Eremiten.

Faer siger, jeg skal ogsaa være Maler,
Naar jeg blier større.

ANTONIO
bliver Eremiten vaer, og staaer op.

Ak, ærværdige Broder!

SILVESTRO.

O, lad jer ei forstyrre ved jert Arbeid!
Farverne tørres.

ANTONIO.

Nei, for denne Gang
Maa dette være nok, min Fader! Drengen
Udholder heller ei at staae saa længe;
Det unge Blod, det maa bevæge sig.

SILVESTRO.

Der er igien et herligt Billed færdigt.

ANTONIO.

Jeg har desuden malt endnu et andet
Til eders lille Hytte.

SILVESTRO.

Virkelig?

Nei, har I tænkt paa mig?

ANTONIO.

Den lille Tavle
Er færdig alt. Jeg gav jer helst den store;
Men jeg er nødt at sælge den for Penge.
Vi maae jo leve.

SILVESTRO.

Kiære Mester Anton!

Jeg takker eder. Dette skønne Billed
Var alt for godt til mig, og jeg behøver

Det heller ei: mit store Billed er
Naturen i min Egeskov; der skuer
Min Siæl de Himmelske. Til Borgen maa
I bringe eders Billed, eller Kirken.
Hvem Letsind og Forfængelighed fra
Naturen fiernet har, den kan kun nærmere
Naturen sig igien ved Kunstens Haand.

ANTONIO.

Troer I, vor Kunst besidder slig en Magt?

SILVESTRO.

Kunst er den skønne Bro Regnbuen, som
Forbinder Jorden med den hvalte Himmel.

ANTONIO.

Det gjør Religionen.

SILVESTRO.

Den staaer rodfast
Usynlig som Cherub, og hæver høit
Det lette Farvespil paa sine Vinger.

ANTONIO.

Ja, ja! I maa vel kalde det et Spil.
Nu skal jeg hente Billedet.

Han gaaer.

SILVESTRO

vender sig hurtigt til Maria, naar han er borte.

Maria!

Hvorledes staaer det med Antonios Sundhed?

MARIA.

Ak, Gud! I seer, hvor bleg han er.

SILVESTRO.

Nu, det

Vil Intet sige. Ængst dig ei, mit Barn!

T Tre Maaneder er det jo nu dog, siden
H Han havde det besynderlige Vanheld,
B Blodstyrtingen?

MARIA.

Ja, fromme Fader!

SILVESTRO.

Har

D Du siden mærket Noget?

MARIA.

Nei.

SILVESTRO.

Nu, seer du?

D Det lille Saar har lægt sig af sig selv.
V Vær uden Frygt! det kan ei være farligt.
H Han er jo ung og karsk, af god Natur.
H Han er, som alle Kunstnere, lidt heftig;
D Den Ild, som varmer, brænder undertiden.
D Dog griber aldrig ham hans Lidenskab
M Med et Uhyres skarpe Ørneklør;
D Den ruller let, et Blus, igiennem Luften,
O Og slukkes af sig selv. Kun rolig maa
H Han være, mild og munter, og det er han.

MARIA.

H Han er for blid og mild for denne Verden.
A Ak, han er, som hans Kunst, et venligt Skiær,
S Som Luftens mindste Skyer kan fordunkle.
Æ Ærværdige Fader! jeg beholder ham
E Ei længe — nei, det føler dette Hierte.

SILVESTRO.

M Maria! Barn! hvad er nu det for Griller?
D Du græder?

MARIA.

Jeg beholder ham ei længe.

Hans Higen stræber mægtigt bort fra Jorden;
En graalig Dunst er ikkun Livet ham,
Hvori det evige Lys sig farvet bryder.

SILVESTRO.

Og elsker han dig ei?

MARIA.

Han elsker mig.

SILVESTRO.

Og elsker han dit Barn?

MARIA.

Ja, som en Fader.

SILVESTRO.

Og elsker han ei alt Elskværdigt?

MARIA.

Jo,

Det gjør han vist.

SILVESTRO
mild.

Nu, saa lad af at græde,

Stol paa din Gud, og haab! Med denne Higen
Fra Jorden har det endnu altid Tid.

En Kunstner elsker Jorden; thi han elsker,
Som et elskværdigt Barn, det Sandselige.

Han stræber ofte vel, saa kiæk som Ørnen,
At stige over Field og Sky til Himlen,

Men ei dog ud af denne varme Luft,
Solstraalens Bad, den lette Sylphes Næring.

Det ligger i Naturen; Livet maa

Jo elske Livet. Først den sølvgraa Alder

Seer uden Gysen i det øde Dyb.

MARIA.

Han kommer.

SILVESTRO.

Lad ham ikke see dig græde!

Hun gaaer ind.

ANTONIO

med et Maleri.

Ærværdige Fader! der har I et Billed.

SILVESTRO.

Ak, en bodfærdig, hellig Magdalena!

ANTONIO.

Hun iilte til den dunkle Skov, som I;
Dog ei en dydig Olding, mæt af Verden,
Der søgte Eensomhed af hellig Attraa:
En syndig Pige, der med Angst og Anger
Til Skoven flygted, liig en bange Hind,
For der at sikkres for Forfølgelsen.
Dog tykkes mig det velgiort af en Qvinde,
At reise sig igien, naar hun er siunken;
Der gives faa af Mænd, som det formaae.
Saa kan hun ogsaa gierne som en Helgen
Staae os for Øine, tænker jeg. Og da hun
Var skøn og blomstrende, saa har jeg her
Afmalet hende som en from Gudinde
For Skovbetragtningen, som jer Gudinde.
Nu, tag til Takke da!

SILVESTRO

ryster smilende paa Hovedet.

I Kunstnere

Kan aldrig reent afsige Hedenskabet;

Gudinde! min Gudinde!

ANTONIO.

Nu, Gudinde

Og Helgen, kommer det ei ud paa eet?

Hvad godt er, bringer Held; alt Held er godt.

SILVESTRO.

Nu, hvis det saa er meent! — Et herligt Billed!

Den dunkelgrønne Skov, de gule Lokker,

Den hvide Hud, det mørkblaa Klædebon,

Det Ungdomsfyldige og Dødninghov'det,

Det Qvindlige og denne store Bog!

Med megen Kunst har I forenet her

Det Stridige til venlig Harmonie.

ANTONIO.

Det glæder mig, i Fald I er tilfreds.

SILVESTRO.

Ja, det skal hænge ved min lille Hytte.

Der skal den skønne Morgen-, Aftenrøde

Under min Morgen- og min Aftenandagt

Bestraale hende klart. Gud lønne jer!

Jeg kan det ei; jeg er en fattig Gubbe.

Dog — tag til Takke, Anton! Disse Urter

Er sunde, kraftige; den gode Saft

Husvaler Brystet med en qvægsom Drik.

Tag dem! drik dem hver Morgen og hver Aften,

Naar Solen hæver sig, og naar den daler,

Og naar jeg knæler for det skønne Billed.

Min Bøn, og Saften, og jer egen gode

Natur skal snart helbrede jer, vil Gud.

ANTONIO.

Ak, med min Sygdom er det længst forbi.

Dog Tak, som byder! thi den varme Drik
Om Morgnen vederqvæger mig.

SILVESTRO.

Farvel!

ANTONIO.

Dog, bi et Øieblik! Lad mig end een Gang
Betragte dette Billede. Mig synes,
At det har faaet en Plet.

Han betragter det med Kiærlighed.

Nei — jeg tog feil.

Det er heel reent og klart. Saa! der! Guds Fred!

SILVESTRO.

Guds Fred! jeg takker eder af mit Hierte.

Han gaaer.

Den lille Giovanni har under foregaaende Optrin hentet sig et
Stykke Kridt, og staaer nu og tegner Mænd paa Naboens
Plankeværk.

ANTONIO.

Det gjør mig altid ondt, naar jeg maa skilles
Fra mine Billeder. Man bliver daglig
Alt meer fortrolig med den kiære Gienstand.
Det er et Barn, et Foster af vor Aand.
En Digter har det godt; han kan bestandig
Beholde sine Børn i Nærheden.
En Maler er en fattig Fader, som
Maa sende dem ud i den vide Verden;
Der maae de siden sørge for sig selv.
Men hvad gjør Drengen der? Han maler Fresco
Paa Naboens Plankeværk. Lad være, Barn!
Han har jo tidt nok strengt forbudet det. —

Du taabelige Dreng! hvor kan du gjøre
Et saadant Been?

Giovanni visker ud, og gjør det om.

See saa! Nu blev det bedre.

Han hjælper ham.

Ha ha! det er et morsomt Stykke Karl.
Giv ham paa Hov'det en høipullet Hue!

GIOVANNI

hopper af Glæde.

Ja, og en Sabel, Fader! og en Sabel.

ANTONIO.

Ja vist!

GIOVANNI.

O, maa jeg gjøre Sablen selv?

ANTONIO.

Ret lang og krum!

BATTISTA

kommer ud af sin Dør, og bliver det vaer.

Der staaer, Gud straffe mig!

Det gamle Menneske ret som et Barn
Og hjælper Pogen at tilsøle Væggen,
I Stedet for at straffe ham derfor.

Raaber:

Antonio! hører I?

ANTONIO

forlegen.

Mester Battista!

BATTISTA.

Hvad Diævlen! ridser I mig ogsaa Væggen?

ANTONIO.

Tilgiv, min kiære Nabo! Jeg har ofte
Forbudet Drengen det.

BATTISTA.

Forbudet det?

Og hjælper ham dog selv!

ANTONIO.

Han tegnede

Mig Benet paa den gamle Høvidsmand

Alt for urimeligt. Bliv ikke vred!

Hvad skader det, den gamle Knebelbart

Staaer der paa Væggen, som en trofast Skildvagt?

Han skræmmer eder Tyvene fra Huset.

BATTISTA.

Fra Huset skræmmer I mig neppe Tyven.

Lad Plankeværket staae! jeg raa'er jer det.

Hvis I vil selv ei tugte eders Dreng,

Godt, saa vil jeg.

ANTONIO.

Nu, tag det ei saa nær!

Hvor kan den lille Dreng fortørne eder?

Hvad Noget vorde skal i Verden, maa

Udvikle sig i Tide. Driften stikker

I Pogen, Lysten driver, han maa male.

Saa skyer den mindste Ælling aldrig Vandet;

Saa prøver Fugleungen strax sin Vinge.

Dem lokker Luften, Vandet; Farven ham.

BATTISTA.

Aa, Narreri! Har nogentid I seet

Min Frands saa søle Væggen til? Det var

Et velopdraget, stille Barn; nu blier der

I Rom en herlig Maler af ham.

ANTONIO.

Troer I?

BATTISTA

heftig.

Der blier en herlig Maler af ham, ja!
En dannet Kunstner, som bestandig maler
Kun efter Regler, efter Videnskab.
Naar han har udlært hos sin Mester, sender
Jeg ham til Rafael; han gjør ham færdig.

ANTONIO.

I atten Aar er Rafael alt død.

BATTISTA.

Saa lever andre Folk, som ei er døde.
Jeg sparer Intet paa ham, jeg har Grunker,
Og da det dog engang er Mode nu,
At man skal male, skal han ogsaa male.
Jeg sparer Intet paa ham, kiøber Pensler
Og Farver til ham, Blyantspen, Palet,
Og hvad han vil. Thi Intet er saa flaut,
Som Fattigdom, der fuske vil i Kunst.

ANTONIO.

Især naar det er Fattigdom i Aanden.

BATTISTA.

Hvad mener I? Hvad vil I sige dermed?

ANTONIO.

Troer I, at Penselskabet selv kan male?
Træklodsen blier ei Maler, tro I mig!

BATTISTA.

Min Frands blier Maler, jer til Trods, ei blot
En Landsbymaler, der kun maler saa
Hvad Dagen giver; tværtimod —

ANTONIO.

Hvad Natten?

Det kan jeg med.

BATTISTA.

Ak, eders Mesterstykke!

Deri er ingen Menneskeforstand;
Der lyser Barnet jo, som en Sancthans-Orm.

ANTONIO.

Forsynd jer ikkun ei! Hvad taler I
Om Menneskeforstand? Hvis I vil fatte
Det Himmelske, maa Himlen jer begeistre.

BATTISTA.

Tilsidst gjør I jer endnu til en Helgen.

ANTONIO.

Jeg er en fattig Mand, har lært mig selv
Paa egen Haand; jeg sammenligner mig
Vist ei med de Udødelige, som
Forherlige vor Jord med deres Værker.
Jeg kiender deres Værker ei engang.
Dog at Naturen ogsaa mig til Kunstner
Har dannet, at jeg ingen Haan fortienet,
Det troer jeg, og er ei den Eneste,
Som dette troer.

BATTISTA.

Fordi mangt selle Skrog
Med alt for store Summer undertiden
Afkøbte jer det Farvekluderi?

ANTONIO.

Battista! nu, I er Giestgiver — bravo!
I er en dygtig Kok — bravissimo!
En dygtig Kok bør holdes høit i Ære.
I har bespiist mig og min stakkels Hustru,
Vi er jer end den lille Summe skyldig —
Taalmodighed! jeg sælger snart mit Billed.

Lad det ei sætte jer i vrantent Lune!
Hvis eders Søn ei duer just til Maler,
Kan han jo være duelig til Andet.
Hvermand i Verden kan ei male selv;
Der maa og gives Folk, som laer sig male.
Vær ei fortrædelig; giv mig endnu
I Dag, i Morgen det Nødvendige!
Jeg skal betale Alt i Overmorgen.

BATTISTA.

Slet Intet faaer I, før I har betalt.

ANTONIO.

Nu, tigge kan jeg ei; saa maae vi sulte.

OPVARTEREN

kommer med et Brev til Battista

Et Brev fra Rom.

Gaaer.

BATTISTA.

Fra Mester Lucas, fra

Min Frandses Lærer? Ha, nu skal I see!

Det klinger i en ganske anden Tone.

ANTONIO.

Er det det første Brev, han skriver eder?

BATTISTA.

Det første; men det bliver ei det sidste.

ANTONIO.

Han er bekiendt for en retskaffen Mand

Og for en duelig og vakker Kunstner.

Vel, skal vi vedde: Mester Lucas har

De samme Tanker om jer Søn, som jeg?

BATTISTA.

Hvad?

ANTONIO.

Skal vi vedde? om — et Middagsmaaltid?

BATTISTA.

Og naar nu I har tabt, hvad faaer da jeg?

ANTONIO.

Saa hører jer mit nye Billed til.

BATTISTA.

Det der?

ANTONIO.

Mit Billed mod et Maaltid Mad:

Lucas har sagt, Frands duer ei til Maler.

BATTISTA.

I er en daarlig, en letsindig Mand.

Beklag jer ei bagefter, naar I taber!

ANTONIO.

Vist ikke? Vedde vi?

Han rækker ham Haand.

BATTISTA.

Vel, lad saa være!

Et Haandtag er nødvendigt ei derpaa.

Ven taer kun Ven i Haand.

ANTONIO.

Jeg er saa lidt

Jer Fiende, som den gode Frands er Maler.

BATTISTA.

Det skal I see.

ANTONIO.

Saa læs!

BATTISTA

bryder Brevet, og læser:

»Tag eders Søn

»Tilbage! han er ikke skabt til Kunstner,
 »I spilder ikkun Pengene paa ham — «

Han holder inde af Harme.

ANTONIO.

Nu, seer I? Fuskeren kan undertiden
 Dog ogsaa giette rigtigt. — I er opbragt?
 Tak Gud, at eders Søn er falden i
 En brav Mands Hænder, som fra ham ei stiaeler
 Den gyldne Tid, ei Pengene fra jer!
 Tag eders Frands tilbage, lad ham gaae jer
 Til Haande i jert Vertskab; det er bedre,
 Og bringer jer langt mere Fordeel ind.
 Farvel saa længe! Glem ei Veddemaallet!
 Jeg maned ei, hvis mig ei Nøden maned.

Han gaaer.

BATTISTA

alene.

»Tag eders Søn tilbage! han — « Fordømt!
 Og denne Skurk kroer sig, og triumpherer,
 Og jeg beskæmmet staaer, en fattig Synder!
 Ha, vidste jeg en Leilighed til Hevn!
 Der staaer mit skønne Huus, der staaer hans Hytte,
 Og ingen Fremmed tager ind til mig,
 Som ei besøger den Elendige,
 For at betragte ret hans Fuskerier,
 Og taler meer om ham paa andre Steder
 End —

OTTAVIO kommer ud af Giestgivergaarden

BATTISTA.

Tys! der er Ottavio. Nu munter!
 Han er en Hader af Alvorligheden.

OTTAVIO.

God Dag, Battista! Hvad? er du bedrøvet?
Hvad har du der? En Kiærlighedsbillet?
Ei! har din Skionne givet dig en Kurv?

BATTISTA.

Ei mig, min Herre! men min Søn.

OTTAVIO.

Ei! ei!

BATTISTA.

Fru Musa, eller hvad hun hedder. Lucas
Har skrevet mig fra Rom: jeg skal kun tage
Tilbage Frands igjen; han duer ikke
Til Maler, mener han.

OTTAVIO.

Det er mig kiært.

Saa kan han due dog til min Huusforvalter,
Min Regnskabsfører.

BATTISTA.

Eccellenza, naadig —

OTTAVIO.

Jeg har alt længe havt i Sinde, seer du,
At foreslaae dig det. Du boer mig dog
Nu alt for langt fra Haanden. Siden du
Har faaet denne Gaard, undværer jeg dig.
Min Regnskabsfører kan ei være borte.
Det er mig ikke nok, at du engang
I Ny og Næ kun kommer hen til Parma.

BATTISTA.

Ak, Eccellenza! eders Naade rører
Mit Faderhierte fast til Taarer — troer jeg.

OTTAVIO.

Hvor er du falden paa det gale Indfald,
At gjøre ham til Maler?

BATTISTA.

Da det dog
Er blevet Moden i vort Fædreland;
Da Kunstnerne saa høit i Ære holdes,
At selve Cardinalers Broderdøttre
De Kurven give tør.

OTTAVIO.

Siig, har maaskee
Antonios Exempel smittet dig?

BATTISTA.

Ak, Gud! det er en fattig Diævel; han
Gav neppe nogen fornem Dame Kurven.
Han nøier sig med det, som mindre er:
Hans Kone er en Pottemagers Datter.

OTTAVIO.

Battista! jeg misunder ham hans Valg;
Thi hun forholder sig til mangel Dame,
Som Rosen til en malet Blomsterpotte.

BATTISTA.

Nu — ja —

OTTAVIO.

Veed du, hvorfor jeg denne Gang
Opholder mig saa længe hos dig her?

BATTISTA.

Nu, Eccellenza elsker —

OTTAVIO.

Hvad? du veed?

BATTISTA.

Den smukke Egn; min ringe Hytte bruger

I saa at sige som en Sommervilla.

Det smerter mig kun nu, at Eccellenza

Ei længer denne Gang kan blive hos os.

OTTAVIO.

Mig smerter det langt meer. Er Hesten sadlet?

BATTISTA.

Ja, det forstaaer sig.

OTTAVIO.

Kommer du til Parma?

BATTISTA.

Forstaaer sig, Eccellenza! end i Dag;

Det er jo Maanedsdag og Regnskabsdag.

OTTAVIO.

Godt! Men for dog endnu en Gang at tale

Om Maleren: veed du, min gode Ven!

At denne stakkels Maler har en Skat,

Som jeg misunder ham?

BATTISTA.

Han? Intet har han!

Ei Suul til Brødet, ei den mindste Hvid.

OTTAVIO.

Dog gav jeg mangan Hvid med Glæde til,

Hvis det var mit, hvad denne Mand besidder.

BATTISTA.

Ei! Eccellenza! jeg forbauses.

OTTAVIO.

En

Madonna eier han, som jeg gad eie.

BATTISTA.

Ja saa! Det nye Stykke? Nu, det kan
Dog ikke være mangel Daler værd.
Tillader Eccellenza mig et Ord?
Det er ei nogen virkelig Madonna;
Det er ei meer og heller intet mindre,
End Billedet af Mandens egen Kone.

OTTAVIO.

Og hvis nu just Originalen var
For mig den allerdeiligste Madonna?

BATTISTA.

Ak, Eccellenz! nu gaaer et Lys mig op:
Den unge Malerkone har maaskee
For Eders Naades Øine Naade fundet?

OTTAVIO.

Tal ei saa daarligt! Mellem Mand og Kvinde
Er stedse hun, naar hun er skøn, den Naadige.

BATTISTA.

I tænker som en værdig Riddersmand,
Gjør eders Stand og eders Aner Ære;
I Konens — Naade ønsker I at være.

OTTAVIO.

Men ønsker dog ei at fornærme Manden.
Siig mig, du kiender ham, er han af den Slags —

BATTISTA.

Ak, du min Gud! det er et ærligt Skind,
Som drømmer sig igiennem denne Verden.
Jeg troer, han tog sig kun den smukke Kone,
For en Model at faae for ingen Penge.
Det er en deilig, en elskværdig Skabning;
I maa vel ligne hende ved Madonna.

Men han behandler hende maadeligt.
 Han lader hende mangle Alt, hvad slig
 En yndig Kone kunde ønske sig;
 Han kan jo ei engang forsørge hende.
 Blid dog med Taalmod bærer hun sin Skiebne.
 Det var et christent Stykke, naadig Herre!
 I Fald I tog jer af den hulde Skabning.

OTTAVIO.

Han maler atter paa det skønne Billed.
 Jeg kjøber ham det af, indbyder ham
 Til Parma strax med Hustru og med Barn;
 Han skal Plattfonden male i min Sal.
 Han nærmer sig, og hilser ANTONIO, som atter er kommen ud, og
 maler i Skuret.

BATTISTA

sagte.

O, skönt! Min Hevn! du kommer af dig selv.

OTTAVIO.

Nu, Mester Anton? nu maa dette Stykke
 Dog være færdigt snart?

ANTONIO.

Ja, kiære Herre!

Jeg tænker end at ende det i Dag.

OTTAVIO.

Er det alt solgt?

ANTONIO.

Ak, Herre! nei; det søger

Endnu sin Køber.

OTTAVIO.

En saa sielden Skønhed,

Som eders yndige Madonna der,
 Behøver sikkert ei at søge længe;
 En Elsker vil vel snart indfinde sig.

ANTONIO.

Af Elskere kan der vel findes nogle;
Men dermed er endnu ei Tingen afgjort,
Det maa først træffe sig saa lykkeligt,
At Elskeren tillige bliver Kiøber.
Hvis ene Talen var om Kiærligheden,
Behøved jeg just ei at søge længe;
Jeg veed alt Een, som elsker det af Hiertet,
Og som jeg ogsaa overlod det helst,
I Fald han mægted at betale det.

OTTAVIO.

Og hvem er det?

ANTONIO.

Det er jeg selv, min Herre!

OTTAVIO.

Ja saa! — Ih nu, I elsker det med Ret.
Det er ret vakkert giort, det gjør jer Ære.

ANTONIO.

Ak, Herre! det er ei for Ærens Skyld.
En Kunstner have maa sit Arbeid kiært,
Ei af Forfængelighed, han maa elske
Det som et Billed af sin egen Siæl.

OTTAVIO.

Ei nu! ei nu! jeg haaber, Mester Anton
Vil trøste sig for Tabet. Jeg har hørt,
At denne deilige Madonna dog
Ei ganske skylder Tanken kun sin Fødsel;
At Noget lever i den ydre Verden,
Som ei dertil bidraget har saa lidt.
Originalen bliver her i Huset,
Alt, hvad I sælger mig, er en Copie.

ANTONIO.

Copie kan dette Billed neppe kaldes.

OTTAVIO.

Antonio! vil I vel sælge mig
Jert Billed?

ANTONIO.

Naadig Herre! hiertensgierne.

OTTAVIO.

I Parma har jeg ladet bygge mig
En prægtig Sal for skønne Malerier.
Der gives ingen stor, fortræfflig Maler,
Af hvem jeg ei besidder nogle Stykker.
Der maa I ogsaa hænge.

ANTONIO.

Naadig Herre!

For megen Ære. Har I virkelig
Af alle store Mestre Værker der?

OTTAVIO.

Ja vist!

ANTONIO.

Naar nogle gamle Altertavler
Jeg høit undtager, har jeg endnu aldrig
Seet noget Billed af en sielden Mester.

OTTAVIO.

Hvorledes er I bleven Maler da?

ANTONIO.

Gud veed! Det er saa kommet af sig selv.

OTTAVIO.

Velan! saasnat I har jert Billed færdigt,
Saa kom til mig i Parma med det strax;

Der skal I skue alle mine Skatte.
For dette Maleri vil jeg betale
Jer fiirsindstyve Scudi.

ANTONIO.

Kiære Herre!

Det er for meget, meer end det er værdt.

OTTAVIO.

En Adelsmand bør skatte alt det Ædle;
Han handler ikke med en sielden Kunstner,
Han lønner, understøtter ham.

ANTONIO.

Min Herre!

OTTAVIO.

I Parma skal I ogsaa male mig.
Men, Mester! viis mig nu den Villighed,
Beed eders unge Kone træde ud
Et Øieblik, at jeg kan dømme selv,
Om dette Billed ligner hende rigtig.

ANTONIO.

Hun er undseelig, min naadig Herre!
For Fremmede, især for slige Store,
Som I.

OTTAVIO.

Vist ikke; føi mig dog deri,
Kald hende ud!

ANTONIO.

Nu, hvis I ønsker det! —

Men, som jeg siger, Liigheden er ei
Paa denne Maade søgt, som I formoder;

Thi jeg forstaaer mig ei paa Contrafeien
I egentlig Forstand.

Raaber:

Maria, kom! —

Det er kun — nu, det vil I see. — Maria!

MARIA

kommer; da hun seer Ottavio, hilser hun ham ærbødig.
Hvad vil du, kiære Mand?

ANTONIO

halv sagte.

Den Herre vil

Afkiøbe mig mit Billed, og han giver
Mig fiirsindstye Scudi. Sandelig
Det er en ædel Mand; han elsker Kunsten,
Og understøtter Kunstneren. Nu vil
Han see, om og Maria der paa Tavlen
Har nogen Liighed med Maria her.

OTTAVIO.

I hedder og Maria, skønne Kone?

MARIA.

Ja, naadig Herre!

OTTAVIO

betragter Billedet og hende.

Hvor det glæder mig

I hvert et Træk at spore denne Liighed
Og denne Uliighed hos to Madonner!
O, Mester! I har viist en sielden Kunst:
Den blomstrende Natur, den høie Skønhed,
Som eders Hustru eier, har I givet
Et Anstrøg af et helligt Sværmeri,
Som klæder hende overordentlig.
Kun een Ting klæder hende endnu bedre:

Den Uskyld, den kunstløse Yndighed,
Hvormed Naturen selv har prydet hende.
Hvo kun jert Billed seer, maa vorde henrykt
Ved jer Madonna, nødes til at sige:
Der gives intet Skønnere i Verden!
Hvo derimod seer eders Hustru staae
Ved Siden af, maa sukke salig ud:
Det kan kun Gud, og ingen Maler skabe!
Jeg, der har Kunsten, som Naturen kjær,
Beundrer eders Ægtefælles Ynde,
Og eders Færdighed i lige Maade.

ANTONIO.

I er for god, min Herre!

OTTAVIO.

Nu velan!

Jeg nødes til at reise, kan ei blive,
Saa gjerne jeg endnu mig fængsle lod
Af Kunst, Natur og Skønhed. Men følg efter,
Saasnart I har mit Billed færdigt! Hiemme
Kan vi aftale Resten. Mit Palads
Er stort; der vil vel findes Værelser
For Kunstneren, hans Hustru og hans Barn.
Jeg veed, I har i Parma malet Fresco
I San Giuseppo, San Giovanni; vel!
I skal Platfonden male i min Sal.
Farvel, min Ven! Levvel, min Deilige!
Det kommer an kun paa vor egen Villie,
Saa er vi alle Tre ret lykkelige.

Han gaaer.

BATTISTA.

Antonio! nu, har jeg bragt jer her
En daarlig Kunde?

ANTONIO.

Giv mig eders Haand!

I er en ærlig Mand.

BATTISTA

smilende.

Ei sandt? Nu vel!

Nu gaaer jeg hen at lave jer et Maaltid.

Gaaer.

ANTONIO

glad.

Det er ved Gud dog sandt: er Nøden størst,

Er ogsaa Hielpen nærmest. O, Maria!

Min bedste Kone! glæd dig nu med mig.

Det er dog sandt, hvad jeg saa ofte paastod:

End gives gode Mennesker i Verden.

En Mand behøver kun at stræbe, virke,

Saa har han Venner med, og Hielp og Bistand.

Du er alvorlig? Fryd dig dog med mig!

Nu kan jeg ikke føre Penslen; nei,

Af Fryd mig skiælver Haanden, som mit Hierte.

GIOVANNI kommer.

O, kiære Hiertensdreng! kom med din Fader.

Nu skal vi strax til Bords. Til der blier dækket,

Min søde Unge! vil vi lege sammen.

Han tager ham paa Armen, og gaaer ud i Skoven med ham.

MARIA

alene.

Jeg fryde mig? O, Gud! der aner mig

Ei noget Godt. Hvor ofte har Ottavio

Med Haandtryk og med Blik — O, min Antonio!

Du glæder dig? Din rene, blide Siæl

Har ingen Anelse om denne Skiændsel.

Dog den Elendige, han skal beskæmmes!

Men du! dit Haab, din Glæde! — »Han maa vogte
Sig for al voldsom Sindsbevægelse,
Maa være munter, fro.« — Ha, gamle Munk!
Blev af den blege Død du sendt fra Skoven,
En frygtelig Herold, at varsle mig? —
Ja, Himlen er ei længer mild og blaa;
En brændende Scirocco vifter hid,
Uveiret nærmer sig paa sorte Skyer,
Og svæver over denne lille Hytte.
Ak, den beskedne Fryd maa meer ei blomstre!
Den svovlblaa Lynildstraale knitrer ned
Med grusom Lyst, og vi — hvo redder os?

ANDEN HANDLING.

MIKEL ANGELO. GIULIO ROMANO.

GIULIO.

Kom! seer I? denne Plads er køl og luftig,
Beskygt af Træ'r. Der staaer, som jeg har tænkt,
Giestgivergaarden. Seer I vel? Et stort
Nybygget Huus. Vi er langt bedre faren
Her end i Reggio.

MIKEL.

Den fordømte Knegt!

GIULIO.

Nu, Mester Mikel! I er bleven heed,
Det er naturligt, Middagssolen brænder.
Kom, køl jer af her under dette Træ!
Man siger, Verten har en herlig Viin.
Og skiold mig Kudsken meer ei Huden fuld!
Et Hiul kan knækkes let; hvo forudseer det?
Og ruller ei det store Tidens Hiul
Selv tidt saa knortet, at man skulde troe,
Det reent var brudt?

MIKEL.

Ak, I med Tidens Hiul!

GIULIO.

Saa gaaer det atter ofte som i Slæde,
Saa at man mærker knap, der er et Hiul.

MIKEL.

Hvor I er vittig!

GIULIO.

Og hvor I er vred!

MIKEL.

Det vil jeg længe blive.

GIULIO.

Godt; og jeg

Vil spøge, til I bliver god igjen.

Kom, sæt jer under Egen her! Med Rette

Vel burde Lauren skygge eders Tinding;

Dog, Egeløv maa heller ei foragtes.

En sielden Kunstner er Nationens Ære,

Ham smykke Borgerkronen!

MIKEL

sætter sig

I er høflig.

GIULIO.

I Dag umuligt komme vi til Bords

Hos Hertugen af Modena.

MIKEL.

O, Jammer!

GIULIO.

Den ædle Vert og han af Mantova.

Forgieves vente.

MIKEL.

Lad de Herrer vente!

Saa øve de sig i Taalmodighed;

De har det nødigt begge.

OPVARTEREN

kommer.

Hvad befaler

De høie Herrer?

GIULIO.

Viin, min Søn! Hvad har I

For Vine?

OPVARTEREN.

Alle Sorter, Eccellenza!

MIKEL.

Alt tappet ud af een og samme Tønde.

GIULIO.

Den bedste!

MIKEL.

Hvorfor ei? Bestandig faaer I

Folk til at troe, at vi er Fyrster, der

Incognito for Spøg kun banke paa,

For siden med Fortæring og Betaling

Høimodig at tilkiendegive sig. —

Hør, Dreng! har I god gammel Florentiner?

OPVARTEREN.

Forstaaer sig, Herre!

MIKEL.

Bring mig da et Bæger!

GIULIO.

I lider ei den søde Viin?

MIKEL.

Gud frie mig!

Maaskee I ønsker af den søde? Bi,

Jeg kalde vil paa Drengen.

GIULIO.

Nei, jeg drikker

Med eder.

MIKEL.

Deri gjør I vel. Det Søde
Kun duer sielden, sparsom nydt; her vilde
Det være reent en Gift. Tag for det Søde
Jer vel i Agt; husk paa, at eders Mester,
Den store Rafael, er død deraf!

Opvarteren kommer med Viin.

GIULIO

skienker og drikker.

Ha, der er Vinen. Det gjør godt. Hvor qvæger
Dog paa en lummer Dag en kølig Drik!

MIKEL

smager Vinen.

Den Viin er slet. Den brygget er i Kobber.
Hvad Diævlen! vil I her forgifte os?
Strax bring en anden Viin, en bedre Slags!
Hvis ikke, faaer du Bægeret i Panden.

OPVARTEREN.

Vi har en bedre, Herre! den er dyr.

MIKEL.

For fem Bajocs har jeg den bedste Viin.
Kun hid dermed!

OPVARTEREN

ved sig selv.

Den Herre veed Besked.

Gaaer.

GIULIO

betragter Mikel smilende.

I Smaat som Stort uskiftelig den Samme!

MIKEL.

Hvad mener I?

GIULIO.

Jeg mener, Mester Mikel!

I I kunde være selv Viintapper, fik

I Lyst dertil. Veed I hvorfor?

MIKEL.

Nu da?

GIULIO.

Fordi Naturen gav jer med en Fuldmagt

Paa eders Ambassade her i Livet,

Som efter eget Tykke strax udvides,

Og strax indskrænkes kan.

MIKEL.

Let er det Sidste.

Det see vi her. Er det ei skammeligt?

Italien er et Paradiis; frem svulmer

I store, tunge Druer Vinen rundt

Paa alle Veie, kogt af Middagssolen,

Fuldmødnet, himmelsk fyldt med Ild og Aand.

Ikkun den nederdrægtige Dovenskab

Forfalsker og fordærver Himlens Gave.

Er det ei skammeligt?

GIULIO.

Nu, lad det gaae!

Der bringer Drengen os en bedre Slags.

Opvarteren kommer med Viin.

MIKEL

smager den.

Den Viin er god.

OPVARTEREN.

Befaler mine Herrer

For Resten Ingenting?

MIKEL.

Naar Tiden kommer.

Opvarteren gaaer.

GIULIO.

Skal vi bestille os et Middagsmaaltid?
Imens man dækker Bord, kan vi gaae hen
Og see de gamle Billeder i Kirken.
Man siger, der er Sager der af Giotto,
Ja, hvis jeg feiler ei, af Cimabue.

MIKEL.

Og var der af den hellige Lucas selv
De bedste Hoveder i gylden Grund,
Jeg gik dog ei. Har jeg i denne Hede
Ei end udstaaet nok? Skal jeg endnu
Henslæbe mig, for i de mugne Gange
At see, hvorledes man i Kunstens Barndom
Har famlet om? Nei, jeg er kied deraf.
Som Curiositet laer jeg det gielde
For kort Tid; men hvad lærer jeg vel der?
Opfinde, giøre Hov'der kan jeg selv;
Paa skønne Former er der ei at tænke.
Gaa I derhen! I har jo faaet dog
Som Arvelod af eders Rafael
Beundring for det oldcatholske Væsen.
Men tag jer kun i Agt, at næste Gang,
Naar I skal male, ei I tegner Helten
Med alt for smalle Arme, tynde Been.
En Helgen — nu, han maa vel i sin Fromhed
Behielpe sig dermed; men Heltekroppen
Vil være æltet af en bedre Deig.

GIULIO.

Der taler Formeren, ei Maleren.
 En Steen udtrykker Lemmer, Farven Aand.
 Antiken viser os det skønne Legem;
 Men Ansigtet er blegt og dødt i Stenen,
 Og Øiet straalere ingen salig Ild.
 For ret at skue Siælen, kiære Mester!
 Som taler af Gebærden, nødes vi
 At see i Kunstens from-enfoldige Barndom.

MIKEL.

Nu, see saa dybt I vil; jeg bliver her.
 Mig huer meer i grønne Træers Skygge
 At viftes af de køle Sommervinde,
 End i den fugtige Salpeterhvelving
 At krybe efter gamle Helgener.

GIULIO.

Gaa med! Saaledes har I ofte talt;
 Dog, naar I lod jer overtale til
 At vandre hen og see et gammelt Kunstværk,
 Har jer den kraftige Enfoldighed
 Jo glædet høit. I har et Kunstnerhierte;
 Kun paa jer Læbe larmer Gnavenheden.

MIKEL

i mildere Lune, som han dog søger at skiule.

Ei! I er naadig, trøster mig. Gaa kun!
 Paa mig er dog den hele Lærdom spildt.
 Jeg har dog ei den Siæl, det Hiertelav,
 Hvad I jo kalder det, som eders Mønster;
 Jeg er ei Rafael, det veed jeg vel.

GIULIO.

Forskiellig yttre sig de Stærkes Kraft.

I Kunsten er I begge Erkeengle.
Michael! Rafael! hvo er den Første?
Er han en Cherub med smaae Søilverfløie
Om Rosenkinden; vel, I straalere malmklædt
Som en Seraph med sex uhyre Vinger.

MIKEL

mildere.

Hør! Vinens Kobberaand gjør jer poetisk.
Gaa kun, Herr Urian — hvad vil jeg sige,
Herr Uriel! I er jo dog den Tredie?
Ei sandt? Gaa kun, Herr Smigrer! Smukke Koner
Kan I bedaare med jer Snak, ei mig.
Jeg er en gammel Dreng.

GIULIO.

Kom og gaa med!

MIKEL.

Nei!

GIULIO.

Nu, saa bliv, Haardnakkede! Bestil os
Da noget Godt til Middag!

MIKEL.

Jeg beklager,

At I hos eders Hertug ei i Dag
Kan kildre Ganen efter Ønske. Jeg,
En Borger fra det borgerlige Florens,
Er vant til Huusmandskost; hvis I vil spise
Med mig, saa find jer i at tae til Takke!

GIULIO.

Gjør, som I vil!

MIKEL.

Hils eders Helgener!

GIULIO.

Jo, jeg skal melde dem, at I vil faste;
 Det glæder dem, de elske Bod og Bedring.

Han gaaer.

MIKEL.

Du Vittigfugl! — Har han ei med sin Snak
 Fast atter bragt mig af det onde Lune?
 En vakker Karl, den Giulio Romano,
 Lod han mig kun det glatte Væsen fare!

Drikker.

BATTISTA kommer.

MIKEL.

Hvad kommer der nu for et Uglebilled?

BATTISTA.

Jeg hører, til min allerstørste Skræk,
 Hvorledes Eders Naader her et Uheld
 Med Vognen nær var hændt. Gud være lovet,
 At Alting gik saa vel; thi kunde De
 Ei have slaaet sig et Hul i Hov'det,
 Brudt sig en Arm, ja, hvad som værre var,
 Et Been? Thi Arme kunde Eders Naader
 Til Nød undvære; men foruden Been
 Man kommer ikke frem i denne Verden.
 Da ellers dog Ulykken skulde træffe,
 Saa er det vel, at den er truffet her.
 Jeg veed nok, Selvroes stinker; men mit Huus
 Er godt, og min Bevertning efter Ønske.

MIKEL.

Det har vi strax erfaret her med Vinen.

BATTISTA.

O, jeg har skieldet Drengen dygtigt ud,

Fordi han bragte slige høie Herrer
Saa slet en Viin. Der maa dog gøres Forskiel.
Thi sagtens er vi alle Mennesker;
Men, gode Himmel! Graden er forskiellig.

MIKEL.

Ei noget Menneske i nogen Grad
Kan taale Spanskgrønt.

BATTISTA.

Spanskgrønt, Eccellenza?

Det var en Smule Malurt, for at gjøre
Den friske Viin lidt bitter, stærk for Maven.
Den er ret sund og god; men Eders Naade
Maa have den, som bedre er, forstaaer sig.

MIKEL.

Jeg er ei naadig, ingen Eccellenz.
Kan man ei drikke godt foruden det?

BATTISTA.

Maa jeg udbede mig min Herres Navn?

MIKEL.

Jeg kalder Mester Mikel mig fra Florens.

BATTISTA

afsides.

Hvad? Mikel mig fra Florens? Slig en Vogn,
Med Heste, Domestiker? Bah! jeg vedder,
Det er en fornem Mand; det mærker man
Paa Stoltheden. — Men man maa smigre Lunet.

Høit.

Nu altsaa — Mester Mikel — he — fra Florens!
Hvad maa man vel opvarte med til Middag?

MIKEL.

Leer I mig ud?

BATTISTA.

Bevares Gud! he he,

Det er kun saa for Navnets Skyld.

MIKEL.

For Fanden!

Hvad har vel Herren imod dette Navn?

En Hertug kunde være det bekiendt.

BATTISTA.

Naturligt! Navne er Benævnelser,

Kun Toner, som forsvinde strax i Luften.

Jeg kalder for Exempel mig Battista;

Det vil ei sige, jeg er christen døbt,

Thi — sagtens — det forstaaer sig af sig selv.

MIKEL.

Og hvad betyder, mener I, mit Navn?

BATTISTA.

Der stikker Noget under.

MIKEL.

Kiender I mig?

BATTISTA.

Paa eders Attributer, naadig Herre!

MIKEL.

Saa har I altsaa seet af mine Sager,

Af mine — Attributer, som I siger —

BATTISTA.

Nu, Attributer eller Equipage,

Det kommer ud paa eet. Et skønt Par Heste,

En deilig Vogn, en dygtig Kudsk!

MIKEL.

I Korthed:

Veed I, at jeg er Buonaroti?

BATTISTA.

Hvad?

Umuligt! — Mikel! Mikel Buonaroti!
 Ja ja, ved Gud, det træffer sammen; vi
 Behøve kun en Angelo endnu,
 Saa har vi her den hele store Mand.
 O, sieldne Fryd! min ringe Hytte slutter
 Den største Kunstner mellem sine Vægge.

MIKEL.

Nok muligt, Ven! Jeg sidder udenfor.

BATTISTA.

Hvad maa man dog opleve! hvilken Glæde!
 Min ædle Herre! spiis og drik og sov
 I dette Huus, saalænge som I vil.
 Jeg fordrer ingen Penning, ei en Hvid
 Af eder; nei, i Sandhed ei!

MIKEL.

Hvordan?

BATTISTA.

Hvordan? Troer I, den Vert, som frit beverted
 Den store Rafael (hvem Rafael
 Et herligt Billed maled i hans Sal
 Til Giengield, da han reiste bort), troer I,
 Han var den Eneste af denne Stand,
 Som bærer Kiærlighed til Kunst i Livet?
 Nei sandelig! saa vist I overgaaer
 Tre Gange Rafael, efter Alles Mening,
 Saa maa min Kiærlighed og min Beundring
 Og være trefold større.

MIKEL.

Deraf følger,

At min trefoldige Taknemlighed
Maa male jer tre Billeder i Salen.

BATTISTA.

Bevares Gud! det mindste Stykke Marmor
Af eder flygtigt kun med Mestermeislen
Berørt — o hvilken kraftig Talisman,
Som trak mig Folk i Hobetal til Huset!

MIKEL.

Kun Skade, at jeg mangler Tid; jeg gjorde
Jer ellers strax et allegorisk Billed
I Legemsstørrelse.

BATTISTA.

Hvad?

MIKEL

maaler ham med Øiet.

Egennytten!

Jeg har Modellen færdig alt dertil.

Han bliver ANTONIO vaer, som atter maler i sit Skuur.

Dog, seer jeg ret? Ved Bacchus! ja, der sidder

En Maler plat fordybet i sit Arbeid.

Saa sandt jeg lever! Mand, hvad har I nødig

At bede mig, naar I har skønne Aander,

Udøvende Kunstnere selv her i Byen?

BATTISTA

ved sig.

Han gier mig Ingenting, det seer jeg nok;

Dog noget skal hans Ophold her mig nytte.

MIKEL.

Hvem er den Mand, som maler der saa flittig?

BATTISTA.

Det er min inderligste, bedste Ven.

MIKEL.

Strax en fortræfflig Anbefaling!

Ved sig.

Er han

Saa ædel i sin Kunst, som i sit Venskab,

Saa maa han nærme sig til Idealet.

BATTISTA

sagte.

Det lykkes.

Høit.

Herren skulde kiende ham!

Det er et Originalgenie; han danner

Sig aldrig efter store Mønstere,

Nei, Alting kommer luktud fra Naturen

Af Mandens Aand paa Tavlen. Saadan maa

Det være, siger han; thi denne Kunstlen

Fordærver Kunsten. Som han sidder der,

— Han seer ei ud dertil, dog Sandhed er det —

Troer han sig større, selv end Rafael.

MIKEL.

Det er den rette Høide.

BATTISTA.

Ellers er det

En blid, elskværdig Mand; han gider kun

Ei høre talt om Stadens Kunstnere.

Han mener, det er kun et fornemt Væsen;

Han kalder det: »lidt Hvede, megen Klint«.

MIKEL.

Seer I? han veed vel, hveden Hveden kommer;

Den tærskes ud i Laden, ei i Staden.

BATTISTA.

Hans lille Søn har ogsaa stort Genie;

Der staaer endnu hans Tegninger paa Væggen.
Hans Fader har kun hiulpet ham en Kiende.
I skulde seet hans Fryd, da han opdaged
De haabefulde Anlæg hos sit Barn.

MIKEL.

Nu, Æblet falder ikke langt fra Stammen.
Den sieldne Mand! jeg gad nok kiende ham.

BATTISTA.

Vil I, saa skal jeg melde eder hos ham.

MIKEL.

Ja, som Kunstbroder.

BATTISTA.

Jeg vil heller give
Jer dog et fremmed Navn.

MIKEL.

Giør, som I vil!
Imidlertid jeg tømme vil mit Bæger.

BATTISTA

gaaer hen til Antonio.

Nu, velbekomme Maaltidet, Antonio!
Var I tilfreds med Maden?

ANTONIO.

Kiære Herre!

Jeg skammer mig — I viser jer saa god
Og venlig mod mig, medens jeg — tilgiv!
Man er ei altid sine Luners Mester;
Det veed I selv.

BATTISTA.

Ak, gode Gud! jeg har

Jo kiævlet meer, end I. Vist nok, man kan
Ei altid tvinge sig. Hvad siger det,
Naar Hiertet kun er godt?

Han ryster hans Haand.

ANTONIO.

Ja vist, ja vist!

BATTISTA.

Vi er jo gamle Naboer, gode Venner,
Og er vi det maaskee ei ret endnu,
Saa kan vi vorde det.

ANTONIO.

Det saae jeg gierne.

BATTISTA.

Hvor gaaer det Billedet?

ANTONIO.

Det er alt færdigt,
Fast ogsaa tørt. Jeg maler langsomt, veed I,
At Farven ei slaaer ind. Dog var det bedre,
Hvis jeg behøved endnu ei i Dag
At gaae til Parma med det.

BATTISTA.

Gaa I kun!

I bærer det jo did; hvad kan det lide,
Naar det er pakket godt? I denne Verden
Man altid smigre maa de Stores Luner.
Ottavio ønsker det endnu i Dag.
Smed nu, imedens eders Jern er varmt!

ANTONIO.

Han kan ei mere ønske sig mit Billed,
End jeg endnu i Dag en Haandfuld Penge.

BATTISTA.

Nu, seer I vel? Saa gaa i Eftermiddag!

I kan endnu I Aften være her.

ANTONIO.

Saa maa jeg løbe fast den hele Vei.

BATTISTA.

En herlig Vei; det er jo Sommertid.

ANTONIO.

I Skoven er der Røvere saa silde.

BATTISTA.

O, lad jer aldrig bilde saadant ind!

ANTONIO.

Jeg maa i Parma købe Farver først.

BATTISTA.

Spar Pengene, forød dem ei paa Farver!

ANTONIO.

Til Purpur trænger jeg, Ultramarin;

Hvorledes kan jeg male uden Farver?

BATTISTA.

Gjør, som de Fleste!

ANTONIO.

Ak, den er ei Maler,

Som elsker Farven ei; den er ei Maler,

Som ei behøver dette hulde Skiær.

BATTISTA.

Nu, det forstaaer I bedre. Men for dog

At tale nu om andre Ting: seer I

Den Mand, som sidder henne der og drikker.

ANTONIO.

Ja vist; han seer ret stærk og dygtig ud.

Hvem er den Mand?

BATTISTA.

En Farvemester, troer jeg,
Som reiser paa sit Haandværk. Han har samlet
En Skillingspenge; han er studs og grov,
Bedømmer Alt, og er tilfreds med Intet.

ANTONIO.

Ei ei!

BATTISTA.

Min Florentiner, for Exempel,
Som I har drukket dog saa længe med
Fornøielse, var heller ei tilpas.
Jeg maatte bringe ham en Extraslags.

ANTONIO.

Nu, rige Folk er vant til lække Sager.

BATTISTA.

Han har ret inderligt fornærmet mig,
Sagt mig Uartigheder hele Tiden.

ANTONIO.

Ih fy!

BATTISTA.

Jeg hevner mig.

ANTONIO.

Ak, lad det være!

BATTISTA.

Nu, grusom skal min Hevn just ikke vorde.
Den bedste Hevn imod et Faarehoved
Er Vittighed.

ANTONIO.

Vel sagt!

BATTISTA.

Jeg er ei vittig,

Men det er I.

ANTONIO.

Ak, Gud! lidt lunefuld

Kan stundom Munterheden gjøre mig;

Men vittig er jeg ikke, mindre spydig.

BATTISTA.

Han kommer hid at see paa eders Billed.

O, Mester! viis mig nu den Villighed,

Hvis I med Rette troer jer mig forbunden,

En Smule saa — nu, I kan bedre føle

Den rette Art og Maade, bedre vælge,

End jeg beskrive den. I snart vil see,

At selv han giver Tonen an.

ANTONIO.

Ih nu,

Som man i Skoven raaber, faaer man Svar.

MIKEL

kommer.

Tør man vel see den Herre lidt i Kortet?

ANTONIO.

Ret gierne! Sagtens spiller jeg en Solo,

Dog troer jeg vist, I ei forraader mig.

MIKEL.

I frygter ikke for at blive beet?

ANTONIO.

O nei, min Herre! trin kun nærmere.

MIKEL

seer forundret paa Billedet.

Ha, hvilket Farvespil!

ANTONIO.

Ei sandt, den Dame
Er broget nok? Det er og Hierterdame.

MIKEL.

Min gode Mand! I colorerer godt.

ANTONIO.

Ei sandt? Jeg kunde ogsaa være Farver.

MIKEL.

Hvad vil det sige? Har I ikke hørt,
Jeg siger jer: I har en liflig Farve?

ANTONIO.

Ak nei, desværre, jeg er bleg, min Herre!

MIKEL.

I har Talent.

ANTONIO.

Nei virkelig?

MIKEL

opbragt.

Talent!

ANTONIO.

Nu maa jeg troe jer, ellers bliver I vred.

MIKEL.

Men tegne kan I ei, og væmmelig
I Kunsten er I, som i eders Tale.

ANTONIO

pludselig alvorlig.

Hvi saa?

MIKEL.

Hvo har vel, for Exempel, lært jer
At dreie Fingrene saa deilig krumt?

ANTONIO.

I mener —

MIKEL.

Og det søde Honningsmiil!

Jert Billed er velsignet; Skade kun,
At i Forkortningen I kom til kort!

ANTONIO.

Hvorledes det?

MIKEL.

Troer Herren ret for Alvor,
At Han kan tegne mig en Arm, et Been?

ANTONIO
bestyrtet.

Hvem er I?

MIKEL

tager et Penselskaft.

See, hvad siger Herren dertil,

Hvis Overarmen havde været her
Saa meget længere? hvis Drengens Been,
Det venstre, havde sluttet saa til Foden,
I Stedet for det, som en dreiet Pølse,
Nu dingler i elskværdig Barndomsfylde?

ANTONIO.

I mener — Gud! jeg troer, at I har Ret.

Hvem er I?

MIKEL

med stolt Foragt.

Lige meget! Een, som veed det;

For hvem man skulde vise meer Respect,
Naar man ei selv er Andet end en Fusker.

ANTONIO.

Hvem er I? Gud i Himlen, hvem?

MIKEL.

Jer Tiener.

Vil gaae.

ANTONIO

griber hans Haand, og opdager en stor Signetring paa hans Finger.
 I er — o, Gud! — »Dryadernes Viinhøst!«
 Jeg kiender denne vidtberømte Ring;
 I — I er Buonaroti.

MIKEL.

Det er muligt.

Vil gaae.

ANTONIO.

O bi, o bi endnu et Øieblik,
 Tilgiv mig, hvis jeg Ulyksalige,
 Af Letsind, Overmod, forført dertil —
 Han griber fortvivlet sit Billed, og holder det for ham.
 Betragt endnu en Gang mit Billed, siig
 Endnu en Gang — nei, nei, I kan det ei!
 O, store Mester! siig: Er jeg en Fusker?
 Er det jer Mening?

MIKEL

foragtelig.

Gaa! I er en svag,

Elendig Mand. Først fuld af Selvtillid
 Og bondestolt; nu slavisk Ydmyghed
 Og Drengetaarer. Gaa! I træder aldrig
 I Kunstens virkelige Helligdom.
 Har end I Sands for Farvens ydre Glands,
 Den løse Vaklen, Nederdrægtigheden
 Vil aldrig svinge sig til ægte Storhed.

Han gaaer, Battista følger ham.

ANTONIO

alene, han sætter bedøvet sit Billed hen.
 Er det en Drøm? Var virkelig i Sandhed
 Den store Buonaroti hos mig her?
 Har han mig sagt — Jeg haaber, jeg er svimmel.
 Han sætter sig, og holder Hænderne for sit Ansigt. Derpaa staaer
 han op igjen.

Ja, svimmel er jeg, men jeg vaager dog,
Et Ord, et græsseligt, har vækket mig:
Jeg er en Fusker! — Nei i Sandhed, nei,
Det havde jeg ei tænkt, hvis Buonaroti,
Den Store, selv ei havde sagt mig det.

For Øiet svæved mig en broget Taage;
Jeg holdt det for en Skønhedsaabenbaring,
Greb Penslen, vilde tro afpræge det —
Og hvad jeg malte, blev igien en Taage,
Et spraglet Spil, ei aandeligt, ei stort,
Berøvet Følelse, Forstand og Forhold.

Med reent, med inderligt hengivent Hierte
Er jeg dog stedse gaaet til mit Arbeid.
Sad for min Tavle jeg, da tyktes mig,
Som om jeg knælte for den Eviges Alter,
Som om han høit fra Skyen aabenbared
Sin fierne Herlighed. Dog tog jeg feil,
Ak, meget! meget!

Som en lille Dreng
Var jeg engang i Florens med min Fader,
En Formiddag. Han handlede paa Torvet,
Da løb jeg ind i Kirken San Lorenzo,
Jeg stod for Giulios og Lorenzos Grave,
Og saae de evige Skikkelser: Aurora,
Den ufuldendte Dag, Tusmørket, Natten,
Af Mikel Angelo i hviden Marmor.
Jeg maatte strax derfra igien og bort,
Dog præged dette Syn sig dybt i Hiertet,

Det Eneste, hvad af den ægte Kunst
 Jeg egentlig har seet. Det forekom mig
 Saa selsomt: stort og skønt, dog strengt og sorgfuldt.
 Det glædte mig, da jeg igien derude
 Stod under Himlens Blaa blandt røde Blomster. —
 Nu staaer jeg atter i Gravhvælvingen.
 Nu er de muntre, flygtige Skikkelser
 Igien forsvundne. Gysende jeg synker,
 Tilintetgiort, for Dæmringen, for Natten.

Rørt.

Velan, saa vil jeg aldrig male meer!
 Gud veed, jeg gjorde det ei for at glimre;
 Jeg gjorde det, som Bien gjør sin Celle,
 Som Fuglen bygger i et Træ sin Rede.
 Var det et Blændværk kun — Endnu en Gang,
 Endnu en Gang skal han gientage det;
 Ei lidenskabelig i Vrede, rolig,
 Med Kraft, som Dagen paa Lorenzos Grav,
 Skal han gientage det — og saa god Nat,
 Du skønne Kunst! saa er jeg, hvad jeg var:
 Et stakkels stille Menneske. Ja ja!
 Jeg vil ei sørge, ei fortvivle; nei!
 Jeg har en reen Samvittighed. Er jeg
 En Kunstner ei — o, jeg er ikke nedrig!
 Om ogsaa Jordens største Angelo
 Mig sagde dette paa, en indre Stemme
 Har sagt: Du er det ei! Den kom fra Gud.

MARIA

kommer.

Hvad feiler min Antonio? Bedrøvet?
 Du maler ei? Ha, hvilken Sieldenhed,
 At see dig ene, uden ved dit Arbeid!

ANTONIO.

Maria! kiære Kone! Maleriet

Er nu til Ende.

MARIA.

Er du færdig?

ANTONIO

smertelig.

Ja!

MARIA.

Hvad er det? Gode Gud! min Ven, du græder!

ANTONIO

tørrer sine Øine.

Vist ei, Maria!

MARIA.

Bedste Mand! hvad er der?

Siig mig det!

ANTONIO.

Gode Kone! bliv ei bange.

Seer du? jeg har her overtænkt Adskilligt,

Hvad saa vort Levned angaaer i det Hele;

Da har jeg indseet, seer du? at den Maade,

Hvorpaa vi leve, gjør os ei lyksalig. —

Saa har jeg altsaa ved mig selv besluttet

Reent at forandre den.

MARIA

forundret.

Hvad mener du?

ANTONIO.

Da jeg for syv Aar siden førte dig

Hiem fra din gamle Fader, som min Brud,

Erindrer du dig, hvad den Gamle sagde?

Lad denne Malen, Anton! var hans Ord;

Hvo stedse lever i en Drøm for Kunsten,

Den duer ei for Verden. Kunstneren

Er ingen Ægtemand, han elsker meer
Sin Musa, end sin Hustru; Søn og Datter
Maae staae tilbage for hans Hiernes Fostre.

MARIA.

Det var en ædel Mand, et trofast Hierte,
En Urt, som stille grøntes i sin Skygge;
Men Blomster havde den Naturen negtet.
Glem det!

ANTONIO.

Vær Pottemager, sagde han,
Som jeg; mal smukke Billeder paa Leret,
Sælg det! saa lever du med Kon' og Børn,
Kan offere dem dit Liv og dem din Tid.

MARIA.

Han indsaae ei, at hvad jeg havde kjær,
Det var din Aand, din virksom skønne Siæl,
At just din Kunst mig gjorde lykkelig,
Fordi den hørte til min Kiærlighed.

ANTONIO.

Mit Barn! man troer tidt meget, som er vrangt.
Jeg har ei gjort dig lykkelig dermed.

MARIA.

Antonio! vil du bedrøve mig?

ANTONIO

omfavner hende.

Du er en Engel, finder dig i Alt;
Men nei, jeg har ei gjort dig lykkelig.
Jeg har ei skienket dig min Følelse,
Paa Drømmebilleder har jeg forødt den.
Hvad jeg fortiente, har i dyre Farver
Jeg atter tilsat uden Sparsomhed.
Imellem havde vi det rigeligt,

Men oftest manglede vi i Dagens Fordring.

Ak, det har ængstet nok dit ømme Hierte!

Velan, fra nu af være det ei saa!

Vi vil ei prøve paa Umuligheder,

Vi vil ei sværme. Jeg ydmyger mig,

Jeg træder i min Dunkelhed tilbage,

Og kan jeg ikke vorde Kunstner — nu,

Saa vil jeg ganske være Mand og Fader.

MARIA.

Du ei en Kunstner? Nu, saa blomstrer Kunsten

Ei meer paa denne Jord.

ANTONIO.

Du gode Kone!

Du elsker mig.

MARIA.

Ja, thi jeg kiender dig.

ANTONIO

tager sit Billed, og sammenligner det med hende.

Du smiler sødt, uskyldigt. Mærker du,

Hvor væmmeligt det Honningansigt leer?

MARIA.

Antonio!

ANTONIO.

Nu seer jeg Feilen! Ak,

Hvi havde jeg mig ei en ærlig Ven,

Som tidligere kunde sagt mig det?

Jeg føler Kraften i mig til det Bedre.

MARIA.

Min Gud! hvad er der skeet?

ANTONIO

betragter veemodig sit Billed.

Mig synes dog,

Det stakkels Billed eier Noget; Noget,
Der ikke ganske vække kan Foragt.
Ei Farven blot, ei Penslens Færdighed,
Ei blot det friske Spil af Lys og Skygge;
Meer — noget Inderligt, Høitideligt!

MARIA.

Hvad er der skeet? Antonio! siig mig det.

ANTONIO

efter en Pause.

Han skal gientage det endnu en Gang! —
To Gange tordned han mig det i Øret;
Men Dommen fældes maa den tredie Gang —
Saa vil jeg male Potter!

MARIA.

Hvo har været

Her?

ANTONIO.

Mikel Angelo Buonaroti!

MARIA.

Og han? han sagde —

ANTONIO.

Stille, kiære Barn!

Vi vente vil den tredie Kiendelse.

End kan jeg ikke rive mig saa rolig

Fra denne skønne, høie Verden løs.

Endnu en Gang — saa vil jeg male Potter!

TREDIE HANDLING.

ANTONIO

alene ved sit Billed.

Nu skal det overdrages kun med Fernis.
Et alt for giennemsigtigt Slør! O, kunde
Jeg reent unddrage det fra Mængdens Øine!
Hvi tvinger Nøden mig at sælge det?
Thi er det ei Bedrag, at tage slig
Betaling for et slet, mislykket Arbeid?
Men Greven har jo seet det selv, har selv
Budt mig Betalingen derfor. Alt dengang
Har jeg jo sagt ham, at det var for meget.

Han tager sin Pensel.

Jeg vil endnu dog her i Græsset male
En Hyacinth. Naar skønne Piger døe,
Bestrøer man jo med Blomster deres Grav.
Ak, Haabet var saa skjønt — det er ei mere!
Velan! her vil jeg plante det en Blomst;
Den sidste Ære! — Hvordan skal jeg leve,
Naar jeg ei male kan? Er Malningen
Ei saa nødvendig mig, som Aandedraget?

Nu vel! jeg vil den hele, lange Uge
 For Viv og Barn arbejde — Haandværksdønt;
 Kun Søndagformiddag — den skal endnu
 Tilhøre mig. Da skal den skønne Iris
 Med sin syvfarvede, sin luftige Bue
 Besøge mig end i den aarle Morgen.
 Da vil jeg male, tegne, componere
 Kun for min egen Lyst. Det er dog en
 Uskyldig Fryd. I Hytten vil jeg hænge
 De smaae bemalte Tavler; smykke vil det
 Jo Væggen dog, Maria elsker dem,
 Den lille Dreng som hun. Og naar jeg dør,
 Og naar en Pilegrim forvilder sig,
 Og seer de brogede Billeder her i Hytten,
 Vil det dog røre ham. Enhver er ei
 Saa haard, som denne Angelo. Da vil
 Han sige: Manden meente det dog ærligt,
 Han elskte med Oprigtighed sin Kunst.

GIULIO ROMANO

kommer; han standser i en Afstand, uden at mærkes af Antonio,
 og betragter ham.

Der sidder han, den Musers Yndling! Atter
 Han maler paa et Billede, for atter
 At sætte Verden i Forundring. O,
 Hvor længes jeg at kiende ham, den Store!
 Taalmodighed! I lange Drag jeg nyder
 Min Glæde. — Var jeg vaagen? Saa jeg ret?
 Hvad, Giulio? til Correggio maa du reise,
 For atter der at see en Rafael?
 O selsomt, underfuldt, heel underfuldt!
 Stort bygges Skoler i de store Stæder,

Af Fyrster understøttes Flid og Stræben,
Ungdommen dannes efter gode Mønstre,
Fra spæde Barndom over Haanden sig;
Saa viser sig en heldig Leilighed
At give Prøver paa den lærte Kunst —
Og hvad, hvad vorde saa vi Lærlinger?
Kun Lærlinger, selv gode, sieldne stundom;
Men, skal Geniet atter vise sig —
Det groer ei i et Drivhuus, kunstig Varme
Udklækker ei den underskønne Frugt.
Det maa derude voxte vildt i Skoven,
Tilfældig af en Hændelse saaet hen,
Tilfældig siden modnet ved et Under.
Og inden vi det veed, og medens vi
Forstenes i Betragtning af vort Mønster,
Og mene, Kunsten mægter intet meer,
Staaer atter herlig frem en Genius,
Og vi? vi skue, og forundres atter.
O selsomt, at et Nazareth saa ofte
Det Himmelske frembringer, at saa ofte
Den skønne Aand, som huldt begaver Verden,
Sin Vugge finder i en ussel Krybbe.

Han nærmer sig Antonio, og betragter hans Arbeid.

ANTONIO.

Staa der, du lille blege Hyacinth!
Mig dit violblaa Skiær betyder Døden.

GIULIO

træder atter umærket tilbage, og betragter Antonio.

Han seer saa venlig ud, som hvad han maler;
Blid, yndig, fuld af Følelse. Kun Sorgen
I Mandens Miner kiender ei hans Kunst;

Den skønne Colorit, som den saa rigt
Besidder, blomstrer ikke paa hans Kinder.

ANTONIO.

Der staaer igien en fremmed Reisende.

De hilse hinanden.

GIULIO.

Min kiære Herre! tilgiv, dersom jeg
Forstyrrer eder; men jeg kan umulig
Forlade dette Sted, før jeg har hilst
Den siældne Kunstner, som er Stedets Pryd.

ANTONIO.

Ak, gode Gud! da lærer I kun her
At kiende en bedrøvet, modløs Mand.

GIULIO.

Umuligt! Skulde atter her en Sol
Kun varme Andre, uden Varme selv?

ANTONIO.

Min bedste Herre! I er mild og venlig,
I kan ei ville krænke mig; dog krænkes
Jeg uden eders Villie. Sol! Ha, vidste
I ret, hvor dunkel denne Afgrund er —

Han lægger Haanden paa sit Bryst.

Den mindste Stierne klarer ei min Nat.

GIULIO.

En Glorie straalér klar af eders Nat,
Der herlig, som Udødeligheds Glorie,
Jert Hoved krandsé vil. Hvad er jert Navn?

ANTONIO.

Jeg kalder mig Antonio Allegri.

GIULIO.

Antonio Allegri da Correggio! —

Hvor kan endnu det Navn mig klinge fremmed,
Som snart hver Tunge taler smidigt ud?

Jeg seet har eders Nat, Antonio!

I Kirken hisset. Hvad I vilde vise,

Det har I viist: et Underværk. Igiennem

Jordlivets mørke Nat udstraaler Lyset,

Og glæder Hyrderne. En af de Hyrder

Er jeg. Jeg staaer forfærdet end for eder,

Begriber ei det Under, som jeg skuer,

Med Haanden over Øiet, tvivlende,

Om hvad jeg seer, ei er et Blændværk kun.

ANTONIO.

Ak, alt for meget er det kun et Blændværk.

I er en ædel Mand, I elsker Kunsten;

Men — o, fortryd ei paa, hvad jeg maa sige:

I kiender den ei bedre, end jeg selv.

GIULIO.

Antonio! jeg forstaaer ei eders Tale.

ANTONIO.

Jeg har i lang Tid ei forstaaet mig selv.

GIULIO.

I Alt er I mig ubegribelig:

Hvor I er modnet saa paa egen Haand;

Hvor I kan end reent være skiult for Verden;

Hvor I kan tvivle om jert eget Værd!

ANTONIO

som for at prøve ham.

Hvad siger I nu her om dette Billed?

GIULIO.

Formaaer et Ord at tolke, hvad jeg føler?

I Fald jeg siger skiønt, hvad har jeg sagt?

Jert Billed er guddommeligt! Mens jeg
 Betragter det, opvaagner i mit Hierte
 Vel tusind Følelser, som forhen slumred.
 Det er, deri bestaaer Geniets Virkning!
 Før stod den rafaelske Madonna
 Alene som Guds Moder for mit Øie;
 Kun saadan kunde jeg mig tænke hende.
 Her er hun ganske, ganske anderledes,
 Dog end Maria; meer den hulde Qvinde,
 Den glade Moder, end en Himmeldronning.
 Rafael hævet har det Jordiske
 Til Himmelen. I lokker Himlen ned,
 At den forbinder sig med Jordelivet.

ANTONIO

betragter ham et Øieblik med glad Forundring, men siger derpaa
 nedslaaet og mistænkelig:
 Og seer I ingen Feil i dette Billed?

GIULIO.

Hvad Feil? Hvor slig en Rigdom er af Skønhed,
 Der feiler Intet. Hvo vil klage over,
 At Overflødighed end ei er Alt?

ANTONIO.

Og hvad, hvad er der ei?

GIULIO.

Hvad dette Billed

Giør til et Mesterstykke, det er der.
 Det lever, aander i et Guddomsliv,
 Er fundet op med Siæl, med dyb Forstand,
 Udført med Flid, med Følelse, med Varme.
 Hvad kan jeg ønske meer?

ANTONIO.

Nu har I rost det,
Nu siig mig, hvad der feiler!

GIULIO.

Eders Aand
Har ikke feilet. Selv hvor Kunsten svigted,
Hvor stundom jer Hukommelsen slog feil,
Har I ved Kraft, Fremstilling, Livlighed,
Idee bibragt selv eders Feil en Ynde,
Som hører, synes man, jert Billed til.
Selv deri har med Rafael I Liighed.

ANTONIO.

Siig mig, min Herre! hvor har Kunsten svigtet?
I veed ei, hvor I gjør mig lykkelig,
I det I viser Feilen mig.

GIULIO.

Ih nu,
Den blotte Tegner kunde have Eet
Og Andet vel at sige mod jert Billed.

ANTONIO.

Som for Exempel?

GIULIO

beskeden.

Denne Arms Forkortning
Er neppe ganske rigtig. Drengens Been
Mig synes ogsaa alt for barndomsfyldigt
At mangle Omrids. I har Godhed for
Det blidt Afrundede, deraf det kommer,
At stundom I undgaaer det Strengbestemte.

ANTONIO.

End Eet, saa aander jeg igien, min Herre!

Hvorledes finder I Madonnas Smil,
Og Barnets?

GIULIO.

Egent, egent, o men skønt!

ANTONIO.

Ei væmmeligt? ei ækelt, honningsødt?

GIULIO.

Saaledes tænker jeg mig Engle smile.

ANTONIO

naiv.

Ak, Gud! jeg tænkte mig dem ligesaa.

GIULIO

smilende.

Og sørger nu, fordi det blev saa skønt?

ANTONIO.

Og sørger nu, fordi jeg reent bedrog mig.

GIULIO.

Nu er I atter gaadefuld.

ANTONIO.

Min Herre!

I har mig talt ud af mit eget Hierte.

Det trøster mig, at der foruden mig

End findes Mennesker, og sieldne, gode,

Som — feile kan med mig paa samme Viis.

Hvad meer mig undrer, er den rette Dom

Som I har fældet over mine Feil.

Der har I Ret; I taler det kun mildt

Og skaansomt ud. Og visselig, jer Tale,

Saa indsigtfuld og sindrig, maatte glæde

Mig overordentlig, hvis ei jeg vidste —

Desværre hørte jeg det først i Dag —

At daarlig er min Daad og uden Værd.

GIULIO.

Og hvo har sagt jer det?

ANTONIO.

Den største Kunstner
I vor Tid, og maaskee til alle Tider.

GIULIO.

Ha — Mikel Angelo?

ANTONIO.

I nævner ham.

GIULIO.

Det ligner ham! Det brudte Vognhiul løber
Endnu ham vildt omkring i Hovedet.

ANTONIO.

Jeg har uvidende, letsindig først
Fornærmet ham. Den Mand, som boer derhenne,
Et selsomt Menneske, der hader mig,
Kom til mig før, fortalte mig: den Herre,
Som sad og drak ved Bordet, var en Farver,
En ubehøvlet, uforskammet Svend,
Som dømte rask om Alt, og vidste Intet.
Saaledes har jeg vistnok ei modtaget
Ham med den Agtelse, som han fortjener.
Han kom og talte spottende til mig,
Jeg gav i Spot ham Svarene tilbage.
Da blev han opbragt, kaldte mig en Fusker;
Om ogsaa Farven lued for min Sands,
Jeg vilde aldrig hæve mig til Storhed,
Til Aandens Skiønhed.

GIULIO

opbragt.

Deri har han Ret.

I vil ei gjøre det, I har alt gjort det,
Høit over det sixtiniske Capel!

ANTONIO

med en varende Haandbevægelse.

Ak, kiære Ven!

GIULIO

som før, og med Selvfølelse.

I troer, jeg taler som

Den Blinde her om Farven; men I feiler.

Er jeg ei Michael, ei Angelo,

Jeg er et Menneske, en Mand, en Romer;

Om ei en Cæsar, dog en Julius.

Mig har man ogsaa lært, hvad Malen er.

Den store Rafael Santio var min Mester,

Hans høie Aand end hviler over mig.

Jeg har et Ord at blande med i Lauget.

ANTONIO

bestyrtet.

O, Himmel! I er Giulio Romano?

GIULIO.

Det er jeg.

ANTONIO.

I er Giulio Romano,

Den store Maler, Rafael Santios Yndling?

GIULIO.

Det var jeg.

ANTONIO.

Og I siger, jeg er Maler?

GIULIO.

Jeg siger eder: Siden Rafael døde,

Er i Italien ei større Maler,

End I: Anton Allegri da Correggio.

ANTONIO

sætter sig.

Tillad, min Herre! thi mit Hoved svimler.
Det har jeg aldrig end oplevet; jeg
Begriber ei, hvor jeg det overlever.
Mit hele Liv flød hen til denne Time,
Som en i Skyggen ukiendt lille Bæk.
Jeg troede ei at være noget Stort,
Ei heller, at jeg var saa ganske liden.
Kun stolende paa Lykken, paa min Musa,
Sad jeg og malte — og det lyktes mig.
Nu maa jeg paa den samme Dag opleve,
At To, de største Mestre, nærme sig
Min Hytte; Een nedknuser mig i Støvet,
Den Anden hæver mig til Skyerne.
Hvad skal jeg tænke? Gud! er det en Drøm?

GIULIO.

Og naar den Anden siger nu det Samme,
Som jeg, hvad saa?

ANTONIO.

Hvad? Mikel Angelo,
Han skulde, troer I?

GIULIO.

Det er just hans Vane,
At giøre det, som Ingen troer. Den Ildaand
Er meer Titan end Gud, og derfor er
Hans Storhed, som den ældste Kæmpeverdens.
Mildheden mangler ham. Ei Barnet Amor
Indtager strax ham for en enkelt Gienstand,
Men Eros derimod, den ældre, fatter
Alt i hans Bryst med vældig Kiærlighed;
Ei et bevinget Barn, en moden Yngling

Med Marv og Avlekraft. Jeg træffer ham.
 Vær rolig! Jeg forstaaer at leve med ham.
 Titanen har et menneskeligt Hierte;
 Som Kronos avler han vel Kæmpebørn,
 Dog raser ei i ham Fortæringslysten,
 Nei, nei — han river Lyset, som Prometheus,
 Fra Himlen, for at livne mangel Jordklimp.
 Og eders Værker, min Antonio!
 Vil han beundre, naar sig Stormen lægger.
 Gak ind i eders Huus, jeg seer ham komme.

ANTONIO.

Hvad skal jeg tænke her, hvad skal jeg troe?

Han gaaer ind.

MIKEL

kommer.

Nu kan vi reise.

GIULIO.

Endnu ei, desværre!

Et større Hiul igien er sønderbrudt,
 Som først maa sættes i tilbørlig Stand,
 Før vi gaae videre.

MIKEL.

Hvad skal det sige?

GIULIO.

Nu, Kiære! hvad det er. I mindes vel
 Den herlige Vandmølle hisset nede
 Ved Floden, ganske paa en egen Maade
 Nybygget? Hvis jeg ikke feiler, har
 I Florens I selv bedret paa Modellen.

MIKEL.

Et prægtigt Værk!

GIULIO.

Nu hør, og ærgre jer:

En fornem Herre kieder sig, maa just
Opholde sig ved Møllen, som vi her.
For Tidsfordriv laer han sig vise den;
Men Mølleren, ei underdanig nok,
Strax bringer Adelsblodet ham i Kog.
Han drager ud sit Sværd, og hugger ind
I Værket, just hvor Mestrens kloge Haand
Med sielden Kunst forbandt det Vigtigste.
Saa stiger han til Hest, og rider bort.
Nu Møllen staaer, og Manden er fortvivlet.

MIKEL.

Nu, vi maae hielpe Mølleren igien.
Jeg lader strax den ene Kiørehest
Mig sadle, rider ned; det gjør jeg snart
I Stand. Gid kun jeg kunde træffe Knegten!
Jeg skulde stække ham hans Hovmodsvinge.

GIULIO.

O, det var skönt, i Fald I kunde stække
Lidt Overmodets alt for stolte Vinge.

MIKEL.

Hvad mener I?

GIULIO.

I elsker Digtekunsten,
Har selv Sonetter gjort og mangt et Vers.
Tilgiv, at jeg paa en forblommet Maade
Har talt med eder; thi den nøgne Sandhed
Er fast for slem.

MIKEL.

Jeg holder af det Nøgne;

Kun Klædebonnet skiuler Skjønheden.
Kom reent herud dermed, om jeg maa bede!

GIULIO.

Nu, Mester! I behøver kun at tage
En større Maalestok for Alt, saa har
I Sandheden. Den sieldne Mølle tyder
Paa Menneskets Natur, den Adelstolte
Paa Kunstnerstolthed; Sværdet er et Ord,
Det vilde Mølleslag — et Stik i Hiertet.

MIKEL

forstaaer ham.

Ha ha!

GIULIO

undseelig, dog modig.

Vi har ei altsaa nødig, seer I,
At sadle Kiørehesten. Hielpe kan I
Selv uden det, ja tugte, hvis I vil;
Den Skyldige kan ei undgaae jer Hevn.

MIKEL

stolt og kold.

Det klæder eder godt til mig at tale
I dette Sprog!

GIULIO

varm.

O, Buonaroti! I

Har tvunget mig dertil. Troer I, jeg har
Forglempt den Agtelse, som eders Aand,
Som eders Mesterskab jeg skylder? Agt
For Mesterskab, for Aanden tvinger mig
Just til at tale saa. Thi ikke elsker
Jeg enkelt Mesterskab og enkelt Aand,
Men hver, som herlig til det høie Maal,
Af Himmelen begeistret, virker med os,

Hvor pragtløs end og bly den viser sig;
Fordi jeg veed, det skønne Livets Træ,
Som Genius vi kalde, voxer bedre
I den forladte, nøgne Klipperift,
End i den giødede, for fede Dal.

MIKEL.

I taler smukt, I burde være Præst.

GIULIO.

Jeg veed ret godt, hvad I vil sige dermed,
Og vredes ei. I mener, Kunstneren,
Som Helten, skal ei tale, han skal handle.
Der har I atter Ret; ei heller har
Jeg nødig her at sige Buonaroti,
Hvor tidt jeg med Henrykkelse beundred
Hans himmelske Instinct, hans stumme Viisdom.
Dog er ei Mennesket blot Helt og Kunstner,
Men Menneske. Skønt at udvikle, Ven!
Sin Menneskelighed, er ogsaa Kunst.
Foragt ei Talen! Ogsaa Bien bygger
En Celle sig, og Bæveren en Hytte,
Og Løven fører Krig mod Tigeren;
Paa Mandens Læbe vaagnede først Sproget,
I Ordet speiler sig hans Inderste
Meer tydeligt, end selv i Handlingen,
Der tidt har en forviklet, ufri Grund. —
I er en daadfuld og en kraftig Aand;
See, det erkiender jeg! Saa vær retfærdig,
Og spot ei mig, hvis den forstandige,
Sindige Mand I truffet har i mig,
Ei heller ganske uden Guddomsgaven!
Jeg ønsker ingen skønne Taler her;

Kun eders Daad har løst mit Tungebaand,
Kun eders Daad kan binde det igien.

MIKEL.

Hvad vil I?

GIULIO.

Buonaroti! see, I har
Foragtet denne vakkre Maler, kaldt ham
En Fusker. Er det sandt? er han en Fusker?

MIKEL.

Hvad Diævlen bryder jeg mig om den Karl?

GIULIO.

Saa bryder I jer ei om Kunsten meer?

MIKEL.

Lad Hvermand sørge for sig selv! Saadan
Gjør jeg, og dermed Basta! Det bekymrer
Mig lidt, hvad Andre sige kan om mig.
Er han ei Fusker, er det godt for ham;
Han er en uforskammet Knegt, det veed jeg.

GIULIO.

Han er en venlig, en elskværdig Mand.
Giestgiveren, hans Fiende, har forført ham,
Har sagt ham, at I var en overmodig,
Uvoren Svend, en Farver, ubehøvlet,
Som dømte rask om Alt, og vidste Intet.
Han vilde hidse eder paa Antonio;
Han hader ham.

MIKEL.

Det har den Æsel sagt?

GIULIO.

Nu seer I, at Antonio er uskyldig;
Han har ei kiendt jer.

MIKEL.

Selv mod Ubekjendte

Man artig være skal.

GIULIO.

Og var I det?

MIKEL tier.

GIULIO.

Endnu et Ord, saa vil jeg ogsaa tie.
Hvad, Buonaroti! begge vi har seet
I Dag, uventet, maa — det kan ei Andet —
Os fylde med den høieste Forundring.
I skærer ikke, som den blinde Mand,
Kun smukke Ting i Træ, reent uden Øie
For Andres Dygtighed, for Andres Værd.
I eders Aand er Kunsten Videnskab,
Jert skarpe Blik igiennemtrænger den.
Saa veed I og, saa vel som jeg, og bedre,
Hvad denne By besidder for en Kunstner.
I Vertens Sal har I seet flere Sager
Af ham: den skønne Leda, Danae.
Ei blot Madonner kan han male smukt,
I Parma skal han have malet Fresco
I Kuplen, fuld af Kraft og Poesie.
Gak ind i Kirken hisset, see hans Nat,
Og blier det da for ham i eders Siæl
Ei høiyls Dag — saa vil det aldrig dages.

MIKEL.

Jeg har jo sagt ham, at han har Talent.

GIULIO.

Talent! et fattigt Ord, en Halveskillings,

Som man til hver en Betler pleier kaste.
Beviser dette Billed kun Talent?

MIKEL.

Det er jo fuldt af Feil.

GIULIO.

Feil har det, ja,
Fordi det er et menneskeligt Værk.
Hvad har ei Feil? I har vel aldrig feilet?
Troer I, at Intet mangler eder? Udgjør
Den blotte Tegning Malerkunsten? Hvad
Er Tegningen? blot Nødhielp, Unatur.
Der gives ingen Linier; vi kalde
Det Linier, hvor Stoffet hører op.
Selv Stoffets Efterligning altsaa, Farven
Med Lys og Skygge, det er et Maleri;
Skjønheden, Tanken og Forbindelsen,
Det er Genie. Og mangler dette her?

MIKEL.

Hvor er den store Stil?

GIULIO.

Hvad kalder I
Den store Stil? Er ei den dybe Sandhed,
Den høie Skjønhed stor, om end naiv
Den ikke svinger sig til vældig Strengthed?
Der aander herlig Kraft, høi Dristighed
Og sieldent Mod i Alt, hvad I frembringer;
Dog Mennesket er Menneske, ei Gud,
Som saadan sømmer sig ham barnligt Sind,
Enfoldig Ydmyghed. Og jeg tilstaaer det:
Med alt det, at jert vældige Exempel
(Vel ogsaa egen Drift, Tilbøilighed)

Mig, Giulio, den ringere Planet,
Drev fra min blide, rafaelske Bane
Lidt stundom ud i det Ubændige —
Saa er og bliver mig dog Hiertets Godhed
(Der ogsaa viser sig i ægte Kunst)
Det Helligste i Kunsten, som i Livet;
Og hvor jeg seer den, aabenbarer sig
Samvittighedens Engel mig, og viser
Mig Veien til mit Hiem med Liliestænglen.

MIKEL

med undertrykt Bevægelse.

Jeg føler altsaa ikke?

GIULIO.

Jo, det Hele,
Det Store. Selv den milde Følelse
Jer griber oftere, end selv I troer.
Skønt sidder i San Pietro Jesu Moder
Med hellig, inderlig Medlidenhed,
Endskiøndt af Steen, med Liget af sin Søn;
I menneskelig, dybtfølt Ydmyghed
Modtager eders Adam Aand og Liv
I det sixtinske herlige Capel
Af den almægtige Skabers Fingerspidse.
Ved Gud, der lever og der blomstrer Intet
I Mennesket, som leved ei og blomstred
Til sin Tid og i eder. Men jert Væsen
Er haardt. Det rivende, uslebne Ydre
Er en antik, en ædel Rust, hvorunder
Metallet glindser i sin hele Skønhed.
Tilgiv, hvis jeg med mine Taler har
Fornærmet eder! Thi jeg føler: hvad

Jeg siger eder, veed I bedre selv.
 Jeg har kun sagt det, for i Hast at vende
 Det haarde Uveir, at den arme Mand
 Ei længer sig skal græmme. Eders Ord
 Har pludselig berøvet ham sin Tillid,
 Sin Munterhed; et Ord af jer formaaer
 At give ham dem pludselig tilbage.

MIKEL
 i Tanker.

Hm!

BATTISTA
 kommer.

Mine Herrer! Vognen er alt færdig.
 Befaler I, at man skal spænde for?

MIKEL.

Min Giulio! vil I besørge det?
 Jeg har et Ord i Eenrum først at tale
 Med denne Dannemand.

GIULIO.

Heel vel! Han gaaer.

MIKEL.

Hvad har

Den Herre sagt om mig til Maleren?
 Hæ?

BATTISTA.

Bedste Herre! hvad har jeg da sagt?

MIKEL.

At jeg en Farver var, har Herren sagt;
 En overmodig, ubehøvlet Svend.

BATTISTA

slaaer sig for Brystet.

Saa maa den evige Retfærdighed
 Mig evig straffe, hvis —

MIKEL.

Hold Han sin Mund!

Den evige Retfærdighed bekymrer
Sig ei om slig en Usling, som Han er.
Tag Han i Agt sig for den timelige
Retfærdighed; er man til Galgen moden,
Saa blier man hængt. Forstaaer Han mig?

BATTISTA.

Min Herre

Er —

MIKEL.

Farver, og en Farver i det Grove.

Han tager sin Pidsk af Bordet.

Til grovt at farve bruges grove Pensler;
Hvad synes Herren om, i Fald jeg farved
Ham Ryggen carmoisin?

BATTISTA.

Gud staae mig bi!

MIKEL.

Jo vist, det gjør han strax! — Hans Usselhed,
Hans Nederdrægtighed, den staaer Ham bi.
Jeg vil ei smitte mine Hænder paa Ham.
Dog var det bedst, i Fald Han uden Omsvøb
Recommendeerte sig; thi Ønskeqvisten
Her i min Haand, den vipper mægtigt, seer Han,
Har megen Lyst at komme skiulte Kilder
I Hast paa Spor paa Herrens fede Ryg.

BATTISTA.

Ak, Eccellenz! det er en Misforstand.

Han forføier sig hurtig bort.

MIKEL.

Ja, løb du kun! Har ei den Niding fast
Opbragt mig? Ha, nu kan jeg først forstaae,
Hvi Maleren, den stakkels Diævel, her —

Han gaaer langsomt hen, og sætter sig for Billedet.

Sligt maa man see med Rolighed, i Mag.
Man kan mig vise, hvad man vil, i Tummel
Og Støi — ei op for Øret stiger blot
Mig Blodet, op for Øiet med. Selv denne
Belærende Snakken irriterer mig.

Hvad jeg skal tænke, kan jeg tænke selv.
Den Giulio Romano — som om ikke —
Nu, nu! han følte det ret godt tilsidst.

Seer paa Billedet.

For Pokker! ja, det Billed er godt malt.
Det kalder jeg et Maleri! Poetisk!
Og Træet, Blomsterne, Baggrundens Landskab!
En smagfuld Klædedragt! Og dette Gienskin!
En deilig Qvinde, ja, ved Gud! det er hun;
Giovanni allerkjærest, Jesusbarnet
En Engel. Ha, ved Bacchus! det er Farve.

Og jeg! da Paven tvang mig til at male,
Da jeg de florentinske Karle ud
Af Templet drev, som Duekræmmere,
Og satte selv mig paa Stilladset, famled
Halvandet Aar i Blinde, blev saa vred,
At nær jeg havde Paven dræbt med den
Nedstødte Spand, da alt for tidlig ind
Han i mit Værksted traadte mod sit Løfte! —

Jeg veed det: jeg er egentlig ei Maler.
En Billedhugger er jeg. Hvad Sculptur

Anvende kan i Malningen, det har jeg.
I Tegning, i Opfindelse er Ingen
Mig liig. Men ned i Farvepotten veed
Jeg ikke ret at dyppe, det er afgjort;
Og det veed denne Mand, det maa man sige.

GIOVANNI kommer ud; da han seer den Fremmede, staaer han stille.

MIKEL.

Du Lille! hør engang.

Giovanni kommer.

Et artig Barn!

Det er ei bange for et fremmed Ansigt;
Er ei forvænt. Kom hid, min lille Dreng!

Giovanni nærmer sig.

Men seer jeg ret? Ei! det er jo Giovanni
I Stykket her.

GIOVANNI.

Ja vist! jeg er Giovanni,
Min Fader har mig malet af.

MIKEL.

Du er

Antonios Søn?

GIOVANNI.

Ja! Og min Moer Maria

Er ogsaa der.

MIKEL.

Hvor?

GIOVANNI.

Ih! der sidder hun.

MIKEL.

Ha ha!

GIOVANNI
peger paa Billedet.

Det er det deilige Barn Jesus,
Men ham har vi ei selv i Huset.

MIKEL.

Ikke?

Hvor er da han monstro?

GIOVANNI
med Fingeren i Veiret.

Han er i Himlen.

MIKEL.

Deroppe?

GIOVANNI.

Ja, der sidder han i Skyen
Jo med de andre smukke Englebørn.

MIKEL.

Hvad gjør de der?

GIOVANNI.

De lege med hinanden.

MIKEL
kysser ham.

Du søde Unge! sæt dig paa mit Skiød,
Her paa mit Knæ.

GIOVANNI.

Ja, jeg vil ride paa
Dit Knæ; du er min Hest. Nu vil jeg ride
Paa dig til Parma.

MIKEL.

Godt! Men jeg maa løfte
Dig op; Stigbøiler har vi ingen af.

GIOVANNI.

Dem har endnu ei Smeden gjort os færdig.

MIKEL.

Forstaaer sig!

GIOVANNI

rider.

Hop sa sa! Bliv ved, bliv ved!

Du maa bestandig lade Hesten ride.

MIKEL.

Nu er vi komne da til Parma alt.

GIOVANNI.

O, nei! vi er jo kun den halve Vei.

MIKEL.

Da stiger Rytteren af, gaaer i et Vertshuus,

Og faaer sig lidt at spise.

GIOVANNI.

Lidt at spise?

MIKEL tager i Lommen.

GIOVANNI.

Hvad har du i din Lomme?

MIKEL

slaaer ham over Fingrene.

Giv kun Tid!

Afsides.

Jeg tog dem med til Mester Martins Børn;

Dog de maae bie, og desuden kan

Jeg kiøbe nogle nye i Modena.

Han tager et Kræmmerhuus frem.

Jeg veed ei, om du er for brændte Mandler?

GIOVANNI

griber efter dem.

Jo, brændte Mandler er jeg meget for.

MIKEL.

Taalmodighed! Siig, om de smage dig!

GIOVANNI.

De smage mig.

MIKEL

giver ham Kræmmerhuset.

Saa smag!

GIOVANNI spiser.

MIKEL.

Men paa mit Skiød

Skal du fortære dem.

GIOVANNI

undviger ham.

Nei, i et Vertshuus

Maa jeg fortære dem, mens Hesten hviler.

MIKEL.

Og faaer lidt Havre. Faaer jeg ingen Havre?

GIOVANNI.

Kom, Hest! der har du Havre.

Stikker ham en Mandel i Munden.

MIKEL

griber ham.

Hvad, dit Skarn!

Du kalder mig en Hest? — Det er Guds Straf:

Jeg kaldte jo din Fader før en Fusker,

Og ved de evige Muser i Olymp!

Det er han ikke meer, end jeg er Hest.

MARIA kommer.

GIOVANNI.

Der er min Moder med.

MIKEL.

Det er din Moder? —

En deilig Qvinde, liig sin hellige Navne!

Han sætter Drengen ned, og staaer op.

GIOVANNI.

See, Moer! der er en fremmed Mand, han har

Forært mig brændte Mandler; see!

MIKEL.

Madonna

Kan jeg vel vente mig Tilgivelse?

MARIA.

Min ædle Herre! Tak for eders Godhed.

Til Barnet.

Har du alt takket Herren?

GIOVANNI.

Tak, du Herre!

MARIA.

Uartige! hvad? dutter du en Fremmed?

MIKEL.

Ak, lad ham det, Madonna! Tag jer Vare
For at fordærve med vor Tids Forkeerthed
Den rene, paradisiske Natur.

MARIA.

I elsker Smaa?

MIKEL.

Ja, thi de er saa store.

Her boer I?

MARIA.

Ja, der seer I vores Hytte.

MIKEL.

Antonio, Maleren, er eders Mand?

MARIA.

Ja, kiære Herre!

MIKEL.

Er han saa elskværdig

I Livet, som i sine Billeder,

Saa maa I leve velfornøjet med ham.

MARIA.

Min Herre! Kunsten er et falmet Gienskin
Af den forborgne Sol.

MIKEL.

I Sandhed?

MARIA.

Tro mig!

MIKEL.

I lader ikke til at være munter.
En vakker, driftig Mand, en deilig Kone,
Et artigt Barn — der staaer et Paradiis
Af huuslig Lykke jo alt færdigt for os.

MARIA.

Og dog, dog mangler endnu Eet til Lykken.

MIKEL.

Og hvilket?

MARIA.

Lykken.

MIKEL.

Er Genie og Skønhed

Ei store Gaver alt af Fru Fortuna?

MARIA.

Ak, Ormen nager skiult i mangel Blomst.
Min Mand har været syg, er let at ryste.
Hvert Indtryk virker stærkt paa ham; endnu
I Dag har her han haft en heftig Sorg.

MIKEL.

Jeg veed det vel, at Mikel Angelo
Har været der og taget ham lidt skrap.

MARIA.

Han har særdeles krænket ham.

MIKEL.

Maaskee

Har han sagt Sandheden. Nu, Angelo
Har sagt ham, han var ingen sielden Maler.
Hvem veed? maaskee har Manden Ret. Han maa
Forstaae det vel; hvad kiende vi dertil?

MARIA.

Og kom fra Himlen selv en Angelo,
Og sagde det, saa troede jeg ham ei.

MIKEL.

Ei, ei! er I saa vis i eders Sag?

MARIA.

Det Høieste, det Visseste, jeg veed,
Er, at jeg elsker min Antonio;
Fra ham kan ikke skilles, hvad han virker,
Saa elsker jeg med ham hans skønne Kunst.

MIKEL.

Og det er nok? I elsker blindt hen, uden
At kiende, uden at udgrunde det?

MARIA.

Erkiende, grunde ud, maa Manden giøre,
Saa vidt han kan. Dog maa vel ogsaa han
Med os til Følelsen sin Tilflugt tage.

MIKEL.

Brava Madonna! I er efter min Smag.
Tilgiv, i Fald jeg lidt har fristet jer!
Saadan maae Qvinder tænke. — Hvad nu ellers
Den Mikel Angelo angaaer: det er
En vild Krabat, det kan vel ikke negtes;
Men tro mig: han er og et ærligt Skind!
Tidt er hans Ord Cyclopens Larm i Dybet,

Naar Ilden brænder alt for stærk. Dog kan
Han ogsaa være rolig, og da tænker
Og føler han for lang Tid, som Kamelen,
Der tømmer Kilden, for i heden Ørk
At have Forraad siden. En Vulcan
Indgyder Frygt, men modner ogsaa Frugt.
Knap har den bruset ud, saa bygge Skarer
Af Mennesker paa den, vel trives Sæden,
Den vorder mere kiærnefuld og rig,
Med Blomster og med Buske krandses Svælget,
Og Alting aander i et Glædesliv.

MARIA.

Det vil jeg gjerne troe.

MIKEL.

Den største Smaating
Er ofte Aarsag til en stor Bedrift.
Vel føder ofte Bierget kun en Muus,
Dog tro I mig: Muus føder ogsaa Bierge.
Saa lad det altsaa ei forundre jer,
I Fald den dumme Løgners plumpe List
Har Angelo lagt ud med eders Mand!
Det ene Ord jo giver let det andet.
Ei Elskov blot, selv Heftighed og Vrede
Gaae blinde med en Dug for Øinene.

MARIA.

I taler meget blidt og klogt, min Herre!

MIKEL.

Nu, seer I? Buonaroti sendte mig
(Jeg er hans Ven), at sige eder dette;
Og til Beviis paa, at han ærer Anton,

Gier han ham denne Ring, og beder ham

Han tager Signetringen af sin Finger og giver hende.

At bære Ringen, som et Venskabstegn.

Personlig sees de sikkert snart igjen;

Saa skal Antonio mere klart erfare,

Om Buonaroti har ham kiær af Hiertet,

Og om han virker Noget til hans Held. Han gaaer.

ANTONIO,

som er kommen ud i Døren, og har holdt sig tilbage under Mikel

Angelos sidste Ord, iler ud imod Maria, da han seer hende ene.

Maria! bedste Barn! hvad har han sagt?

MARIA.

Den Fremmede?

ANTONIO.

Han, Mikel Angelo.

MARIA.

Antonio! hvad siger du? Umuligt!

Det var ham selv?

ANTONIO.

Ja! ja! ham selv, ham selv.

Der gives kun een Slig i hele Verden.

MARIA

henrykt.

O, sieldne Lykke! Glæd dig, min Antonio!

Han legte med vort Barn, han talte til mig

Med venlig Godhed. Denne skønne Ring

Gav han til dig; han skatter, elsker dig,

Den Ædle, han vil sørge for vor Lykke.

ANTONIO.

Maria! er det muligt? Giulio

Romano havde Ret.

MARIA.

Han elsker dig.

ANTONIO.

Og denne Ring? — O, Himmel! Kom, Maria!

Han har kun bøiet mig i Støvet, for

At hæve mig desmere saligt atter.

O, Gud! kan, kan jeg troe det? kan jeg troe det?

O, følg mig! jeg vil takke ham, vil græde,

Omfavne vil jeg ham, og være salig.

MARIA.

Nu har han Ret, den store Buonaroti,

Nu blomstrer os et paradisisk Liv.

De gaae.

BATTISTA

kommer frem, seer efter dem, og siger:

Jeg Paradiset gjøre vil fuldkomment:

Til Paradiset, veed I, hører Slangen.

Han gaaer.

FIERDE HANDLING.

STOR BILLEDSAL I PARMA.

OTTAVIO. BATTISTA med Regnskabsbøger.

OTTAVIO.

Jeg er tilfreds, Alting er i sin Orden.

BATTISTA.

Jeg fik et Brev nu nylig fra min Søn;
Han skriver mig fra Florens, og han kommer
Maaskee i Aften alt til Parma.

OTTAVIO.

Godt!

Den Hemmelighed, som jeg har betroet dig,
Om Nicolo, den maa du tie med.

BATTISTA.

Jeg kan, ved Gud! ei nok forundre mig:
En Røver fra de Apenninske Bierge,
Som vover sig i naadig Herres Brød,
For ubemærkt at speide Leiligheden!

OTTAVIO.

Jeg veed det, det er ikke første Gang;

De Vovehalse drive deres Spil
I Skoven mellem Reggio og Parma,
Og overalt, hvor der er Haab om Rov.
Dog vær du rolig! Han er alt i Fælden;
De Andre lokke vi der ogsaa snart.

BATTISTA.

Gud! hvilke slette Folk der er i Verden.

OTTAVIO.

Skaan mig for kiedsomme Betragtninger,
Og tal om, hvad der er mig mere vigtigt:
Troer du, Antonio kommer end i Dag?

BATTISTA.

Han er paa Veien alt, vi see ham snart.

OTTAVIO.

O, min Maria! var du ogsaa med!

BATTISTA.

Hun følger sikkert efter, Eccellenza!
Hvor Ærter strøes, der flyver Duen ind.
Mig synes kun betænkeligt i Sagen —
Hvis naadig Herre mig tillader at —

OTTAVIO.

Hvad mener du?

BATTISTA.

Nu, Eders Naade staaer

Paa Springet lige til at gifte sig;
Den skønne Coelestina kan jo ventes
Fra Florens med sin Fader Ricordano
Hvert Øieblik. Hvis nu —

OTTAVIO.

Vær du ei bange!

Den skønne Coelestina er saa himmelsk,

Som hendes Navn. Endskiøndt jeg nu som Christen
 Maa ære, elske høit det Himmelske,
 Saa er jeg dog en syndig Mand af Støv,
 Og kan ei reent det Jordiske forsage.
 Hun straalere — men saa kold som Vintersolen;
 Hun er mig altfor høi, for idealsk.
 Jeg tvivler om, hun ægter mig. Det skeer —
 I Fald det skeer — af Eftergivenhed
 Mod hendes Fader kun, som ønsker det;
 Vist ei af Kiærlighed til mig.

BATTISTA.

Ih nu!

Det giver sig med Tiden, naadig Herre!

OTTAVIO.

Kan være, og kan ogsaa ikke være.
 Jeg tigger ingen Elskov; dog behager
 Mig hendes Deilighed og hendes Rigdom.
 Der lever ingen ugift Adelsmand
 I Florens, som ei holdt det for et Held
 At faae den skønne Piges Haand. Jeg ønsker
 Mig slig en Kone; det vil smigre mig
 At eie, hvad saa mange Andre ønske.
 Men ogsaa Hiertets Ømhed har sit Krav;
 Der maa den høie Coelestina staae
 Tilbage for den yndige Maria.

BATTISTA.

Men, Eccellenz! — to Koner i et Huus!
 Hvorledes vil det gaae?

OTTAVIO.

Godt. Coelestina

Er sværmerisk og ung, mistænker ei;

Maria er beskeden, blid og stille.
Hvad mig for Hov'det staaer, det er kun det,
At her Antonio skal male Loftet.
Min Brud forstaaer sig meget vel paa Kunsten;
Hun maler selv. Jeg veed kun lidt deraf.
Jeg arved alle disse Sager efter
Min Onkel. Nu, det forekommer mig
Ret smukt, som anden Pragt; ei meer, ei mindre.
Hvis nu Antonio maler Loftet slet,
Saa staaer jeg i en Maade. Han er dog
Jo kun en ubekiendt og fattig Maler.
Det ærgrer mig; jeg vilde gierne, seer du,
I hendes Øine gielde for en Kiender.

BATTISTA.

Ja, det er rigtig nok det Allerværste;
Thi jammerlig er Karlen, naadig Herre!
Det kan I troe mig paa mit Ord.

OTTAVIO.

Og hvad
Forstaaer da du deraf? Du hader ham.
Ti stille!

BATTISTA.

Nu, vi faaer at see. Men kommer
Han ikke der igiennem Haven alt?

OTTAVIO.

I Sandhed?

BATTISTA.

Ja, med Billedet paa Ryggen.
Han seer paa Blomsterne, han lugter til dem —
Ja, pluk dem, om du tør!

OTTAVIO.

Det maa han gierne
Jeg træde vil tilside nu. Paladset
Med sine Sale, Meubler, Tienere
Maa imponere ham; paa slige Folk
Virker den prægtige, den ydre Glands
Meer, end man skulde troe. Saa kommer jeg.
Jeg maa endnu forklare mig i Dag.

BATTISTA.

Var det ei bedre ved en Leilighed —

OTTAVIO.

Jeg stæler ei, hvad jeg kan ikke kiøbe. Han gaaer.

BATTISTA

alene.

Du stæler ei? Saa vil jeg stæle for dig.
Thi hevne maa jeg mig, og hevne blodigt,
Saa sandt jeg er en ægte Calabreser.
Skjændt truet blot, har dog alt Pidskeslaget
Af Mikel Angelo med røde Strimer
Paa Ryggen frisket op mit Had til Brand;
Og før sig køler ei mit hede Blod,
Før den Forræders flyder.

Han grubler et Øieblik.

Nicolo

Er Røver? Godt! han lette skal min Byrde.
En Røver maa jo godt forstaae at — tys!
Jeg er ei Versemager, vil ei rime. Han gaaer.

ANTONIO

kommer med sit Billed paa Ryggen; han sætter det fra sig, og
synker ned paa en Stol.

Her er jeg endelig. Hvor jeg er træt!
Det er saa hedt, Veien saa lang, og Solen

Saa brændende. — Her er det friskt og luftigt.
 De Store have det dog godt, kan boe
 I disse køle, høie Steenpaladser.
 Som store Klippehuler udelukke
 De Middagssolens Straaler. Frit sig løfter
 Den stolte Hvælving, brede Piller skygge,
 I Vestibulen risle kolde Vandspring,
 Og svale Luft og Muur. Du gode Gud,
 Hvem ogsaa kunde boe saaledes! — Nu,
 Maaskee det hændes dog. — Hvor mageligt
 Man stiger op ad brede Marmortrapper!
 Antike Buster staaer i Nicherne,
 Og see paa Een, saa fornemt og saa roligt.

Han seer sig om.

Her er en Sal; den maa vist være herlig.

Han springer op.

Ha — hvad! hvad seer jeg? fuld af Malerier?
 Ak, det er Billedsalen! Hellige Jomfru!
 Jeg midt i Templet staaer, og veed det ei.

Han folder sine Hænder.

Her hænge da Italiens Mesteres
 Udødelige Værker, og skal hænge
 Som skønne Skioldemærker over Graven
 Af store Mænd, til Tegn paa deres Daad.
 Almægtige Gud! hvad skal jeg først betragte?
 Landskaber, vilde Dyr, Madonner, Helte!
 Mit Øie sværmer som en salig Bi
 Paa hundred skønne Blomster. Ak! jeg skuer
 For lutter Skuen Intet, føler kun,
 Min Kunst! din hellige Nærværelse
 Almægtigt virke paa mig. Jeg maa græde,

Maa knæle ned i mine Aners Tempel.

Han knæler, derpaa staaer han op, og betragter Billederne med
naiv Glæde.

See der! der hænger strax et deiligt Stykke.

Dog nei — det er ei deiligt. Alting kan

Ei heller have lige Værd. — Hvad seer jeg?

Nei, det er alt for nydeligt! Nu har

Jeg aldrig Mage seet: En gammel Kone

Staaer der og skurer Kiedlen i sit Kiøkken,

Hist sover hendes Kat, den blonde Dreng

Udblæser Sæbebobler af en Pibe. —

Det er endnu mig aldrig faldet ind,

At slige Sager ogsaa kunde males.

Ja, man maa see det i den hule Haand;

Hvor herligt Solen fra de grønne Løv

I Vindvet skinner ind i Messingkiedlen! —

Hvem har dog malet det? Mon ikke Navnet

Staaer under det?

Læser:

»Flamländer, Ubekiendt.«

Flamländer? hvad mon det er for en Landsmand?

Mon Flamländ ligger mange Miil fra Mailand?

Deroppe hænge store Stykker: Borde

Med Blomster, Glas med Viin, og skrællede

Citroner, Hunde, nydelige Fugle.

Det er dog alt for smukt. — Ha! ha! ha! ha!

Der tælle fire Gierrige Ducater.

»Messys«. Det Navn har jeg end aldrig hørt. —

Men seer jeg ret? Det er jo Christi Fødsel.

Ha ha! det kiender jeg ret godt: det har

Mester Mantegna her af Staden giort.

Hvor herlig gaaer Huulveien ned derhenne,

Hvor skønt de hellige tre Konger staae
For Barnet og den ædle Himmeldronning! —
Der er et andet Stykke, dette liigt;
Dog lidt pudseerligt, ret godhiertigt. Ak,
See, Oxen støder ud igiennem Krybben
Madonna med sit Hoved, seer sig om.
Mildt griner Moren; det er ærligt meent.
Den Lille griber i den gyldne Æske,
Vil have Legetøi. »Alberto Duro«.
Ha ha! det er en Tydsker, veed jeg nok.
Bag Alpen findes ogsaa Mennesker,
Selv Kunstnere. — Men, Himmel! hvilket Billed!
En ung Fyrstinde, sandselig og deilig;
Hvor brænder Øiet, leer den lille Mund!
Den røde Fløiels Hat, den klæder godt,
De vide Ærmer. Staaer ei Navnet under?
Af »Lionard da Vinci«. Det troer jeg!
Det Navn er vidt berømt og vel fortient. —
Der er endnu en Konge, næsten malt
I samme Stil; er han af Lionardo?
Af »Holbein«. Manden er mig ubekiendt,
En herlig Kunstner, Lionardo liig! —
Her er et sieldent Værk af Perugino,
Skøndt Tonen lidt vel grøn, og Symmetrien
Lidt stiv; men hvilken Fromhed, Character!
Man mærker, det var Rafael Santios Lærer. —
Et herligt Værk i Legemsstørrelse,
En ædel Olding. Ha, den hellige Job!
Stort tænkt, og stort fuldendt. Nu, det er vist
Af Rafael. Af »Fra Bartolomeo«.
Ak, Gud! den fromme Munk! Det eftergiør
Dig ei saa hurtigt andre fromme Munke.

Hvo faaer vel Tid at see det Alt igiennem?
 Hvad skiuler dette grønne Silkeforhæng?
 Ha, det er uden Tvivl det Allerbedste!
 Det maa jeg see endnu, før Herren kommer.
 Han slaaer Forhænget tilside, og opdager Rafaels hellige Cæcilia.
 Den hellige Cæcilia! — Ja, ja!
 Der staaer hun med sit Orgel i sin Haand.
 Adspredt og brudt for hendes Fødder ligge
 Verdslige Giger; o, men Orglet selv
 Maa synke taust med Haanden, da fra Himlen
 Hun hører Englechoret, løfter Øiet.
 Ha, hvo har malet det? Det er ei Malning,
 Nei, det er Digtning! Her sees ikke blot
 Den store Maler, men den store Tænker.
 O, det bevæger dybt mig i mit Hierte!
 Her er den høie, hellige Poesie
 I Farver klædt.

Begeistret.

Det vilde ogsaa jeg,
 Det stræbte jeg i mine bedste Timer.
 OTTAVIO træder fornem ind i Salen.

ANTONIO

spørger ham i Møde, uden at hilse, ganske fordybet i Maleriet:
 Hvo har gjort dette Billed?

OTTAVIO

studser, men fatter sig, og siger kold:
 Rafael.

ANTONIO

slaaer sig henrykt for Brystet.
 Ha, jeg er ogsaa Maler!

OTTAVIO.

Kiære Ven!

Det vidste jeg for nogle Uger siden;
I maa alt have vidst det flere Aar.

ANTONIO.

Nei, nu først veed jeg det.

OTTAVIO

afsides.

Indbildske Taabe!

Battista havde Ret.

Høit.

Min kiære Mester!

Jer Selvtillid, jert Mod fornøier mig.
Det gaaer jer modsat andre Kunstnere,
Som stod forstenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

ANTONIO

stedse med Øiet paa Billedet.

Ja, det begriber jeg. Hvis Fattigdommen
For denne Fylde føler ei sin Afmagt,
Saa føler den det aldrig.

OTTAVIO

sagte.

Dette Væsen

Er reent forvandlet, troer jeg.

Høit.

Derimod

I lader til at føle eders Styrke.

ANTONIO.

Ja, Herre! ja! her jeg forstaaer mig selv,
Her føler jeg, at ogsaa jeg er Kunstner.
Her skuer jeg mit Hiertes bedste Stræben
Og Billedet dybt i mit Inderste
Saaledes udtrykt, som jeg aned det
I Livets lykkeligste Øieblikke,

Og som det sielden lyktes mig at danne.
 Mit Sind er blomstrende, som Rafaels;
 Min Aand er ei saa stor, og ei saa mægtig,
 Min Pensel er maaskee meer smidig øvet,
 Hans Hierne fatter meer, er mere stærk.
 Jeg smiler stedse, Rafael er alvorlig;
 Jeg er henrevet, Rafael river hen.
 Gud, hvilket Værk! her seer jeg, hvad jeg kan,
 Her er min Maalestok. Det hæver mig;
 Thi, o! jeg føler mig i Himlens Nærhed,
 Men som et Menneske er Englen nær.
 Og medens høit af Salighed mit Hierte
 Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
 Ærbødig for den aldrig naaede Storhed.

OTTAVIO.

I har vel bragt jert eget Arbeid med?

ANTONIO

fatter sig.

Der staaer det hist i Krogen, naadig Herre!

OTTAVIO.

Saa hent mig det. — Ret smukt, ret bravt i Sandhed!
 Den skønne Kone sidder, som hun leved.
 Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
 Er Klædedragten. Hvorfor har I ei
 Malt hende saadan, som hun gaaer i Livet?
 Ved Gud! Maria kan man ei forskønne.

ANTONIO.

Jeg tænkte her at male en Madonna.

OTTAVIO.

Og er Maria da ei eders Donna?

ANTONIO.

Tilgiv, min Herre! jeg forstaaer jer ei.

OTTAVIO.

Jeg veed det nok; I Kunstnere, I leve
Meer i Indbildningen, end her i Verden.
I elske Luftphantomer, skønne Drømme
Meer, end hvad virkelig omringer jer.
Nu, jeg kan Intet have derimod,
Enhver maa følge sin Tilbøilighed.
Jeg er ei Kunstner, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altsaa
Vi to kan leve ret fortræffligt sammen;
Vi overskrider ei hinandens Grændser,
I elsker Idealet — jeg Personen.

ANTONIO.

Tilgiv mig! jeg forstaaer endnu ei rigtigt —
Hvad mener Eders Naade?

OTTAVIO.

Kiære Anton!

Saa lad os tale aabenhjertigt sammen:
I er en trofast Mand, forstaaer jer ei
Paa hvad vi Hoffolk gierne kalde Fiinhed.
Nu, Anton! see: I er en fattig Mand,
Det gjør mig ondt for jer, I slides op,
I maler smukt, og bliver ubekiendt.
Hvad kan det hielpe til, at eders Lys
Staaer under Skieppen? Nu velan! jeg gjør
Jer lykkelig. Mit giestfri, store Huus
Staaer daglig aabent for en Mængde Giester.
Her skal I male uden Næringssorger.

ANTONIO.

Er det i Sandhed ingen Drøm, min Herre?
Begynder Lykken virkelig at smile?

Ak, fra min første Ungdom svæved den
Med Spot mig som en Lygtemand for Øiet.
Naar jeg greb efter den, da var den borte,
Og pludselig jeg stod som før i Mørke.

OTTAVIO.

Jeg gjør jer lykkelig, ved alle Helgen!
Det var en Grumhed, ei at ville gjøre
Sin Næste lykkelig, naar man formaaer det.

ANTONIO.

I tænker meget dydigt.

OTTAVIO.

I, som jeg.

ANTONIO.

Jeg har vist stedse følt det dybt.

OTTAVIO.

Ei sandt:

I gjorde ogsaa mig ret lykkelig,
Hvis I formaaede det?

ANTONIO.

Ja, det forstaaer sig.

Men, naadig Herre! I er Lykkens Barn;
Hvad har en fattig Mand, som I kan ønske?

OTTAVIO.

O, kiære Anton! det er Alt ei Guld,
Som glimrer; jeg er ikke lykkelig.

ANTONIO

ved sig.

Den arme Mand, det gjør mig ondt.

Høit.

Umuligt,

Min unge naadig Herre! Har I ei
Alt, hvad et Moders Barn kan ønske sig?

OTTAVIO.

Alt har jeg, kun det Bedste blev mig negtet.

ANTONIO.

Det Bedste? Ei! det, troer jeg, kan Enhver
Dog have, naar han vil.

OTTAVIO.

Hvad kalder I

Det Bedste, Anton?

ANTONIO.

Tillid til sin Gud,
Et trofast Hierte, god Samvittighed.

OTTAVIO

studser.

Ja saa! Der har I Ret; det er det Bedste —
For Evigheden. Men da Mennesket
Dog lever med i Tiden, bliver og
Et Bedste der nødvendigt til hans Held.

ANTONIO.

Vel sandt!

OTTAVIO.

Min Ven! vi kalde Siælens Higen
Fra Jordens Støv til det Guddommelige
Jo Kiærlighed, om nu den i det Store
Sig viser, som Genie, som sielden Kunst,
Hvad heller meer indskrænket, sammentrængt,
Til en elskværdig Gienstand, af alt Enkelt
Det Skønneste: til en huldsalig Qvinde.

ANTONIO.

Og hvilken Kunstner leved end paa Jorden,
Som i sit Hierte trofast ei forbandt
De tvende Kiærligheder?

OTTAVIO.

Nu, Fru Musa

Er Herskerinde dog i Kunstnerhietet.

ANTONIO.

Naturlig, thi den Elskte er jo Musa.

OTTAVIO.

Og denne Musa vexler maanedlig.

Af Muser gives der, kun sparsomt regnet,

Ni himmelskønne, søde Glutter, veed I.

ANTONIO.

Hver Musa deler ud sin egen Kunst,

Og hver en Kunstner har sin egen Musa.

OTTAVIO.

Den store Rafael, for hvem I der

Nys bøied eders Hoved, havde fleer.

ANTONIO

rørt.

Den arme Rafael! thi han havde ingen.

OTTAVIO.

Rafael ingen Musa?

ANTONIO.

Jo, i Himlen,

I sine Anelser, sin Længsel, hvad

Han kaldte selv sin himmelske Idee.

Nu har han fundet hende. Nu behøver

Hans Aand ei, som en smægtende Cæcilia

Sit ædle Blik til Himlens Blaa at hæve

Om kjærlig, salig Tilfredsstillelse.

Nu er hun hans, han favner, kysser hende

Her søgte du forgieves, arme Rafael!

Og derfor styrted sig din tørstige Siæl

I Sanders Hav, og drak Bedøvelse.

OTTAVIO.

Er I da lykkelig?

ANTONIO.

Ved Gud, det er jeg.

Du arme Rafael! hvad hialp det dig,
At du var skøn og blomstrende? Hvad hialp
Dig dine mægtige Venner, Paven, Rom?
Hvad hialp den sandselige Fornarina
Og Cardinalens stygge Broderdatter?
Du fandt dog ikke Livets største Fryd:
En yndig, kiærlig, trofast Ægtemage,
Du fandt dog ingen elskelig Maria.
Hvad var dit Held? O, hvor jeg føler mig
Langt meer lyksalig i min lille Hytte!

OTTAVIO.

Og er det da saa vist, at virkelig
Maria elsker eder?

ANTONIO.

Ja, min Herre!

Saa vist, som at jeg lever.

OTTAVIO.

Godt! — jeg mener
For jer; ei godt for mig. Gud være med jer!
Jeg agter ei at hindre eders Lykke.

ANTONIO studser.

OTTAVIO.

Jeg troede, at I elskte kun jer Musa,
At eders Kone, som en Evas Datter,
Kun elskede sig selv, og næst sig selv,
Hvad smigred Sandsen og Forfængligheden.
See, derfor bød jeg eder komme her.

Min Tanke var, at virke fælles Held.
 Nu seer jeg vel, det gaaer ei an. I sværmer,
 Og eders Kone ligesaa. Det være
 Nu Virkelighed eller Sværmeri,
 Alt, som gjør lykkelig, er virkeligt.
 Og dermed Gud befalet, Anton! Her
 Kan I ei blive, vil det neppe selv,
 Da I har dette hørt. Men frygt kun ei;
 Jeg skal ei snige mig, som Ræven, ind
 Ved Nattetid i eders Dueslag.
 Om ogsaa jeg en Elsker er af Duer,
 Nu, jeg behøver ei at stæle dem,
 At røve dem; jeg kjøber mig dem heller
 Paa Torvet aabenlyst, ved høilys Dag.
 Lev vel, min Ven! hils eders smukke Mage!
 Ved Gud, jeg meente det os Alle ærligt.
 Har Een i denne Sag Grund til at klage,
 Saa troer jeg, det er mig, den Eneste,
 Der gaaer fra Gildet uden Hiertestyrkning.
 Farvel! Jeg kjøber eder oftere
 Et Billed af imellem. Bliv i Salen
 Og see jer om, saalænge som I vil!
 Battista strax skal bringe, hvad jeg skylder.

Han gaaer.

ANTONIO
 alene.

Saaledes var det meent! Det var hans Varme
 For Kunst, hans Kiærlighed og Agtelse
 For Kunstneren, hans Understøttelse! —
 Jeg Daare! har ei der en Lygtemand
 Mig atter giekket, lokket? O, men jeg
 Er hevnet; thi han gik beskæmmet bort.

Beskæmmet? Hevnet jeg? Ha, staaer jeg ikke
Som et enfoldigt Lam, og taaler rolig
Fornærmelsen?

Heftig.

Jeg æsker ham til Tvekamp,
Jeg taaler ei en slig Forsmædelse.
Er han en Adelsmand, et Adelskiød,
Tilfældig saadan avlet, nu, jeg er
En Adelsaand, en Udvalgt, jeg vil leve
I Tidens Bog, naar han er Støv og glemt.

Men jeg forstaaer jo ei at føre Sværdet.
Nu, saa maa Kuglen være Voldgiftsmand. —
En Morder? — nei, saa heller en Fornærmet!
Og falder jeg — Maria! min Giovanni!
Og du, høitelskte Kunst!

Roligere.

O, latterlig

Er denne Harmen. Krigere maae kæmpe;
For dem er Trods, Foragt for Død nødvendig.
De gjør ei Andet, det er deres Ære.
En Kunstner virker aandeligt; saa hører
Han og til Geistlighedens fromme Stand.
Gud lagde ikke Spydet i hans Haand.
Den lette Tryllestav, som maner Aander,
Kan skabe Liv, men ei tilintetgjøre.
Ja, jeg vil taale Haanen, som det Godes
Forbilled her i Verden taalte den.
Thi hvo som her paa denne dunkle Jord
Vil virke for det Høieste, det Bedste,

Maa, som en Martyr, taale Spot i Nøden,
Hans sande Liv begynder efter Døden.

Nu see mig om, betragte disse Værker?
Hvor kan jeg det? Hvad jeg har maattet udstaae
I denne Dag! Haab, Spot, Fortvivlelse,
Den største Glæde, Hede, Vandring, Byrde,
Foragt! O, jeg er træt, mit Øie sløvt;
Jeg kan ei nyde denne Herlighed.
Den Herlighed, hvorefter jeg har længtes
Saalænge, som nu er mig ganske nær,
Kan ei husvale mig; thi Træthed trykker
Mig blytung mine Lemmer. Jeg vil hvile
Kun her en liden Stund, for at faae Kraft
Til end i Nat at vandre til mit Hiem.

Han sætter sig paa en Stol i Krogen, og slumrer ind.

RICORDANO kommer med sin Datter COELESTINA; hun har en Laur-
bærkrands i Haanden.

RICORDANO.

Her er vi da, mit Barn!

COELESTINA.

Men kun som Giester;

Ei sandt, min Fader?

RICORDANO.

Slemme Coelestina!

Fordi du vil det.

COELESTINA.

Og du vil det med.

RICORDANO.

Jeg vil din Lykke; ja, ved Gud! det vil jeg.
Du troer at finde den ei hos Ottavio?

Velan! jeg giver mine Planer op.
 Den unge Daare takke maa sin Letsind
 Derfor. Dog troer jeg fast endnu, hans Hierte
 Er godt.

COELESTINA.

Hans Hierte? Altsaa har han et?

RICORDANO.

I Piger vil, at Alt skal være Hierte.

COELESTINA.

Saa taler den, som eier selv det største?

RICORDANO.

Du Smigrerske!

COELESTINA.

Ottavio har intet,

Min Fader! intet. Han er ikke ond,

Men kold, selvkierlig, tom, og uden Sæder.

Han elsker ikke mig, jeg ikke ham;

Dog kan min Fader ønske —

RICORDANO.

Lad saa være!

Jeg vil forglemme Løftet, som jeg gav

Min Ven Lorenzo paa hans Sotteseng:

Ved Giftermaal imellem Søn og Datter

Fremdeles at forene vore Huse.

Jeg overiled mig; Gud mig forlade!

COELESTINA.

O, det vil sikkert glæde Gud, min Fader!

At ei du gjør dit Barn ulykkeligt.

RICORDANO.

Ved Gud — naar jeg betænker det, ja, Pige!

Det var en Synd, slig Rosenknop, som du

(Jeg kan det sige uden Selvrees; vel
 Er jeg din Fader, men din Aand, din Skønhed
 Har Gud dig givet, ikke jeg) — at tvinge
 Slig Rosenknop ned i en stenet Grund
 I Øieblikket, da hver ædel Gartner
 I Paradiset, som omkrandser Florens,
 Sig ønsker i Besiddelse deraf.

COELESTINA.

Min Fader! hvis jeg er en lille Blomst —
 Vel! jeg vil blomstre i din Egeskygge,
 Og jeg vil slynge fast mig til din Stamme.

RICORDANO.

Barn! føler ei dit Hierte Kiærlighed?

COELESTINA.

Til Gud, til dig, til alt det Gode, Skønne.

RICORDANO.

Til ingen Yngling?

COELESTINA

rødmende.

Nei.

RICORDANO

trykker hende til sit Bryst.

Du søde Uskyld!

End ikke? Nu, det kommer, Pige! tro mig!
 Den lille Amor hevner sig. Om og
 Han lader til at taale nu din Haan —
 Ha, naar du allermindst det venter, staaer
 Han brat forvandlet til en Silvio,
 Og gjør dig til en smægtende Dorinda.

COELESTINA

klapper ham paa Kinden.

Den Tid, den Sorg, min Fader!

RICORDANO.

Lille Musa!

Saa maa jeg vel dig kalde. Kold som Iis
Forsmaaer du alle Ungersvendes Elskov,
Og lever kun i Kunsten og Naturen.
For hvem er denne Laurbærkrands bestemt?

COELESTINA.

Hvad veed jeg det, min Fader? Som vi gik
Igiennem Slottets Have, bøied sig
En Qvist af Hækken, holdt mig fast ved Lokken.
Til Straf har jeg den revet fra sin Stamme,
Og i min Haand blev strax en Krands deraf.

RICORDANO.

Vist for at krone ham, din Rafael!
Der hænger Billedet.

COELESTINA.

O, skønne Sal!

RICORDANO.

Det Musers Tempel maa du nu forlade.

COELESTINA.

Ak ja!

RICORDANO.

Det kunde være dit.

COELESTINA

bedende.

Min Fader!

Har du ei Lyst at købe denne Samling?

RICORDANO.

Mit gode Barn! veed du, hvad den er værd?

COELESTINA.

Nei, den er uskatteerlig. Men Ottavio
Vil være nøisom; Guldet elsker han

Langt meer, end Billeder. Meer, end din Datter
Du holder værd, vil han ei fordre, Fader!
Seer du? saa vinder du endnu ved Byttet:
Han faaer lidt Guld, og du — du har dit Barn.

RICORDANO.

Sødtsyngende, fortryllende Sirene! —
Bliv her, og glæd dig mellem dine Tavler.
Jeg vil gaae ind og tale med Ottavio.
Jeg siger ham min Mening, din Beslutning;
Han faaer at finde sig deri.

COELESTINA.

O, Fader!

Det gjør han vist; han er en artig Hofmand.
Tro mig, det Offer koster ham ei meget!

RICORDANO.

Om du ei ægter ham, saa bliver du
Jo derfor dog hans Søster, hans Veninde.

COELESTINA.

Forstaaer sig, og som søsterlig Veninde
Vil, som i Dag, jeg ofte komme her,
For at besøge ham — og Billedsalen.

RICORDANO.

Ha, du er slem!

COELESTINA.

Hils ham! Jeg kommer strax.

RICORDANO.

Besøget gjør dig sagtens lidt forlegen
Nu, da du dog har givet ham en Kurv.

COELESTINA.

Ak, Gud! det er jo kun en Spøg, det Hele.
Jeg maa dog fylde Kurven ham med Blomster.

RICORDANO.

Ha, Pige! sky, men skadelystne Skabning! Han gaaer

COELESTINA

alene

Nu er jeg mellem mine Billeder.
 Og disse Mesterværker skulde jeg
 Saa reent forlade? Nei, min Fader maa
 Besidde dem, de skal ei hænge her
 Til Pragt for følesløs Uvidenhed,
 Ukiendt og uden Fryd for skønne Siæle.
 O, min Cæcilia! for dine Fødder
 Nedlægger jeg min Laurbærkrands.

I det hun vil nedlægge den, standser hun.

Hvad seer jeg?

Et Maleri? et nylig malet Billed
 Staaer støttet op til Væggen! Er det muligt?
 Ottavio køber Billeder? Nu, det
 Maa være godt.

Hun vender det om.

Hvad seer jeg? drømmer jeg?

Det Billed har Antonio Allegri,
 Den store, ubekiendte Maler giort,
 Af hvem jeg alt har copieert saa meget;
 Om hvem os Mikel Angelo og Giulio
 Saa meget har i Dag fortalt paa Veien,
 Hvor vi hverandre mødte. Buonaroti
 Har givet ham sin herlige Signetring,
 Vil tale kraftigt for ham hos sin Hertug.

Hun betragter Billedet.

Ak, Gud! hvor det er herligt, levende.
 Guds Moder, hvilket vennesaligt Ansigt,

Høi Skiønhed, jordisk Ydmyghed forenet!
 Og Frelseren i barnlig Majestæt!
 Giovanni — nei, den Unge kunde jeg
 Paa Skiødet tage, kysse tusind Gange!
 Du søde Dreng! Nei, han er alt for deilig.
 O, han er uden al Tvivl malet efter
 Naturen; saadant kan man ei opfinde.
 O, hulde Billed, fuldt af Følelse!

Hun staaer fordybet i Betragtning, derpaa siger hun:
 Det Billed maa jeg krاندse. Nu forstaaer
 Jeg først, hvi Grenen bøied sig, og holdt mig
 Tilbage. O, det var en Anelse
 Om hvad jeg skulde see. Ak, kunde jeg
 Saaledes krاندse Kunstneren; forstaaer sig,
 Saa at det Ingen mærked, selv ei han. —
 Nu, jeg vil her ham krاندse i hans Billed.
 I det hun vil hænge Krandsen paa Billedet, bliver hun Antonio vaer.
 Jesu Maria! der er jo en Mand.

Hun farer tilbage, men fatter sig strax igjen.
 Han sover dybt. Hvem kan den Mand vel være?
 Hvorledes kommer han i Billedsalen?

Hun nærmer sig forsigtig.
 Han er ei Ridder, heller ingen Borger;
 En Tiener endnu mindre. Ringe klædt,
 Lidt skiødesløst og fattigt, men dog smukt.
 Et deiligt Hoved! blegt! hvor ædle Træk!
 En hvælvet Pande! — Himmel, seer jeg ret?
 Han har jo Buonarotis store Ring
 Der paa sin Finger? — Alle gode Helgen!
 Det er Antonio Allegri selv;

Han har et Billed bragt Ottavio,
Er, træt af Veien, slumret ind paa Stolen.

Hun betragter ham med den største Deeltagelse, og da hun seer,
at han sover, knæler hun for ham, for bedre at see ham i Ansigtet.

Ak, Gud! hvor han seer from og ædel ud.

Han lader til i denne Verden alt

At have lidt stor Hiertesorg og Modgang.

Dog kan han ikke være gammel end. —

Du store Mand!

Hun staaer op, og siger derpaa frygtsom:

Hvis ham jeg turde krands!

Dog, Himmel! nei! hvis han slog Øiet op?

Om Nogen kom? Nei, nei! her vil jeg hænge

Min Krands paa Billedet; saa seer han dog,

Naar han er vaagnet, at man har ham kjær.

Hun hænger Krandsen paa Billedet, og træder tilbage.

Saaledes! — Nei! Ak, hvordan klæder det?

Betydningsløst! Med blotte Lokker sidder

Den Levende, paa Tavlens døde Rand

Nedhænger skievt en Krands. — Nei, det maa voves.

O, alle gode Helgen! staaer mig bi,

At heldigt jeg mit Eventyr fuldender.

Hun sætter ham skiælvende Krandsen paa Hovedet; derpaa viger
hun tilbage.

Der er dens Plads; saaledes skal det være.

Nu, Krands! nu er du paa dit rette Sted.

Skønt slynger den sig i det brune Haar.

Hvor herligt under den sig Panden hvælver!

Saa er det ret. O, Gud skee Lov, det lyktes!

Og nu lev vel! vi sees vel snart igien.

Han aander, rører sig? Paa Flugt! paa Flugt!

Hun iler bort.

ANTONIO

træder bestyrtet frem, opvaagnet af en Drøm.

Hvor er jeg nu? Ha, denne mørke Hule

Er ei Elysium.

Besinder sig.

Ak, Gud! jeg var

Indslumret, jeg har drømt. Nei, meer end Drøm,

En Forsmag paa den fjerne Salighed!

Jeg stod i hine lykkelige Enge,

Langt skønnere, end Dante dem beskriver,

I Musalunden, for det store Tempel

Af hviden Marmor, Piller af Granit,

Og fuldt af Bøger, Støtter, Malerier.

Rundtom i Græsset var om mig forsamlet

Oldtids og Nutids største Kunstnere:

Der vandred Digtene med Malere,

Bygmestre, Billedhugg're, Spillemænd.

Den store Phidias sad paa en Skulder

Af Herculsstøtten, som en lille Flue,

Og hugged flittig fra sig med sin Meisel,

Behersked dog med vældig Skaberaand

Og moden Kunst det hele Kæmpelegem.

Apelles dypped smilende sin Pensel

I Morgenrøden, maled Undersyn

Paa Skyer, som blev baaret bort af Engle.

Taus ved sit Orgel saae jeg Palestrina,

Dets Sølverpiber gik igiennem Verden,

De fire Hjørners Vinde blæste Tonen.

Hos ham stod huldt Cæcilia og sang.

Gubben Homer sad ved sin hellige Kilde,

Han sang — og rundtom lytted Digterne.

Mig leded ind i Kredsen ved sin Haand
 Den høie Rafael, skøn som i Livet,
 Kun Sølvvingen flød ham ned fra Skuldren.
 Da traadte frem — jeg vil det aldrig glemme —
 Den hulde Musa, yndig som en Jomfru,
 Og frisk som Morgenduggen, nys udsprungen
 Som Morgenrosen af den lukte Knop.
 Hun satte mig med sneehvid Haand en Krands
 Af tætte Laurbær om min Tinding, sagde:
 »Jeg vier ind dig til Udødeligheden!«
 Da vaagned jeg. Ved Gud, det forekommer
 Mig end, som havde jeg en Krands om Issen.

Han griber til Hovedet, og faaer Krandsen i Haanden.

Gud! hvad er det? Hvad seer jeg? Er det muligt?
 Min Musa har i Sandhed kronet og
 Indviet mig? Jeg har ei drømt. O, Himmel!
 Skeer der endnu Mirakler her i Verden?

BATTISTA kommer med NICOLÒ, som bærer en stor Pengepose.

ANTONIO.

Min Ven, Battista! hvo har været her?

BATTISTA.

Hvad veed jeg det? Der har I eders Penge,
 Som I af Greven faaer for Maleriet.
 I Kobber maa I tage denne Sum;
 Dermed betaler Bonden Adelsmanden,
 Hvad han ham skylder. Det vil sagtens bøie
 Jer Ryg en Smule; men hvad skader det?
 Thi er I end et Under i at male,
 Saa glem dog ei, at eders Fader var
 Lastdrager! Byrdens Tyngde paa jer Ryg
 Vil smukt erindre jer om eders Stand.

Det er ret godt, at have slig en Vækker;
 Det er et Huusraad mod Indbildning, Hovmod.

ANTONIO.

Battista! giv mig Sølv, i Fald I kan;
 Om end ei Alt, saa meget blot, som jeg
 I Dag, i Morgen bruger. Veien, veed I,
 Er lang; jeg har alt een Gang vandret den,
 Er træt, og skal nu slæbe denne Last.
 Viis mig den Godhed, Ven!

BATTISTA.

Hvad Ven? jeg er
 Jer Fiende, og vil blive det.

ANTONIO.

Hvorfor?

BATTISTA.

Den Skiændsel og Beskæmmelse, som jeg
 Har lidt i Dag af Mikel Angelo,
 Maa jeg kun takke eder for. Men bi!
 Den ene Godhed er den anden værd.

ANTONIO.

Hvad kunde jeg for det?

BATTISTA.

Nok! der er Penge.
 Hvad I mig skylder, har jeg trukket fra.
 Nu pak jer bort, og vov ei oftere
 At sætte eders Fod i dette Huus!

ANTONIO.

I er fortørnet.

BATTISTA.

I faaer Pengesummer,
 Kostbare Ringe, Laurbærkrandse, seer jeg;

Nu, Dannemand! jeg maa dog ogsaa offere
Paa eders Alter.

ANTONIO.

Tving dog eders Vrede!

BATTISTA

bider sig i den sammenbukkede Pegefinger.

Nei, jeg vil heller køle den.

ANTONIO.

Gjør, hvad

For Gud I vil forsvare. Jeg er rolig.

Jeg eier, hvad I synes at foragte:

En reen Samvittighed. Gjør I mig Ondt —

Den Evige vil det vende til mit Bedste.

Farvel! Jeg skilles fra jer uden Had.

Min Sæk, min Byrde nedslaaer ei mit Mod.

Han sætter sin Krands paa Hovedet, og tager Sækken paa Ryggen.

Du skal dit Brød fortære daglig i

Dit Ansigts Sved, har selv Gud Herren sagt.

Om ogsaa Lasten tynger ned min Ryg —

Mit Hoved hæves af de hellige Laurbær;

Jeg iler let afsted med freidigt Mod.

Han gaaer.

BATTISTA

efter en Pause.

Den Sæk er tung at bære, Nicolo!

NICOLO.

En dygtig Sum!

BATTISTA.

Halvfierdsindstve Scudi!

Men hvad er det vel mod den skønne Ring,

Han har paa Fingren? Den er uskatteerlig.

Pause.

Hvad er vel Klokken nu?

NICOLO.

Vi har en Time
Saavidt jeg troer, endnu til Ave Maria.

BATTISTA

med Betydning.

Saa synker Solen, slukkes Farverne.
Han maa endnu i Aften til Correggio;
Dog, Skoven er jo kølig, skyggefuld,
Der kan han svales. — Hvad jeg vilde sige:
Du bad i Morges om Tilladelse,
Troer jeg, din gamle Moder at besøge.
Vi havde alt for meget at ta'e Vare;
Men nu er Intet meer i Veien. Vel,
Saa gaa da! Men i Morgen Formiddag
Maa du dog være her igien.

NICOLO.

Jeg takker.

I glæder mig maaskee meer, end I troer,
Med den Tilladelse.

BATTISTA

smilende.

Siig ikke det!

Jeg veed ret vel, hvad det har at betyde,
En Gang iblandt at see sin Slægt og Venner.

NICOLO.

Saa takker jeg mangfoldig.

BATTISTA.

Ingen Aarsag!

Nicolo gaaer.

Han gaaer! — Fortræffligt! — Er du nu i Sandhed
En Røver, Morder, ha, saa viis os det!

Han staaer et Øieblik i Tanker, derpaa siger han:

Jeg har ei overtalt, ei tinget ham;
Tilladt ham at besøge kun sin Moder.
Tillade Sønnen at besøge Modren,
Det er en christelig, en ærlig Gierning.
Jeg har en reen Samvittighed. I Fald
Antonio nu falder — ha, saa er
Det Himlens egen Straf, og ei min Hevn.
Jeg vasker mine Hænder, er uskyldig.

FEMTE HANDLING.

Skov. I Baggrunden Silvestros Hytte. En lavstammet Eeg staaer ved Hytten, og er indrettet til et lille Capel; midt i Stammen er et Skab, omvoxet af Bark, hvori Magdalena-Billedet hænger. Smaa Steentrapper gaae op til Træet, hvis grønne Hvælving er klippet som et rundt Tempel. I Forgrunden staae Plataner; paa høire Haand sprudler en Kilde gennem Stene ud af en Høi, og slynger sig som Bæk igiennem Skoven.

VALENTINO,

en gammel Røver, stor og stærk, sortbrun af Ansigt; Haarene har han i et grønt Net, derover en bred rund Hat. Med to Pistoler i Bæltet, Sværd ved Siden og Bøsse paa Nakken, sidder han grublende ved Kilden.

Hvor Alting dog forandrer sig med Tiden,
Med alle Ting vor Tænkemaade med!
For tredive Aar siden, naar jeg gik
I denne Skov med Had og Harm i Hiertet
Imod den stolte Verden — ja, da avled
Mig Skyggen af de mørke Skovens Grene
Mordtanker i mit Bryst. Saasnart jeg saae
En Stamme, som var huul, da stod den mig
Kun som et Baghold, som et Smuthul, for
Fra den at falde Vandreren i Ryggen.
Mig gloede Blomsterne kun da i Øiet,
Som uforskammet Ukrud, værd at knuse.

Gik unge smukke Qvinder giennem Skoven,
Da foer jeg som en Tiger efter Byttet,
Og aldrig følte jeg mig mere munter,
End efter slig begangen Heltedaad.
Dybt i min Hule fraadsed jeg og drak
Med mine raske Svende, drømte mig
En anden Pluto, Jovis Broder, Drot
For den forfærdelige Underverden.

Nu er det anderledes, nu med Aldren.
Jeg gyser i den mørke Røverkule,
Som om mig Kløften sagde: Snart du skal
Henraadne her som Liig. Kom! end er Tid;
Op! nyd det skønne Lys, mens det dig undes. —
Jeg finder ingen Lyst meer i at myrde;
Jeg dræber kun i Harm, af Nød, og som
Saa mangan Fyrste maa: af Politik.
»Den gamle Valentino!« Dette Navn
Gjør hver en Læbe bleg, som nævner det.
I Ammestuen stilles Barneskrig
Dermed, og selv i Retten bliver flux
Den stolte Dommer stum, naar han det hører,
Blier bleg, og taber Pennen i sin Angst.
Jeg er langt mere frygtet her, end Satan.
Ei heller har min Kraft mig end forladt;
Desværre synes Modet derimod
At have taget Afsked. — Selsomt nok!

Han grubler.

Thi lad saa være, at jeg er en Morder,
Jeg har dog derfor aldrig end hørt op
At være Christen. Nei, det Ene lader

Sig ganske godt forene med det Andet.
Udsvævelser har jeg i dette Liv
Begaaet ofte: stukket Folk ihjel,
Beskæmmet Koner, Piger, røvet Penge;
Men det skal ingen Siæl mig sige paa,
At nogen Dag gik hen, hvor ikke jeg
Har i det mindste læst tre Paternostre.
I Messen gik jeg altid ogsaa flittig,
Og kiøbte mig Absolution, saavel
For alt begangne, som for Fremtids Synder.

Paa denne Maade skulde man nu troe,
At med Coureer jeg farer op til Himmels,
Naar Tiden kommer. Og dog sniger Frygten
Sig, mere langsom end en Vetturin,
Ad Himmelveien op; og før jeg veed det,
Fremtræder vel en opbragt Hevnens Engel
Af Krattet, sigter paa mig med sin Bøsse,
Befaler mig at give ham af Haabet
Den Smule, som jeg har, — og styrter mig
Som Herren Lucifer, i Afgrundssvælget.

SILVESTRO træder ud af Hytten, knæler for Magdalena-Billedet, og holder sin Aftenbøn.

VALENTINO.

Det er den gamle Eremit Silvestro,
Et frygtsomt Menneske, bleg, mager, svag;
Dog straaler Øiet ham med Kraft og Ild.
Jeg svulmer bruun og mandelig, som Høsten;
Men skuer jeg mig selv i Bækkens Speil,
Da er mit Øie mat, og Blikket skiælver.

Saa dødelig og usund er en Tvivl,
Saa fuld af Lægedom et saligt Haab.

SILVESTRO
gaaer ham i Møde.

Guds Fred!

VALENTINO.

Jeg takker jer, ærværdige Broder!
For denne Hilsen. Kiender I mig?

SILVESTRO.

Ja!

I er en Jæger.

VALENTINO.

Rigtig! en Skarpskytte.

SILVESTRO.

Saa er vi jo Skovbrødre begge To.

VALENTINO.

Og begge gamle.

SILVESTRO.

Begge trætte nu.

Af denne Verden.

VALENTINO.

Ja, saa lader det.

SILVESTRO.

Saa hæve altsaa begge vi vort Øie
Fra denne Jord op imod Evigheden.

VALENTINO.

Hvis det kun hjælper noget!

SILVESTRO.

Kan I tvivle?

VALENTINO.

I er en hellig Gubbe; eder vil
Sanct Petrus lade ind, saasnart I banker —

Jeg derimod, en vild Krabat, en Jæger,
Som dræbte mangt uskyldigt Dyr i Skoven!

SILVESTRO.

Og var I selv en Røver: hvis med Anger
I vender jer paa Dødens Kors til Naaden,
Saa vil det lykkes eder.

VALENTINO.

Kiender I mig?

SILVESTRO.

Jeg kiender eder, Valentino!

VALENTINO.

Frygter

I ei?

SILVESTRO.

Jeg haaber meget meer, med Guds Hielp
At drive ogsaa Frygten ud af eder.

VALENTINO.

Saa kiender I mit Sinds Beskaffenhed?

SILVESTRO.

Ei Skovens Træ'r alene hørte tidt
Jer Angers Klage; ogsaa jeg har hørt den.

FLERE RØVERE komme med FRANDS BATTISTA.

BRUNO.

Et skikkeligt Mands Barn med Reisepenge
Og med en proppet Vadsæk snørt paa Ryggen.
Tillad, Captain! at Fiærene vi plukke
Af denne Fugl, og at vi dreie Halsen
Saa om paa ham. Det er Battistas Søn,
Giestgiverens, den Kiæltring, i Correggio.

EN ANDEN.

Den Bønhas, som smaafusker i vort Haandværk!

EN TREDIE.

Som tidt har negtet os en kølig Drik,
Et Nattely og alle Artigheder,
Naar did vi kom som stakkels Haandværkssvende!

VALENTINO

opbragt.

En ussel Hykler, et elendigt Kræ,
En feig, misundelig, forbandet Niding!
Mod ham er selv en Røver englehid.
Mod Kraft kan dog Forsigtighed sig væbne;
Men Øglen kryber, stikker lumsk ihiel.
Ha, naar jeg tænker paa den Niding, koger
Mig Galden, bløder mig det gamle Saar;
Thi han er Skyld deri, at Nicostrato,
Min Broder og min Ven i Liv og Død,
Blev hugget ned med Køller; at man skar
Hans Legem grumt itu med Bøddelknive,
Fordi den Hund tilraadte Øvrigheden
At tvinge ham med Piinsler paa Torturen
Til feig Bekiendelse.

Høist forbittret.

Ha, tag hans Søn,
Og slagt ham som et Offer for min Hevn!

FRANDS,

som Røverne ville føre bort, kaster sig for Valentinos Fødder,
og raaber:

Barmhiertighed!

VALENTINO

trækker sin Dolk.

Ha, dø, du Øgleunge!

SILVESTRO

griber Magdalena-Billedet med den ene, og Valentinos Arm med
den anden Haand.

Barmhiertighed! Hvad har den arme Yngling

Giort dig imod? O, tving dit vilde Hierte!
 Hvis ei Naturen virker længer med
 Sin Mildhed paa dit haarde Sind, velan,
 Saa viis dog i det mindste, du er Christen,
 Skaan ham, og vogt dig vel for at besudle
 Din Helgens Billed med uskyldigt Blod!
 See dette Dødninghoved — det er dit!
 See denne store Bog — det er den Bibel,
 Hvori det Bud staaer skrevet og forkyndt:
 Du elske skal din Næste, som dig selv!
 See denne fromme Qvinde! Den Heltinde
 Rev kraftig sig fra Synden. Gjør det Samme,
 Stands, red din Siæl, og vær et Menneske!

VALENTINO

farer tilbage, da han seer Billedet, og siger med dæmpet Stemme:
 Slip ham! Hun er os nær, den Hellige!
 Ei hendes Billed, nei, hun selv, hun selv
 Er kommen, har tilbageholdt min Haand.
 Seer I den Hulde? *Sancta Magdalena!*
 Seer! Talsmandinden for de vilde Synder!
 Vor Helgen! Seer I hende?

ALLE RØVERNE

tage uvilkaarligt Hatten af, da de see Billedet.

Ja, vi see!

Hvor hun er deilig! Ak, som levende!

Ora pro nobis, Sancta Magdalena!

De korse sig.

VALENTINO

rolig til Frands.

Gak hen i Fred! Tak denne Hellige
 For Livets Redning, og næst hende Manden,

Hvis fromme Phantasie blev hende vaer,
Og stilte hende frem for Verdens Øine!

SILVESTRO.

Det Billed har Antonio Allegri,
Den fattige Maler, giort, din Faders Gienbo.

Frands gaaer.

SILVESTRO
til Valentino.

Jeg takker dig.

VALENTINO
afbrydende.

Vi sees igien i Morgen.

Silvestro gaaer ind i sin Hytte.

NICOLO
kommer.

Herr Høvedsmand! vel, at jeg traf jer her!
En Maler, kaldt Antonio Allegri,
Nu kommer strax forbi. Paa Ryggen har han
En dygtig Sæk, propfuld af Kobberpenge;
Og hvad som bedre er, paa Fingeren
En skøn Signetring.

VALENTINO.

Hvad? du feige Drog!

Den vakkre Kunstner agter du at plyndre,
Som maler slige Helgener? som smelter
Til Følelse selv haarde Klippehierter?
Staaer han i Strid ei med den vide Verden,
Som vi? Og blier han ei, som vi, forhadet
Forfulgt? En Kunstner og en Røver — ha,
Det er to Alen af det samme Stykke;
Thi begge skye den brede Landevei,
Og bryde sig løvfulde Skyggestier
I Blomsterkrattet. — Du vil flaae en Kunstner,
Fordømte Drog! og troer at være Helt?

Har derfor jeg i Huset sendt dig til
Den rige Adelsmand, for at du skulde
Arbeideren af Munden snappe Brødet?
Skam dig, for Satan! Du fortienner ei
At høre til et bravt Staldbroderskab
Af tappre Mænd.

NICOLO.

Jeg tænkte —

VALENTINO.

Som du er til.

Han vender sig til de Andre befallende.

Nu ned i Hulen, alle Røvere!
Jeg meget har i Nat at tale med jer.
Kun kort Tid kan vi leve sammen end;
Thi jeg er gammel, og Samvittigheden
Har ogsaa, seer I, sine Rettigheder.
Jeg længe nok har slidt mig op for jer.
Man har Exempler paa, at mangen Konge
Sit Scepter lagde ned for Aldrens Skyld;
Det gjør jeg ogsaa snart. Saa længe som
Jeg raader, skal der Ingen myrdes. Hør' I?
De Rige kan I endnu altid plyndre;
De Fattige skal gaae i Fred. Forstaaer I?
Det er min Villie. Vil I holde den?

RØVERNE.

Ja, naar kun du vil altid blive hos os.

VALENTINO.

I Aften røves heller Intet meer;
Antonio gaaer frit igiennem Skoven,
Og skal ei finde andre Fugle der,
End dem, der qviddre smukt i Træets Grene.

Han gaaer. Alle Røverne følge ham.

ANTONIO

kommer med sin Sæk; paa det blotte Hoved har han Laurbærkrandsen. Han kaster Sækken paa Jorden, og sætter sig ved Kilden. Jeg kan ei meer, min Kraft har reent forladt mig. Gud være lovet, her er Kilden! Havde Jeg kun et Bæger! — Hatten? — Ak, den lod jeg I Parma ligge, for ei Laurbærkrandsen At skille ved sin Plads. — Med Hænderne —

Han øser Vand med Haanden, og drikker.

Ha, det forslaaer ei! Tørsten slukkes ei. En hidsig Feber brænder i mit Blod. Ha, hvis jeg mægted kun at vandre hiem! Hvor vil Maria ængstes, naar det mørknes, Og jeg endnu ei kommer! — Jeg er syg.

Han tager Laurbærkrandsen af, og betragter den grublende.

»Jeg vier ind dig til Udødligheden!«

Udødlighed begynder først med Døden —

Ha, min Gudinde! var det saadan meent?

LAURETTA, en Bondepige, gaaer med sin Spand paa Hovedet syngende giennem Skoven.

ANTONIO.

Hvo kommer der, saa munter syngende?

Det er Lauretta jo, vor Naboes Datter,
For end i Qvæld at malke sine Geder.

LAURETTA.

Hvad seer jeg? Ih, der sidder Mester Anton!

ANTONIO.

God Aften!

LAURETTA.

Kommer I dog endelig?

Maria har ei lidet ængstet sig,
Fordi I blev saa længe borte, Mester!

ANTONIO.

Det var umuligt mig at komme før.

LAURETTA.

I er vel træt nu af den lange Gang?

Det er da intet Under.

ANTONIO.

Kiære Barn!

Giv mig lidt Vand at drikke af din Spand;

Jeg eier Intet, hvormed jeg kan øse.

LAURETTA.

Hvor har I eders Hat?

ANTONIO.

Den lod jeg ligge

I Parma.

LAURETTA.

Og hvad har I vundet der

Om Hovedet? Ei, ei! en Laurbærkrands!

Den klæder eder godt. Hvo gav jer den?

ANTONIO.

Den Himmelske!

LAURETTA.

I Kunstnere forglemme

Dog Alting over eders Drømmerier.

Jeg vil ei have nogen Kunstner; skal

Jeg eengang gifte mig, vil jeg dog have

En Mand, som husker paa, han har en Kone.

ANTONIO.

I Sandhed, jeg har aldrig glemt Maria.

LAURETTA

skyller sin Spand, og rækker ham at drikke.

Nu, drik alt hvad I kan!

ANTONIO

drikker begierlig.

En kølig Drik!

Drikker igien.

LAURETTA.

Den kommer dybt fra Underjordens Huler.

ANTONIO

rækker hende smilende og mat Spanden tilbage.

Jeg takker dig, du venlige Rebekka!

Jeg skal til Giengield skaffe dig en Mand.

LAURETTA.

Jo vist! nu komme vi!

ANTONIO

vil staae op.

Nu maa jeg gaae.

Min Gud, hvor jeg er mat!

Han synker ned igien.

LAURETTA.

Hviil jer først lidt!

Maria er nok gaaet jer i Møde

Med hendes lille Dreng; hun kommer snart,

Saa kan I alle Tre gaae sammen hiem.

ANTONIO.

Jeg veed ei — det er mig saa ængsteligt.

LAURETTA.

I er alt for tungsindig, Mester Anton!

Det kommer af de Helgenbilleder,

I maler. Hviil jer under dette Træ;

Saa synger jeg en Vise jer saalænge,

Som godt sig lader høre her ved Kilden.

ANTONIO.

Ja, syng, mit Barn! og gjør mig Hiertet let.

LAURETTA

synger:

Den Havfru boer under hule Field;
En Pilegrim sidder ved Fossens Væld.
De Bølger skylle med Larm og med Støi,
Med sneehvide Skum fra Klippen høi.
Herr Pilegrim! styrt dig fra Elvens Rand,
Saa est du evig min Fæstemand.

Jeg løser fra Legemet Siælen dig;
Let skalt i Skoven du dandse med mig.
Herr Pilegrim! styrt dig ned, vær ei seen!
Som Elfenbeen skyller jeg hvidt dine Been;
Dybt skalt du hvile paa røden Koral,
Og over dig nedbruser Fossens Fald.

Forfærd vil flygte den Vandringsmand:
Han staaer som naglet, ei flye han kan.
Den Havfru mild med et Guldhorn staaer;
I Vinden henvifte de guldgule Haar.
Han tørster, og tømmer det Horn saa brat —
Da føler han sig saa svag og mat.

En Gysen ham farer i Marv. og Blod,
Thi han har drukket af Dødsens Flod.
Han synker ned i de Blomsters Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de skummende Bølger op,
Og suger i Svælget den blege Krop.

Fri har nu Siælen hans Liig forladt,
 Nu svæver i Skoven den mangel Nat.
 I Vaar, naar stærkest er Fossens Larm,
 Da dandser han med Havfruen i Arm;
 Da straalder Maanen fra Busk og fra Green
 I Elven ned paa de sneehvide Been.

I det Lauretta har endt sin Sang, staaer hun pludselig op, og
 siger:

Men det er silde, jeg maa gaae, at malke
 Min sorte Ged. Farvel! — Farvel! — Farvel!
 Maria henter jer snart med Giovanni.

ANTONIO.

Jeg takker!

LAURETTA.

Ingen Aarsag!

Hun gaaer.

ANTONIO

stirrer efter hende.

Ingen Aarsag?

Ha, du har Ret! En fæl, en rædsom Sang,
 En hæsleg Lyd fra Døden selv, et Hurra
 Dernede fra de underjordske Magter.
 Den Tidsel har Italien ei avlet
 Midt i sit Blomsterskiød. Blonde Lombarde!
 Den har du arvet fra din Stammemoder,
 Der hang fortvivlet sig i Hestehalen,
 Da hendes Mand, Barbaren, tabte Slaget. —
 Hun gav mig sit Farvel, ei sit Levvel,
 Hun rakte mig sit Horn, den blonde Havfru,
 En Gysen løb mig giennem Marv og Blod —
 Ved Gud! jeg har oplevet denne Sang,

I det hun foresang mig den til Spot.
Nu malke vil den Hex sin sorte Ged —

Han fatter sig, tier et Øieblik, og siger derpaa roligere med
et Smil:

Det Phantasien gaaer, som hver en Evne,
Som hver en Lampelue: før den slukkes,
Maa den til Afsked flamme dristigt op.

Begeistret.

Velan! jeg skiælver ei. Og var hun Havfru,
Saa var det hulde Væsen, som i Parma
Mit Hoved krandsede, min Musa. Saa
Er ei Maria en bedrøvet Enke,
Hun er den sande, himmelske Maria.
Saa blier Giovanni ikke faderløs,
Han er Giovanni selv, den lille Engel,
Som gierne med sin Agnusdei-Stav
Og med Maria steg til Jorden, for
Min Kunst, til Glorie for Christendommen,
At lede, at fuldende. — Ja, saa er det.

Med lettere Hierte.

Hvor skøn dog Aftenen er, hvor frisk og kølig!
Den vifter mig med sine brede Vinger,
Og styrker mig. I Østen falder Regn,
I Vesten synker Solen, maler i
Sit Fald en dobbelt Regnbu' klar i Luften.
Hvor huldt det Grønne smiler mig i Møde,
Som Haabet fra det Blaa, fra Evigheden.
Det tykkes mig, som straalte mig til Afsked
For sidste Gang de hellige syv Farver;
Som om de vinkte mig fra Jordens Skygge
Til deres rene Moders, Lysets, Hiem.

Nu skal en Anden skue eders Glands,
 Og bygge sig en luftig Æreport
 Af eders Trylleskiær i Jordens Dunst,
 Og glæde sig derved, til den forsvinder
 For Himlens Klarhed, indtil Skyggen flyer
 I Nattens Skiød for Evighedens Straaler.

Men som Gud Herren satte Buen hist
 Til Tegn paa faderlig Barmhiertighed,
 Saa vil han og en liden Stund bevare
 Min lille Regnbu'; som et Mausolee
 Den paa min Grav skal staae i mange Aar,
 Og røre mangt et Bryst, før den forsvinder.

Han tager Sækken.

Jeg letter dig, du tunge Livets Byrde!
 For sidste Gang, du haarde Mammon, stedse
 Fortørnet paa den Aand, som ei var jordisk,
 Du hevned dig. Det Lidet, som min Pensel
 Aftvang dig, tynged stedse mine Skuldre
 Med Kobbervægt. Nu skal jeg leve uden
 Din Hielp. — O, kom, min elskede Maria!
 Modtag den sidste Skiærv af din Antonio,
 Det sidste kiærlige Levvel. Kom med
 Dit Barn! Hvis rolig jeg skal gaae herfra,
 Saa maa jeg først jer trykke til mit Hierte.

Han gaaer.

MARIA kommer fra den anden Side med GIOVANNI, som har sin
 Agnusdei-Stav i Haanden.

GIOVANNI.

Hvi kommer Fader ikke, kiære Moder?

MARIA.

Jeg haaber vist, han kommer snart; han har
Havt meget at besørge først i Parma.

GIOVANNI.

Det bliver mørkt. O, Moder! jeg er bange.

MARIA.

Det maa du ikke være, min Giovanni!
Hvo intet Ondt begaaer, behøver ei
At frygte Mørket.

GIOVANNI.

Nylig der var Himlen
Saa rosenrød; da legte Solens Straaler
Med de smaae lyse Sky'r i alle Farver.
Men nu er Alting ganske graat og mørkt.

MARIA.

Ei Alting! Seer du ei et venligt Ansigt
Derhenne mellem Grenene?

GIOVANNI.

Jo, Maanen.

MARIA.

Naar hiint gaaer ned, først straalere dette Lys,
Og trøster Siælen med et saligt Haab.

Hun sætter sig ved Kilden.

GIOVANNI.

Der staaer Kiærminder, kiære Moer! i Græsset;
O, maa jeg binde mig en Krands af dem,
Til Fader kommer?

MARIA.

Pluk Kiærminderne!

Du stakkels Dreng! det blier din Arvedeel.

Giovanni gaaer.

MARIA

alene.

Jeg Daare! hvorfor ængster jeg mig selv
Med de forfærdeligste Anelser?
Jeg veed jo dog af intet Vanheld end.
Men naar jeg veed det, hvor er da min Trøst?
Ak — kun hos Maanen og Kiærminderne!

LAURETTA

synger bag Træerne.

En Gysen ham farer i Marv og Blod,
Thi han har drukket af Dødsens Flod.
Han synker ned i de Blomsters Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de skummende Bølger op,
Og suger i Svælget den blege Krop.

Hun kommer ind.

Ha, Nabomoer Maria! er I der?
Det vidste jeg jo nok, at snart I kom.

MARIA.

Har du ei seet Antonio, Lauretta?

LAURETTA.

Jo vist; jeg har selv givet ham at drikke,
Og siunget ham en deilig Vise for.

MARIA.

Min Gud! hvor er han?

Man seer Antonio noget borte.

LAURETTA.

See, der kommer han!

Nu, det vil være ret en Glæde! I
Er begge saa forelskede endnu,
Som I var Kiærester, ei Ægtefolk.
Jeg vil ei være til Uleilighed;

Det er desuden silde. Saa god Nat!

Hun raaber til Antonio:

God Nat, Antonio! sov vel! sov vel!

Hun gaaer

ANTONIO kommer, bleg som Døden.

MARIA.

Antonio!

ANTONIO

kaster Sækken.

Maria! der er Penge.

Saa har jeg dog for kort Tid nu forsørget

Dig og dit stakkels Barn. Jeg kan ei mere,

Nu maa den Evige fremdeles hielpe.

MARIA.

Antonio! O, hellige Guds Moder!

ANTONIO

omarmmer hende.

Det est du ei! Ei sandt, du est min Hustru?

Du arme Qvinde, du forladte Enke!

O, Gud skee Lov! det hede, vilde Blod

Har faaet frit sit Løb. Nu rinder Luft

I mine Aarer.

MARIA.

Du est bleg og blodig!

ANTONIO.

Nei, blodløs, kiære Barn! Nu har jeg givet

Jorden, hvad Jordens er. Nu er jeg meer

Ei ængstet af de fæle Feberdrømme.

Ei sandt, det var Lauretta, som der gik,

Den unge Pige med de gule Haar?

Ei Mørkets Engel? ei min Atropos?

MARIA.

Antonio!

ANTONIO.

Og du, du est min Hustru,
Giovanni er min Søn, af Støv som jeg;
Ei evige, forklarte Himmelvæsner,
Som fatter ei, og deler ei min Nød,
Ak, I vil dele den — kun alt for meget!

MARIA.

Jeg Ulyksalige!

ANTONIO.

Kan du forsage?

Giv mig dit Brudekys, hiertelskte Brud!
O, frygt kun ei; min Læbe er ei blodig,
Jeg har i Kildens Vover tvættet den.
Den er violblaa kun, du gode Barn!
Et flygtigt Vingestøv paa Sommerfuglen,
Som let og nyfødt svinger sig til Himlen.

MARIA.

O, min Antonio! saa skal det ende?

ANTONIO.

Saa maa det altid ende, gode Siæl!
Et Øieblik meer tidligt eller sildigt,
Hvad siger det? et bittert Øieblik,
Men kun et Øieblik, og — o, min Elskte!
Paa Øieblikket følger Evigheden.

MARIA.

O, min Antonio!

ANTONIO

kierlig.

Vil du mig love

Fromt at udholde dette Øieblik,
At dine Taarer ei med Qval skal flyde,
Som Offerlammets Blod, men rinde mildt

Og lette Hiertet dig, som Kiærlighedens,
Som Menneskelighedens bedste Perler?

MARIA.

Far hen i Fred! jeg lover dig — de skal!

ANTONIO

sætter sig.

Nu da, i den almægtige Guds Navn! —

Hvor er min Søn, mit Barn?

MARIA.

Giovanni! Ak,

Han plukker Blomster.

ANTONIO.

Til sin Faders Grav. —

Gak hen, Maria! til min gamle Ven,

Han peger paa Silvestros Hytte.

Beed ham at bringe mig den hellige Nadver.

MARIA.

Han — sover. Dog — jeg maa!

ANTONIO.

Ja! beed ham komme.

MARIA.

Jeg iler — skiælver —

ANTONIO.

Kiære! dvæler du?

MARIA

kysser hans Pande, og skuer til Himlen.

Jeg gaaer! Jeg seer dig vist igjen.

ANTONIO

seer hende venligt i Øiet, og trykker hendes Haand.

Ja, snart!

Hun gaaer.

Skilsmissen er kun kort.

GIOVANNI kommer med en Krands.

ANTONIO.

Giovanni! kom

Mit elskte Barn! Hvad har du der?

GIOVANNI.

En Krands,

Min Fader! af Forgietsmigei.

ANTONIO.

Du lille

Uskyldige! du faderløse Stakkel!

Den Evige vil sørge for dig.

GIOVANNI.

Du

Skal sørge for mig, Fader!

ANTONIO.

Knæl til Jorden!

GIOVANNI

knæler med foldede Hænder.

Ja, kiære Fader!

ANTONIO

lægger sin Haand paa hans Hoved.

Her, min elskte Søn!

Tag min Velsignelse. Det er vel Alt,

Hvad jeg kan give dig; men faderlig

Velsignelse har Kraft i Dødens Time.

GIOVANNI

kysser ham paa Haanden.

Du er saa bleg, min Fader!

ANTONIO.

Jeg er træt.

Nu vil jeg hvile, til din Moder kommer.

Han strækker sig hen i Græsset.

GIOVANNI.

Ja, sov kun, Fader! jeg vil vaage hos dig.

Han sætter sig hos Faderen.

Min Fader sover. Hvad har han om Hov'det?

En deilig Laurbærkrands! — Ak, jeg vil ogsaa

Forære ham min Krands. Det vil fornøie

Min Fader og min Moder, naar han vaagner.

Han sætter Kiærmindekrandsen over Laurbærkrandsen paa
Antonios Hoved.

BATTISTA kommer med sin Søn FRANDS.

BATTISTA.

Saa est du vis derpaa, at dette Billed,

Som reddede dig Livet nylig, var

Et lille Maleri, saa stort?

FRANDS.

Ja vist!

Og det var den bodfærdige Magdalena;

Fortræfflig malt.

BATTISTA.

Med lange gule Haar,

Blaa Kiortel, med en Bog, et Dødninghoved?

FRANDS.

Forstaaer sig; malet af Antonio.

Han viser ham Billedet i Egestammen.

BATTISTA

studser forfærdet.

Saa har han altsaa reddet dig fra Døden

I samme Øieblik —

Standser.

End er der Haab!

FRANDS.

Hvo ligger bleg og blodig der paa Jorden?

Et lille Barn bevogter ham.

CORREGGIO.

BATTISTA.

Hvor? hvor?

FRANDS.

Ih der!

BATTISTA
farer tilbage.

Jesu Maria!

FRANDS.

Faer! I blegner?

BATTISTA.

Seer du det Liig?

FRANDS.

Forstaaer sig. Kom, min Fader!

Vi vil —

BATTISTA
holder ham tilbage.

Ulykkelige! raser du?

Seer du ei Englen sidde hos den Døde?

FRANDS.

En lille Dreng!

Giovanni vinker med sin Agnusdei-Stav, at de skulle være rolige.

BATTISTA.

Ha, Blinde! seer du ei

Hans Agnusdei-Stav? Johannes truer,
Den hellige Skov-Apostel. Lad os flye!

FRANDS.

Vi flye, min Fader?

BATTISTA.

Ja — fra Haabet selv!

Han truer atter der med Staven; seer du?

FRANDS.

Hvad feiler eder?

BATTISTA.

Hiem! Det er alt silde;

Den kolde Aftenvind mig knuger Hiertet.

Hiem! siger jeg; der vil jeg styrke mig.

Det siger Intet; det er kun en Feber.

Og om du ogsaa mangen Gang i Drømme

Mig hører raabe høit om Mord og Blodskyld —

Saa agt det ei; det er kun Ord.

FRANDS

forfærdet.

Min Fader!

BATTISTA

fortvivlet.

Thi, seer du, det var blot en Hændelse,

At han har reddet Livet for min Søn

I Øieblikket, da jeg myrded ham.

FRANDS.

O, Himmel!

BATTISTA.

Ha, han reiser sig i Græsset!

Fly! fly!

Han flyer, Sønnen følger ham.

MARIA kommer med SILVESTRO.

MARIA.

Antonio! lever — lever du endnu?

GIOVANNI.

Vær rolig, kiære Moder! Fader sover.

MARIA

opdager hans Død.

Det er forbi! Mit Liv! din Fryd er endt.

GIOVANNI.

Hvad fattes Moder? Hvorfor græder du?

Faer sover, han er træt. O, lad ham sove!

Han vaagner snart igien.

MARIA

løfter Drengen i sine Arme, og kysser ham.

Du søde Engel!

Mit Eneste, min Trøst, Antonios Søn!

SILVESTRO.

Berolige dit Herte, min Maria!

Forskræk ham ei, den stakkels Dreng. Han troer,
At Faderen kun sover.

MARIA.

Søde Tro!

Jeg troer det ogsaa. Himlen taler til os

Igiennem den Uskyldige. Han sover!

Vi sove snart med ham, og vaagne med ham
I Himlen hisset.

SILVESTRO.

Ja, mit Barn! tilvisse!

Maria sætter sig ved Kilden, og græder. Den lille Giovanni sidder
rolig ved sin Faders Liig. Silvestro betragter dem veemodigt.

ET BUD

kommer, og spørger:

Er dette Veien til Correggio?

SILVESTRO.

Ja!

BUDET.

Kiender I Antonio Allegri,
Skovbroder?

SILVESTRO.

Ja! Hvad skal du bringe ham?

BUDET.

Et Evangelium! Nu har han giort
Sin Lykke.

SILVESTRO.

Visselig! sin sande Lykke.

BUDET.

I veed det alt?

SILVESTRO.

Hvad?

BUDET.

At vor naadige Hertug

Af Mantova ham kalder til sit Hof.

Der skal Antonio nu male for ham,

Udmærket, ærefuldt og rigt belønnet.

Thi Mikel Angelo og Giulio

Romano have talt hos Hertugen

Om denne Kunstner med saa stor Beundring,

At strax Hans Naade sendte mig afsted,

At hente ham med Hustru og med Barn.

SILVESTRO.

Saa snar du var, saa kom du dog for seent.

BUDET.

Hvi saa?

SILVESTRO
træder tilside.

Der ligger han, den Martyr, alt,

Nedtrykt af Hads og Armods tunge Byrde.

BUDET.

Umuligt! Er han død? Det er Allegri?

SILVESTRO.

Det var Allegri! Mange, mange Aar

Fra denne Dag vil komme og forsvinde,

Før atter denne Jord kan raabe ud:

Der er Allegri!

BUDET.

Ak, det vil jeg troe!

SILVESTRO.

Gak hiem, og hils din Hertug, siig ham: det

Var menneskeligt, at paa Andres Forbøn
 Han vilde qvæge Armod i sin Nærhed;
 Men siig: det havde været fyrsteligt,
 I Fald den ædle Kunstners sieldne Kraft
 Han havde selv opdaget, understøttet,
 Før ham en Hændelse — for seent, for seent —
 Opmærksom gjorde paa den tabte Skat.

BUDET.

Den arme Mand, hendøet i Fattigdom!

SILVESTRO.

Beklag ham ei, den Hellige! Vel er
 Hans trætte Hoved bøiet; men de Krandsse,
 Som pryde disse blege Tindinger,
 Den grønne Laurbær, himmelblaa Kiærminde,
 Jeg siger dig: de ville blomstre herligt,
 Naar mange gyldne Kroner ere faldne.

BUDET.

Jeg troer det; thi det var en sielden Mand.

GIOVANNI

græder.

Min Fader sover ikke, han er død!

SILVESTRO.

Græd, stakkels Barn! du Aarsag har at græde.
 Og du, Maria! græd med mig, din Ven.
 Sig Verden undre! Den har ei at klage;
 I sine Værker vil han evig leve,
 Et Mønster for den sidste Efterslægt.
 Men os er død en Mand, en Ven, en Fader!
 Den hele Jord erstatter ei vort Tab;
 Først hist i Himlen finde vi ham atter.

Anmærkninger.

Sørgespillet **Axel og Valborg** blev skrevet i Paris i Begyndelsen af Aaret 1808 og udkom i Januar 1810 med kobberstukket Titelblad, paa hvilket saas afbildede Axels Sværd og Skjold, omvundne med tvende Roser og en Blomsterkrands. Stykket blev første Gang opført den 29de Januar 1810; sidst opført den 28de April 1890, i alt 95 Gange. I en egenhændig Renskrift, som ejes af det store kongelige Bibliotek, kalder Digteren Stykket »en Tragoedie«. Mottoet paa Titelbladet er Slutningsstrofen af den gamle Sang, som har givet Stoffet til Sørgespillet. Med Hensyn til den historiske Virkelighed, som Oehlenschläger har ladet danne Baggrunden for Handlingen, siger han i sin »Forerindring« blandt andet: »Den gamle Sang i Peder Syvs Kæmpeviser, der har givet Anledning til nærværende Sørgespil, staaer ikke i nogen, Forfatteren bekendt, Forbindelse med den norske Historie«.

Side 2, Lin. 3. Staller (forældet), Marskalk.

Side 2, Lin. 8 f. n. Nidaros, Trondhjem, anlagt af Olaf Trygvesson ved Nidelvens Udløb (se Side 32, Lin. 5-3 f. n.).

Side 4, Lin. 1 f. n. i sin . . . Ro; efter Nutids Sprogbrug: i dets Ro. Den samme forældede Anvendelse af Refleksivet kommer oftere igen i det følgende.

Side 6, Lin. 14 f. n. Frænke (forældet), kvindelig Slægtning.

Side 7, Lin. 13-14. Lindormen er et overnaturligt, giftigt Dyr, en Slags vinget Slange, som hyppigt forekommer i Folketroen. Ærkeengelen Michael fremstilles ofte som et saadant Uhyres Overvinder.

Side 11, Lin. 10 f. n. Brynde, Brand, Lidenskab, sanelig Kærlighed.

Side 12, Lin. 9. Hvor lider Valborg (forældet), hvorledes lever Valborg?

Side 16, Lin. 11-10 f. n. offerer Hedningen mig hen for Radegast. Saaledes hedder det ogsaa i Hakon Jarl (2det Bind, S. 133, L. 8-7 f. n.): Du har offret ham hen til Guderne.

Side 18, Lin. 8. sæl (forældet), lykkelig. Ordet bruges endnu i Sæmmensætninger, f. Eks. fredsæl, vennesæl.

Side 19, Lin. 12 f. n. og flg. Til Axels Brev ere ikke faa Vers af Folkevisen benyttede.

Side 20, Lin. 3. Velskland, Italien.

Side 20, Lin. 4. Fore (forældet), Færd, Adfærd, Udstyrelse.

Side 20, Lin. 13 f. n. Maard, ung Pige. Det forekommer ogsaa i Digtet Morgenvandring (i Langelands-Reise, 1804).

Side 20, Lin. 12 f. n. Blomme. En Blomst hed for-dum en Blom eller Blomme, i Flertallet Blomme eller Blommer.

Side 21, Lin. 4-3 f. n. *Hadrianus Episcopus servus servorum Dei* (Latin), Biskop Hadrian, Guds Tjeneres Tjener.

Side 23, Lin. 9. Silke, med Roser og med Lilier sat; sat d. e. besat, broderet.

Side 23, Lin. 12. Skarlagensskind, Skarlagenskaabe, foret med Skind.

Side 23, Lin. 15. Skurdguder (Islandsk), udskaarne Gudebilleder.

Side 24, Lin. 1. Indsegl betyder det samme som Segl; sammenlign 1ste Bind, S. 207, L. 11.

Side 24, Lin. 4 f. n. udstrømmer er her brugt transitivt (lader udstrømme).

Side 26, Lin. 6 f. n. Sysselmand, Embedsmand, som stod i Spidsen for et Distrikt (Syssel).

Side 27, Lin. 3. Bekesuden (eller Bøkesuden, d. e. Bøgeskibet) var Navnet paa Inges Skib.

Side 27, Lin. 11. Niørfasund, Gibraltarstrædet.

Side 27, Lin. 12. Blaamanden, Negeren eller Maureren.

Side 27, Lin. 14. Serkland, Serkernes eller Saracenernes Land.

Side 27, Lin. 15. Dromund, et stort Krigsskib.

Side 27, Lin. 15 f. n. Skakke, den Skæve.

Side 27, Lin. 1 f. n. ener, forener. Det forekommer ogsaa i Hagbarth og Signe, Slutningen af anden Akt.

Side 28, Lin. 15-16. Ærkebiskop Augustinus (Eisten) havde haft en væsentlig Del i Kirkens Ombygning. Ved andre Mure maa vel tænkes paa Skibe.

Side 28, Lin. 1 f. n. Hærblæst, Kampsignal.

Side 29, Lin. 3. undfange, i forældet Betydning af modtage.

Side 31, Lin. 4. Vigen, Landet ved Kristianiafjord og Skagerak.

Side 32, Lin. 11. Kyrialax, Kejser Alexius; se S. 83, L. 1-3.

Side 34, Lin. 15. Conciliet. Digteren har uden Tvivl ment Konklavet, Kardinalernes Forsamling.

Side 35, Lin. 11. Han beiler om skøn Valborgs Haand; nedenfor (S. 42. L. 6 f. n.): Du beiler om en Mø; ligeledes i 2den Akt af Erik og Abel: Jeg beiler hos din Fader om din Haand, og i 2den Akt af Dina: Jeg beiler om din Haand. Almindelig Sprogbrug vilde fordre: beile til.

Side 36, Lin. 1^a f. n. Thrønderne, Folkene i det trondhjemske (Throndelagen, S. 38, L. 4 f. n.).

Side 38, Lin. 9-10. foretrakst et andet, fremmed Rige dit Fædreland, d. e. . . . for dit Fædreland.

Side 42, Lin. 8. Konge til et Rige; sammenlign Hakon Jarl (2det Bind, S. 45, L. 1 f. n.): Konning til et Land.

Side 42, Lin. 15. Hildursleg, Kamp, saaledes kaldet efter Hild, en af Valkyrierne, eller maaske snarere efter Kong Høgenes Datter af samme Navn, som, da der var udbrudt Strid mellem hendes Fader og hendes Mand, Hedin, hver Nat ved Trolddom vækkede de faldne, hvorefter Kampen ved Dagry fortsattes.

Side 45, Lin. 5. dele (forældet), dømme.

Side 45, Lin. 9. Kong Achab i Israel lod Naboth stene for at komme i Besiddelse af hans Vingaard.

Side 48, Lin. 10. tilsyneladende. Digteren mener øjensynlig.

Side 52, Lin. 9-10. I Digterens »Forerindring« til Stykket hedder det: »Da Eisten eller Augustinus blev Hakon utro, og flygtede til Bergen, for at understøtte hans Fiende, er det ikke usandsynligt, at Hakon har sat en Anden i hans Sted i dette Mellemrum, hvilken her kaldes Erland efter den ædle, med faa Ord velskildrede Erkedegn i Kæmpevisen.«

Side 52, Lin. 13 f. n. det uldenhvide Pallium. Pallium, Tegnet paa den ærkebiskoppelige Værdighed, er en hvid ulden Krave, broderet med sorte Kors.

Side 53, Lin. 7 f. n. Famulus, Medhjælper.

Side 55, Lin. 11 f. n. Vaticanet, Paveborgen.

Side 55, Lin. 7 f. n. Monstrum, Uhyre.

Side 55, Lin. 6-5 f. n. I den græsk-romerske Mytologi var Hydra en uhyre Slange med ni Hoveder, som blev dræbt af Herkules, og Cerberus en Hund med tre Hoveder, som bevogtede Indgangen til Underverdenen. Om Ulven Fenris se 26de og 30te Sang i Nordens Guder.

Side 57 Lin. 2 og flg. Denne Sang er en sammentrængt Bearbejdelse af den tyske Psalmedigter Paul Gerhardt's Frauenlob.

Side 57, Lin. 12 f. n. *Gloria in excelsis Deo* (Latin), Ære være Gud i det høje!

Side 59, Lin. 8 f. n. Smilke betyder begynde at smile, smaasmile. men her vel nærmest smile; — under Skind, under Kappen, under Dække; se Anm. til S. 23, L. 12.

Side 66, Lin. 1-2. Axel betyder stor og herlig i vort gamle Sprog. Navnet Axel hedder paa Islandsk Askell (ældre: Asketill); dets Herlighed ligger i Udledelsen af As.

Side 67, Lin. 11. Dryade (i græsk-romersk Mytologi), Træ- eller Skovnymfe.

Side 70, Lin. 9 f. n. Ædelinge, Ædlinge, ædle Mennesker.

Side 70, Lin. 6 f. n. I den gamle Sang om Axel og Valborg hedder det: »Den agter jeg for en ufrist Mand, der kender ei Elskoven stærke.« Oehlenschläger, som baade her og i sin Behandling af Sangen i sine Gamle danske Folkeviser, S. 131, har ufrisk, maa vel have taget den gamle Form ufrist (ufristet, uprøvet, uerfaren) for en Trykfejl.

Side 71, Lin. 4 f. n. Horoscop, et Instrument, hvoraf Astrologerne betjente sig for at bestemme Stjernernes Stilling ved et Menneskes Fødsel; her brugt i samme Betydning som Nativitet, et Menneskes ved Stjernernes Stilling i hans Fødselsstund bestemte Skæbne.

Side 73, Lin. 12. det mørke Tungsind. Saaledes i den anden og følgende af Digterens egne Udgaver; første Udgave har min mørke Tungsind. Ord som Tungsind, Høimod og lign. ere ellers hos Oehlenschläger af Fælleskøn (sammenlign S. 100, L. 9: denne Høimod, S. 228, L. 2: sin Letsind, og se Anm. til 1ste Bind, S. 73, L. 9 f. n.).

Side 76, Lin. 15 f. n. Larve, Maske, Iklædning, Skikkelse; ligeledes i den anden Akt af Erik og Abel: Thi Slangen, seer du, for at takkes Eva, har sig forvandlet til en deilig Mand, valgt for at naae sit Maal, den bedste Larve.

Side 77, Lin. 8. Svededug, Klæde, hvormed Ligets Hoved tilhylledes; sammenlign 2det Bind, S. 314, L. 16 og S. 334, L. 7 f. n. Ordet forekommer i Bibeloversættelsen.

Side 78, Lin. 4. den venstre Kirkepille. Digterens egne Udgaver have her i Strid med Anvisningen under Personlisten: den høire Kirkepille.

Side 80, Lin. 12. Gaffelbænken. Dette Ord ved Udgiveren ikke at have truffet hos andre end Oehlenschläger (her samt i Hroars Saga og i Hrolf Krake). Egentlig er det vel det gamle Ord Gavlbænken (med Hæderspladsen midt paa), der har foresvævet Digteren.

Side 80, Lin. 4 f. n. Brog, Bukser.

Side 81, Lin. 4 f. n. Miklagard, Konstantinopel.

Side 84, Lin. 13-14. Ifølge et udbredt Sagn lod engang en fornem Mand i Danmark sin Tjenestepige, der var

fra Trøndelagen, hede Ovnene og bage Brød paa Olaf den Helliges Dødsdag. Til Straf blev han blind paa begge Øjnene; Brødene bleve til Sten, og nogle af dem kom siden til Domkirken i Trondhjem.

Side 85, Lin. 14. Kiøping eller Købing, Købstad; bruges særligt om Trondhjem.

Side 86, Lin. 11. Kiærring (Norsk), Kærling.

Side 86, Lin. 16. Karfunkelkronen, Kronen, som var besat med Karfunkler, d. e. Rubiner.

Side 86, Lin. 11 f. n. ysk (forældet), flink, brav.

Side 87, Lin. 4. Ildgierningsmand, Ugerningsmand. I Begyndelsen af Stærkodder forekommer: Ildgierning.

Side 87, Lin. 6 f. n. det bælnne Mørke for Bælgmørket; sammenlign det vildne Hav (S. 69, L. 11 f. n.) og kølne Haver (1ste Bind, S. 97, Lin. 1).

Side 89, Lin. 14 f. n. Freias Stierne. Digteren tænker vel paa Planeten Venus.

Side 90, Lin. 6. Aftenbakker, Flagermus.

Side 92, Lin. 13. Ludur (Islandsk), Lur.

Side 92, Lin. 7-6 f. n. At du vilst ikke stride . . . forbyder dig dit Ædelmod. Saadanne dobbelte Nægtelser vare tidligere hyppige paa Dansk og forekomme flere Steder hos Oehlenschläger.

Side 95, Lin. 13 f. n. Hildur; se Anm. til S. 42, L. 15.

Side 95, Lin. 12 f. n. Formodentlig af Hensyn til, at Karper som Ferskvandsfisk ikke kunne findes i Fjorden, har Digteren i sine sidste Udgaver forandret Karpen til Kampen d. e. (efter ældre Sprogbrug) Kampestenen, hvilket næppe er blevet forstaaet af mange, og heller ikke er vellydende, da Ordet Kæmper staar lige foran.

Side 100, Lin. 7. forekaste er her brugt i Betydningen dadle (ligesom bebreide i 2det Bind, S. 171, L. 14 og S. 338, L. 11); ellers bruges det mest i Forbindelsen forekaste en noget, bebrejde en noget.

Side 100, Lin. 14 f. n. Vel, er det saa! d. e. Godt, hvis det forholder sig, som du siger.

Side 100, Lin. 2 f. n. Oehlenschläger skriver meget hyppigt ogsaa i Prosa qvindlig for kvindelig.

Side 103, Lin. 3-2 f. n. Naar du seer dit Snid; nu siger man at se sit Snit.

Side 105, Lin. 12 f. n. Elvegrimmer, Folkene, som boede ved Gøtaelven; de omtales som vilde og voldsomme.

Side 111, Lin. 8. godsligt (Norsk), hyggeligt.

Side 111, Lin. 13 f. n. Marmelsteen (forældet), Marmor.

Side 113, Lin. 8 f. n. til Giengield, ikke for Vilhelms Sang, men for Axels Ring, som hun har sat paa sin Finger.

Side 114, Lin. 8 f. n. og flg. Oehlenschlägers Kilde til Visen er Sandvigs Levninger af Middelalderens Digte-

kunst, I, S. 63-65, hvor den læses væsentlig i den samme Form som her i Stykket. Af Visens udførligere Skikkelse i Nyerups og Rahbeks Danske Viser, I, Nr. 29, og af dens Helhed i S. Grundtvigs Danmarks gamle Folkeviser, II, Nr. 90, hvor Else begge Steder følger med den døde til Kirkegaarden, ser man, hvorledes Udtrykket (i Udtogets sidste Strofe): »Hiem gik Jomfru Else« er opstaaet. Oehlenschläger har selv komponeret en Melodi til Visen; se Melodier af Adam Oehlenschläger, udg. af A. P. Berggreen, 1857, hvor det hedder i Fortalen: »Melodien blev først trykt 1810 tilligemed Aages og Elses Vise, der udkom som Prøve paa den bebudede Nyerup-Rahbekske Udgave af Kæmpeviserne, hvori den siden blev optagen uden Angivelse af Oehlenschläger som Componist, og naar Vilhelm i Axel og Valborg greb i Strængene, vidste Mange vel ikke, at de ogsaa hørte Digteren i disse Toner«.

Side 114, Lin. 7 f. n. Han red sig under Ø. Dette Udtryk, hvis Betydning ikke er klar, forekommer ofte i Folkeviserne, navnlig hvor der er Tale om at ride ud for at bejle (som Rim til Mø).

Side 114, Lin. 3 f. n. Alt med hiin røden Guld, d. e. ved at give hende en Guldring. I Sandvigs Levninger staar: Alt med sit meget Guld.

Side 115, Lin. 7. Lakked, gik (langsomt).

Side 115, Lin. 9-10. Han klapped paa Døren med Kiste o. s. v., han havde ingen Pelsværkskaabe (Skind, se Anm. til S. 23, Lin. 12), hvoraf han kunde lægge en Flig imellem, saaledes som Ridderne i Kæmpeviserne gøre (»klappe paa Dør med Skind«) for ikke at gøre for megen Støj, naar de banke paa med deres Jærnhandsker eller Sværdfæster.

Side 116, Lin. 10-9 f. n. død, som Nanna med sin Baldur, som med sin Hialmar Ingeborg. Se Baldur hiin Gode (2det Bind, S. 203, L. 6 f. n.) og 22de Kapitel i Ørvarodds Saga.

Correggio er i Sommeren 1809 skrevet paa Tysk i Italien og kort efter Digterens Hjemkomst, som fandt Sted d. 25de November samme Aar, oversat af ham paa Dansk. I denne Skikkelse udkom Stykket i Januar 1811 med et Tilægnelsesdigt »Til Danmarks Dronning« og en Prolog; hverken Digtet eller Prologen lod Oehlenschläger trykke oftere. Stykket blev opført første Gang den 29de i samme Maaned, det var udkommet; sidst opførtes Stykket i sin Helhed den 27de Maj 1872, i alt 41 Gange. Desuden ere de tre første Akter givne 1 Gang, d. 3dje November 1847, ved en Forestilling for Michael Wiehe, og senere 11 Gange fra den 1ste September 1877 til den 21de December 1895.

1909 3 Gange

Side 121, Lin. 5. en Agnusdei-Stav. Døberen Johannes fremstilles i Kunsten med en let, foroven korsdannet Stav, omviklet med en smal Papirsrulle, hvorpaa der staar: *Ecce agnus Dei* (d. e. »se det Guds Lam«, Døberens Ord om Kristus, Johannes Evangelium, Kap. 1, V. 29).

Side 126, Lin. 4 f. n. Sylpher, Luftaander. Efter mystisk kabbalistisk Filosofi var der fire Slags Elementa-aander: Gnomer, Undiner, Salamandre og Sylpher.

Side 127, Lin. 10. Oehlenschläger tænker formodentlig paa det bekendte Magdalenebillede i Dresden, hvilket imidlertid nu ikke antages for at være af Correggio.

Side 128, Lin. 2-4. Ordspillet er bedre i den oprindelige, tyske Tekst:

Göttinn, Heil'ge!

Ey nun, das sind zwey Namen einer Sache,
Was gut ist bringt uns Heil, das Heil ist gut.

Side 132, Lin. 9. I atten Aar er Rafael alt død. Denne Udtryksmaade kunde i 1810 ikke som nu betragtes som en Germanisme.

Side 137, Lin. 7 f. n. Den tyske Teksts »entbehr ich dich« skulde vel hellere have været oversat ved »savner jeg dig« eller »maa jeg undvære dig«.

Side 138, Lin. 8-9. selve Cardinalers Broderdøtre de Kurven give tør. — Kardinal Bibiena søgte for-gæves at faa sin Niece gift med Rafael.

Side 141, Lin. 12. Platfonden, Loftet.

Side 142, Lin. 14. Det er jeg selv i Stedet for det er mig selv er vel kommet ind fra den tyske Tekst: »Das bin ich selbst.« Sammenlign Digtet Hiemvee 1805: »Bedre, skønnere maaskee, ak men det er ikke de«.

Sid 143, Lin. 9 f. n. høit, højst, i det højeste; se Anm. til Hakon Jarl (2det Bind, S. 96, L. 5), sammenlign Palnatøke (2det Bind, S. 347, L. 9 f. n.).

Side 144, Lin. 10 f. n. Ordet undseelig maa her ligesom et Par andre Steder hos Digteren imod Nutidens Sprogbrug læses i fire Stavelser.

Side 144, Lin. 9-8 f. n. især for slige Store, som I. Sprogbrugen vilde vel nu fordre: . . . som eder; sammenlign S. 228, L. 1 f. n.: slig Rosenknop som du, og se Anm. til Hakon Jarl (2det Bind, S. 5, L. 7-6 f. n.).

Side 152, Lin. 8-9. I Vasaris italienske Kunsthistorie, hvorfra Oehlenschläger selv (Levnet, II, 1831, S. 238) siger at han fik Ideen til Correggio, tilskrives Rafaels tidlige Død Udsvævelser, hvilket dog næppe er historisk rigtigt. Sammenlign S. 223.

Side 154, Lin. 11. Hos Katoliker gælder Evangelisten Lucas for at have været Maler.

Side 154, Lin. 1 f. n. vil være æltet i Stedet for maa være . . . er forældet.

Side 156, Lin. 3. Søilverfløie, Sølvvinger.

Side 159, Lin. 11. Battista (Italiensk), Døber.

Side 161, Lin. 13 f. n. Ved Bacchus, per Bacco, er endnu den Dag i Dag en almindelig Ed i Italien.

Side 162, Lin. 6 f. n. Oehlenschläger skriver altid Klint i Stedet for Klinte.

Side 162, Lin. 4 f. n. hveden (forældet), hvorfra.

Side 170, Lin. 3. I er — o, Gud! — »Dryadernes Viinhøst!« En ganske lille Karneol fra Renaissancetiden med en Fremstilling af Dryadernes Vinhøst, som endnu findes, skal efter Sagnet have tjent Michel Angelo som Signet. — Oehlenschläger skanderer undertiden Ord som Viinhøst, Skosvend, skrækfuld og lignende med Tonen paa anden Stavelse; sammenlign Valhal i Baldur hiin Gode (2det Bind, S. 170, L. 5 f. n.).

Side 171, Lin. 6 f. n. Giulio (Pave under Navnet Clemens VII) og Lorenzo, begge af Familien Medici.

Side 173, Lin. 3 f. n. Lad denne Malen minder om den tyske Tekst: »Lass dieses Mahlen«, men var dog i 1810 langt fra saa stødende, som det er efter Nutidens Sprogbrug. Sammenlign i Stærkodder: Forsagte Helt! gjør, hvad du ei kanst lade.

Side 178, Lin. 4. Iris, de græsk-romerske Guders kvindelige Sendebud, en Personifikation af Regnbuen.

Side 182, Lin. 15 f. n. mistænkelig, mistænksom; sammenlign 1ste Bind, S. 78, L. 2 f. n. og 2det Bind, S. 195, L. 13 f. n.

Side 186, Lin. 2. I det sixtinske Capel findes de mest berømte Mesterværker af Michel Angelo som Maler.

Side 187, Lin. 3 f. n. fatter d. e. omfatter.

Side 188, Lin. 4-5. Da det var blevet spaaet Titanen Kronos, at et af hans Børn skulde berøve ham Herredømmet, slugte han dem straks efter Fødselen.

Side 188, Lin. 6. Prometheus havde dannet en Menneskeskikkelse af Ler, hvilken han gav Liv ved en Gnist, han stjal fra Himlen.

Side 193, Lin. 11 f. n. Leda, en ætolisk Kongedatter, gift med den spartanske Konge Tyndareos, med hvem hun havde Børnene Klytæmnestra og Kastor, blev ved Zeus Moder til Helene og Pollux. — Danae blev af sin Fader, Kong Akrisios i Argos, indespærret i et Fængsel, da det var spaaet, at hendes Søn skulde dræbe sin Bedstefader. Hun blev ved Zeus Moder til Perseus, der dræbte Akrisios.

Side 194, Lin. 14. Selv Stoffets Efterligning. Digteren mener: Selve Stoffets Efterligning.

Side 196, Lin. 16 f. n. Dannemand, brav, retskaffen Mand.

Side 198, Lin. 9 f. n. de florentinske Karle, de Malere fra Florens, som Paven havde givet ham til Hjælp ved Dekorationen af Loftet i det sextinske Kapel, men som han ikke kunde bruge.

Side 198, Lin. 1 f. n. til S. 199, L. 1. Hvad Sculptur anvende kan i Malningen. Saaledes staar der i Digterens tre sidste Udgaver af Stykket; Originaludgaven (1811) har: Hvad af Bildning man bruge kan i Malningen, hvilket nøjagtigere gengiver den oprindelige, tyske Tekst: Was von Bildnerey im Mahlen man gebrauchten kann.

Side 205, Lin. 1 f. n. Cycloper, Kæmper, som smedede Jupiters Tordenkiler.

Side 206, Lin. 13 f. n. Hentydning til Horats's *Ars Poetica*, Vers 139: Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus (Bjærgene skulle føde; der kommer en latterlig Mus til Verden).

Side 210, Lin. 1 f. n. Coelestina (Latin), den himmelske.

Side 212, Lin. 10. Saa staar jeg i en Maade (forældet), saa kommer jeg i Forlegenhed.

Side 216, Lin. 9. Alberto Duro, italiensk Form for Albrecht Dürer.

Side 216, Lin. 3 f. n. Fra (af det latinske frater), Broder, Ordensbroder.

Side 217, Lin. 9. Gige, et Strængeinstrument, omtrent som en Violin.

Side 224, Lin. 8. Fornarina (Bagerpigen); saaledes kaldes et af Rafael malet Portræt, der antages at forestille hans elskede.

Side 229, Lin. 5-4 f. n. Silvio og Dorinda, almindelige Navne paa Elskerparret i de italienske Hyrdedigte, der begynde med Bernardo Tassos *Amadigi*, 1560.

Side 235, Lin. 14-13 f. n. Man ved ikke noget om en Herkulesstøtte af Fidias. Maaske har Oehenschläger tænkt paa den farnesiske Herkules, der ifølge en Paaskrift er et Arbejde af Glykon og anses for en Efterligning af et Værk af Lysippos.

Side 235, Lin. 6 f. n. Palestrina, italiensk Kirkekomponist i det sekstende Aarhundrede; hans Virksomhed falder efter Correggios Død.

Side 236, Lin. 7-6 f. n. Dermed betaler Bonden Adelsmanden, hvad han ham skylder. Meningen er vel: I denne Mønt faar Adelsmanden sine Indtægter fra sine Bønder, og derfor benytter han den ogsaa til at betale med. Den tyske Tekst har: darin bezahlt der Bau'r dem Edelmann die Schulden.

Side 237, Lin. 6. bruger, behøver; sammenlign 1ste Bind, S. 190, L. 9 f. n. og 2det Bind, S. 60, L. 11 f. n.

Side 239, Lin. 3. Ave Maria (hil dig, Maria), Begyndelsen af en latinsk Bøn, som Katolikerne bede Morgen, Middag og Aften.

Side 241, Lin. 5. Med Steentrapper menes her Stentrappetrin.

Side 241, Lin. 7. giennem, mellem.

Side 242, Lin. 7. Jovis, Jupiters.

Side 243, Lin. 12. Coureer, Ilbud.

Side 243, Lin. 14. Vetturin, Hyrekusk i Italien.

Side 245, Lin. 1 f. n. Bønhas, en, der driver et Haandværk uden at have Ret som Mester i Faget, en Fusker.

Side 247, Lin. 12 f. n. Talsmandinden for de vilde Synder. Med Synder menes nok her Syndere. Den tyske Tekst har: die Fürbitterinn der wüsten Sünder.

Side 247, Lin. 6 f. n. *Ora pro nobis* (Latin), bed for os.

Side 252, Lin. 7 f. n. Germanismen i dette Vers er kommen ind fra den tyske Tekst: . . . es wird mir so ängstlich.

Side 253, Lin. 12 og 15. Den gamle Form du skalt er tillige med lignende af andre Verber meget hyppig hos Oehlenschläger, især dog i de nordiske Digtninger og fornemmelig dem fra før 1816.

Side 253, Lin. 12 f. n. Forfærd i Stedet for forfærdet, poetisk Frihed, som ogsaa forekommer i 2den og 8de Sang af Nordens Guder og i 8de Sang af Hrolf Krake.

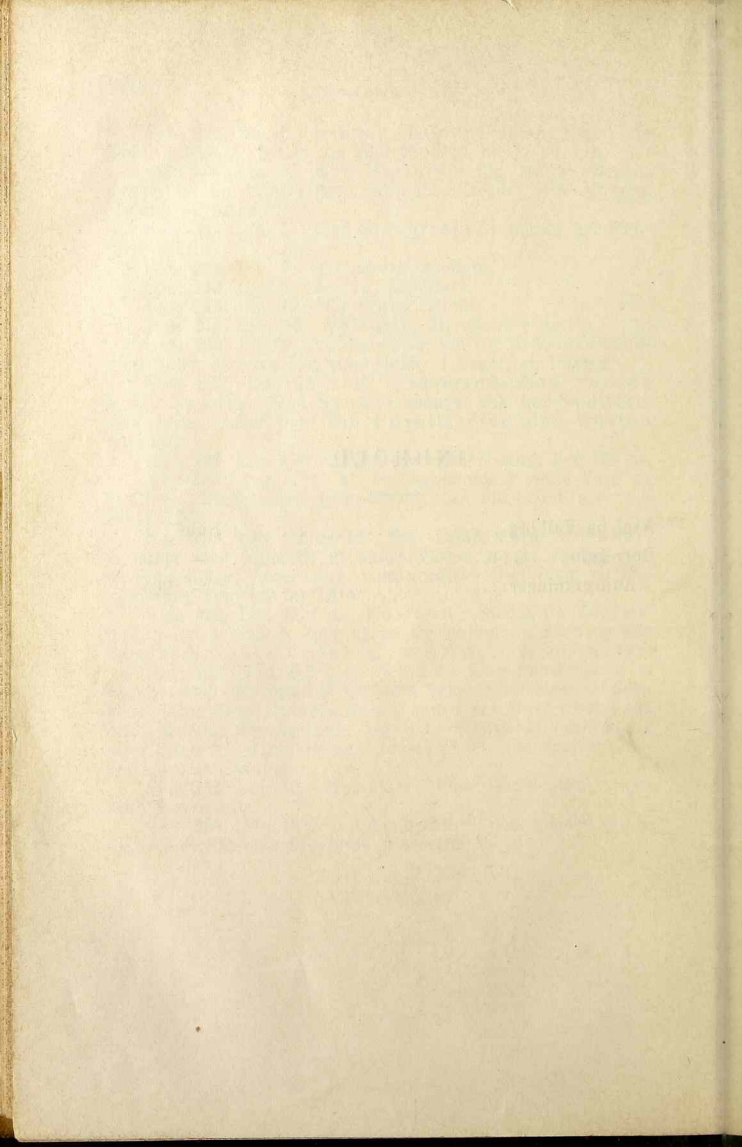
Side 254, Lin. 8-5 f. n. Blonde Lombarde o. s. v. Lombardiet i Norditalien har som bekendt sit Navn af Longobarderne eller Langobarderne, som i det 6te Aarhundrede efter Kristus bemægtigede sig det. Longobarderne udgik efter Saxo fra Danmark og omtales af Tacitus som en meget krigersk Stamme.

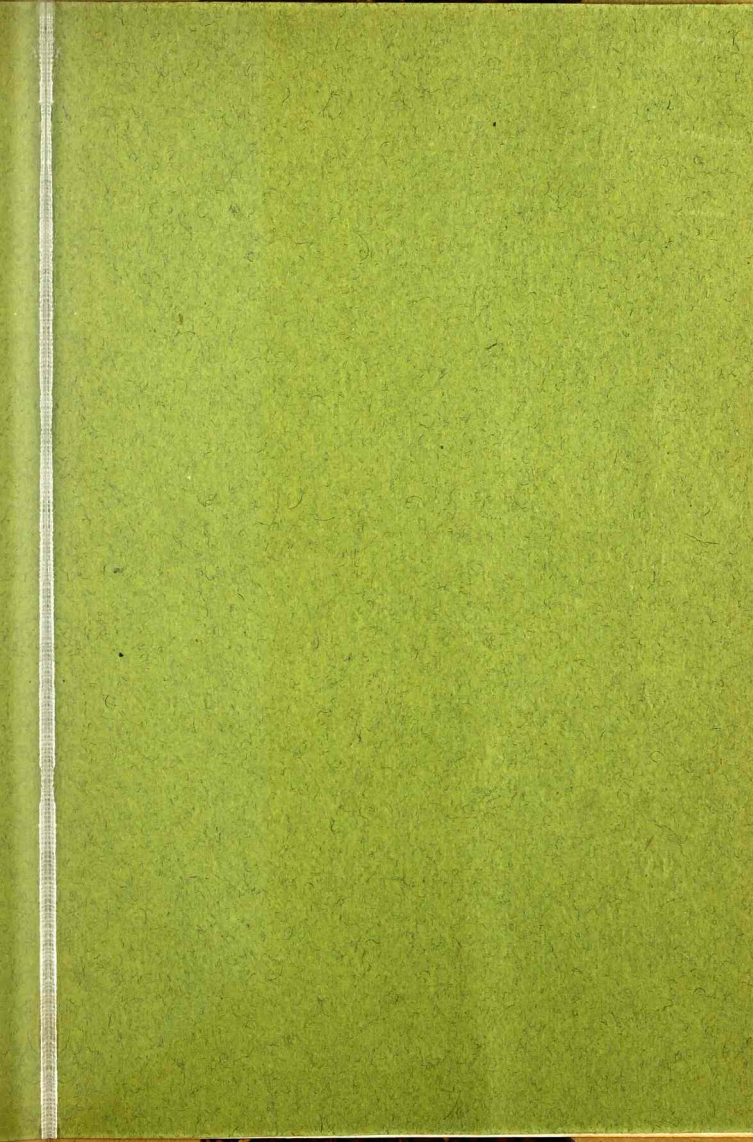
Side 256, Lin. 10. Mausolee eller Mausoleum, pragtfuldt Gravminde.

Side 259, Lin. 3 f. n. Atropos, i den græske Mytologi en af Skæbnegudinderne (Parcerne).

INDHOLD.

Axel og Valborg	Side	1.
Correggio	—	119.
Anmærkninger.....	—	269.





ADAM OEHLenschLÄGER

POETISKE SKRIFTER

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG

BESØRGET AF A. BOYSEN

I-XV

Nedsat Pris:

Hæftet 8 Kr. 50 Øre, indb. i 7 Franskbind 22 Kr. 50 Øre.

Særskilt faas:

DRAMATISKE DIGTNINGER I-IX

Nedsat Pris:

Hæftet 5 Kr., indb. i 4 Franskbind 13 Kr.

SAGAER, EPISKE DIGTE, EVENTYR OG FORTÆLLINGER I-IV

Nedsat Pris:

Hæftet 2 Kr. 50 Øre, indb. i 2 Franskbind 6 Kr. 50 Øre.

LYRISKE DIGTE OG ROMANCER I-II

Hæftet 3 Kr., indb. i komp. Prægtbind 5 Kr. 50 Øre.

